

Oratio contra calculum

*Christi Præsul egregius Morbo vexemur calculi,
 Pro nobis hic LIBORIVS Succurrant nobis Angeli,
 Oret Deum altissimū; Et post vite certamina
 Ne pro culpa peccaminū. Ducant ad vera gaudia.
 V. Ora pro nobis pie Pater LIBORI.
 R. Ita calculi mereamur doloribus liberari.*

Ore mus.

Deus qui S. LIBORIVM Pontificem tuum, alijs in numeris gloriosum miraculis, speciali in medendis arenarum et calculi passionibus privilegio decorasti; præsta, quaesumus, ut ipsius meritis et intercessione, his alijsq; malis eruti, gaudijs perfrui mereamur æternis per Christum Dominum nostrum.

Attigit reliquias Sancti Liborij Padubornæ.

Q. e. 244

Th. hist. B. vi, 133.

~~1172~~

1172

IDEA
BONI ET PERFECTI
REGIMINIS,

addito schemate boni Superioris
in persona S. FRANCISCI SALESII,
primo scripta Gallicè à Renato Franco
Prædicatore Regio,

*Dein primum donata lingua Italica,
postea Latina operâ & studio*

F. B. N. O. F. F. M. R.

Sacrae Theologiae Lectoris Jubilati,

Opusculum

*Omnibus Superioribus utriusq; sexus tam
Regularibus, quam Secularibus, utilissimum.*

CUM GRAT. ET PRIVIL, S. C. M.

MOGUNTIAE.

Apud JOH. PETRUM ZUBRODT.

M. DC. LXXV.

IDEA

BONI ET PERFECTI

RE GIMNIS

adhibere schismate boni subiecto

is in portione 2. FRANCISCI SACR

primo tempore Galice a Riccio Franc

Die prima mensis Junii 1611

1611

F. B. N. O. F. M. R.

2. de Theologiae

Opusculum

Quibus Summae

1611

CUM GRATIA ET PRIVILEGIO

1611

1611

1611

1611

1611

1611

1611

1611

1611

INDEX

Capitulum in hocce Opusculo contentorum, cujus primus numerus Caput, posterior verò Pagine nam indicat

Cap.	Pag.
I. <i>Quoddam regimen melius, an suave vel rigidum</i>	I
II. <i>Benignitas est excellentior rigore</i>	40
III. <i>Notæ Superioris tam austeri quàm rigidi</i>	60
IV. <i>Dulcis regiminis signa</i>	71
V. <i>Dicta declarata per praxin, eorumque notabile exemplum</i>	92
VI. <i>An Prælati possit satisfacere omnibus, & id debeat desiderare</i>	103
(a) 2	VII. <i>Cur</i>

VII. Cur Deus quandoque permittat,
quod bonus Abbas habeat malos
Religiosos, malus verò bonos,
Quæst. S. Bernardi. 129

VIII. Boni Prælati Idea exprimitur in
Sanctissimi & Illustrissimi Epi-
scopi Genevensis persona 154

Idca

Idea boni regiminis.

CAPVT PRIMVM.

*Quale sit melius regimen, an
suave, vel rigidum.*

Totus mundus in hoc convenit,
quod ars regendi homines sit res
difficillima inter omnia negotia
mundi. Ut dicam, quod res est,
quot sunt homines, tot sunt microcosmi.
Iminò forsan res magis ardua est regere
minorem mundum, quàm majorem. Cur-
sus mundi majoris adeo est uniformis, &
æqualis, ut dicere possimus, eum, qui illum
regere potest per annum absque fastidio,
& difficultate, perenniter eundem guber-
nare posse. Verùm Microcosmus quovis
momento mutatur, & est Triton, seu bra-
ctea vulgo Gallus Campinilis, ita ut o-
mnes illi, quibus præes, & quos gubernas,
sint mundi, quorum quilibet ab altero dif-
fert. Unus est totus igneus, & omnia sua
A facit

facit impetuosè: alter est frigidus, & gravis, ac si esset plumbum, & difficulter est movibibis & dirigibilis, ac si foret gleba terrea, & si eum parum premas, agitur in desperationem, & frangitur. Ille est levis & instabilis, instar argenti vivi, adeo, ut instar Mercurii figi non possit. Hic est morosus, & quasi Hypochondriacus, qui omnia in sinistram partem interpretatur, nec aliud agit, quàm quod murmuret, conqueratur, nec aliquem in toto mundo se candidiorem & innocentio rem autumat. Alius est totus gloriosus, tanta reperitur diversitas, forsan nō minor reperitur alius confidari, & suspici nō debeat. Hic ab omnibus vult coli, mulceri, adeo ut si ostendas te eum despiciere, statim suspicionibus agiterur, & tibi nō fidat. Qualis ergo capacitas, vel ut melius dicā, gratia cœlestis nō exigitur, ut tā diversi humores feliciter, & cum aliquali satisfactione gubernentur.

Verum enim verò, dum in subditis, & iis, qui reguntur, & ita tumidus seipso, ut sibi imaginetur, quod in hoc mundo in Prælati, & iis qui gubernant; nam aliqui opulnantur regimen debere esse nervosū, rigorosū, efficax, quidquid tandē sequatur.

Alii

Alii præferunt regimē dulce, cordiale paternā benignitate refertum. Sapientiores volunt regimen severū benigno miscendū, & temperandum, Rosam copulandam spinis, & gubernandum suaviter, & efficaciter. Res pessima est, quod quivis sibi palpum obducatur, & certò sibi persuadeat, suum regimen esse tale, & habere tantam dulcedinem, & efficaciam, quanta exigitur. Verbo quilibet censet suum regimen esse perfectum compositum, & mixtum ex suavi rigore; ita ut si aliquis hoc neget, & contradicat, autumet totum mundum in hoc, excepto se, errare, omnemque docibilem, & non pertinacem, si bene informetur, asserturum ejus regimen esse bene temperatum, eaque suavitate & acrimonia, quæ exigitur, & necessaria est, præditum; nec ullum in hac suavitate, & acrimonia dari defectum, vel excessum. Res mala est, quod nullus hoc credat, nisi ex numero illorum miserorum, vel aliquis palpo, qui se hoc credere simulet. Immo quod pejus est, re ipsâ non est verum regimen. Quod si aliquis retur perfectionem tam rarâ posse obtineri paucis mensibus,

Paucò studio, exiguâ bonâ intentione, ille infallibiliter ostenderet id, quod tam firmiter credit, nō esse tale, quale sibi imaginatur, & credit: nam communiter illi, qui tam pretioso talento dotati sunt, ingenuè solent fateri, quod tale talentum necdum habeant, quamvis continuò studeant, & conentur illud acquirere; ideoque dum suam debilitatem agnoscunt, quantum est possibile, intra limites obedientiæ, declinant crucem regiminis, & fugiunt clavum navis jugiter à tot turbinibus, & ventis adversis oppugnata, & exagitata. Dum ergo aliquis re ipsâ se inhabilem ad regimen existimat, & quemcunque alium sibi non apparenter, neque simulatè, sed uti re ipsâ est, coram Deo, & Angelis, præfert, in veritate ostendit, se esse dignū prælaturâ.

Omnes ergo in hoc conveniunt, quod excellentior & perfectior modus gubernandi sit ille, qui est efficaciter dulcis, & bene temperatus, quiq; pro re natâ scit uti suavitate, & rigore, & horū affectuū absolutus est Dominus; qui irascitur, dū res ita exigat, sed irâ columbinâ; ita ut velut agnus nesciat lædere, nec ulli aliquod malum inferre,

ferre. Rursus, dum blanditur, dum suaviat, dum in suo regimine se affabilem, & benignum exhibet, nec in minimo relaxat disciplinam, sed potius subditos excitat, ut spontè, & promptè suæ obligationi satisfaciat. Dum irascitur, est pater: dum blanditur est mater: interim nec pater, nec mater dissimulant, nec parcunt virgæ, dū exrenda est. Et vera ingenuè fateri debemus, rarò reperiri hanc Phœnicē, quæ hanc mediocritatem auri conservet, & lancem sanctuarii ita moderetur, ut nunquā in unam, quā alteram partem magis propendeat, nisi justissimum pondus ita exigat, & ratio per manus charitatis aliquod exiguū grānū uni lanci adjiciat, ut alterā deprimat.

Fateamur itaque, nullum esse quasi hominem, qui non aliquantisper magis in unam, quā in alteram hanc lancem propendeat, quamvis forsan coram Deo innocens sit, & in hoc non peccet. Hic ergo quærimus, quodnam ex his duobus sit melius, an propendere ad lancem dulcedinis, vel rigoris; an esse suavem vel severum? Quæritur, an si debeat excedi, & admittendus sit aliquis excessus, satius sit

excedere in bonitate & benignitate, an verò in duritie, quæ vocatur aſperitas, & rigor?

Illi qui ſtant à rigore, quem vocant firmitatem animi, generoſitatem, animum virilem, nervoſum, zelantem diſciplinam, hæc pro ſe allegant.

I. Natura humana nimis prona eſt ad libertatem, & faciliter relaxatur, ideoque aliqualis rigor adhibendus eſt, ut contineatur intra terminos debiti, ita ut ſi forſan hos limites tranſiliat, & ex iis egreſſa ſit, exigatur validum frænum, valida calcaria, quibus acriter pungatur, ita ut aliqua gutta ſanguinis eliciatur.

II. Niſi aliqua vis adhibeatur, ſolùm plagæ aliquod emplaſtrum adhibetur, ita ut infirmus faciliter relabatur, adeo ut Clementia plagam apertam teneat, & apoſtema foveat, ut tandem rumpatur, & pus, ac tabium emittat.

III. Ipi Apoſtoli vocati ſunt filii tonitrui, nec quædam animæ morbide bene curari poſſunt, niſi aliquo rigore terreantur, & aliquo ſtrepitu acrium, & aſperorum verborum eorum inſolentia refundatur,

IV. Ut ſubditis præbeatur anſa merendi,

Caput Primum.

di, Prælati debet illis præcipere, non autem rogare, & supplicare: nam aliàs mediocritate meriti obedientiæ privantur.

V. Præcipui fundatores ordinum Religiosorum adhibuerunt magnum rigorem, præscripserunt multas austeritates, nec in suis Regulis de aliis loquuntur, quàm de carceribus, ciliciis, excommunicationibus, gravibus pœnis, si aliquod grave delictum committatur. Et sanè asserendum est, his, qui habuerunt Spiritum Domini, perspectas fuisse indigentias humanæ naturæ.

VI. Negare non possumus, quin adhibendus sit amor, sed si hic pro re nata miscatur exiguo timore, infallibiliter cor in officio continet, & intra terminos debiti constringit. Christus suos Apostolos vocat *Sal mundi*; quod si sal non sit aliquo modo acre, & mordax, nequit condire fercula, nec impedire, ne corpus humanum putrefiat.

VII. Virga, quam gestabat Moyfes, quamque minabatur S. Paulus Christianis, luculenter denotat, quod Mannæ, quo pascebant filios Dei, debeat adjungi

flagrum, & aliquis rigor, ut populus Dei rectè ducatur.

VIII. Est dulcis necessitas, quæ homines ad bonum cogit, & ipsimet subditi, qui aliquâ asperitate gubernati fuerunt, tandem in fine vitæ exultant, & vident, quod sic regi debuerint.

IX. Experientia nimis clarè ostendit, timorem esse principium sapientiæ, multosque fuisse libertati dandos, & forsan damnandos, nisi aliquo rigore, & sancto timore cohibiti fuissent.

X. An aliquis mundum melius gubernet Deo? Interim non obstante, quod sit ipsa bonitas, adhibet minas, fulmina, sagittas, & vult vocari terribilis, tonans, Deus exercituum, ignis devorans, & consumens omne id, quod ejus legibus, & mandatis non obtemperat.

XI. In arca Testamenti, quæ asservabat tabulas legis, cum Manna reperiebatur Virga; nam ut Lex Dei bene observeatur, præter Manna, & suavitatem, necessaria est virga, & adjungendus aliqualis terror, connectenda aliqua punitio.

XII. Prælatus, qui faciliter flectitur, &
ad

ad minimam excusationem subditorum acquiescit, nil boni efficiet; quilibet se excusabit, & nihil proficui fiet. Insolentes, perversi semper vincent, boni, morigeri opprimuntur, succumbent, & graves murmurationes, periculosa schismata, turbulentæ factiones suscitabuntur.

XIII. An Spiritus S. non dixit, quod parcens virgæ pervertat suas proles, familiamque suam destruat? Et quomodo disciplina, vigor ordinis manu teneri possit, nisi adhibeatur moderatus rigor, qui quemlibet in exacta observantia religiosæ disciplinæ coërceat?

XIV. Heli fuit punitus & castigatus morte, fuit orbatus filiis, arca Dei, vita, honore, dignitate sacerdotali, quia non punivit filios, & nimis levem erga eos se exhibuit, adeo ut ipsemet Deus hanc causam ejus totalis ruinæ afferat.

XV. Superior vocatur Pastor. Et quis unquam eum vidit absque baculo? Hunc semper manu versat, in aëre vibrat, jugiter paratus ad percutiendam illam ovem, quæ vel paulisper ab aliis se separat, & ovile egreditur. Innocentes oviculæ ad solam

A s umbram

umbram illius pedi tremunt, & intra ovile, ac terminos debiti continentur.

XVI. Per quotidianam experientiam cernimus plures abuti nimia bonitate Superiorum, ex ea crescere inordinata desideria, fieri insolentes postulationes, extorqueri licentias nocivas ordini, eo quod innitantur spei, nihil illis denegandum, ita ut audaces fiant insolentes, nec aliud faciant, quam quod volunt; soli morigerati sint feræ religionis, applicentur muniis molestioribus, & abjectioribus, aliis interim ovantibus, & tripudiantibus, & eorum simplicitatem irridentibus.

XVII. Sæpe contingit, nimiam condescendentiam Prælati mutari in contemptum, adeo ut dum in vili habetur ejus persona, vilipendantur ejus mandata, quod est ruina religionis, exterminium obedientiæ, perditio ipsorum Religiosorum, qui fiunt adeo delicati, ut debeant tractari velut vitra, quæ ad minimum ictum rumpuntur.

XVIII. Pharmaca dulcia relaxant stomachum, medicamenta suavia leniunt quidem plagam, sed nunquam eam sanant: Pauxillum absynthii disponit stomachum, & quamvis sit valde amarum ori, attamen stomachum confortat, cor roborat. Exiguus rigor in principio quidem est amarus, sed animæ bonæ eo proficiunt, & utilitatem ex eo eliciunt. Cœlo tonante quilibet tremat, ad latebras confugit, & ad Deum calentes orationes fundit. Hæc & similia argumenta clarè probant, quod si ad unum ex his duobus lateribus declinandum sit, satius quis sequatur partes rigoris, & cujusdam dulcis severitatis; nam ita melius disciplina regularis fovebitur, & conservabitur.

E contra illi, qui in regimine militant sub vexillo dulcedinis, habent plures rationes, & quidem apparenter validiores, fundatiores rationibus rigoris, ideoque sic discurrunt.

I. Tres celebriores viri totius mundi, nempe Moyses, Christus & S. Petrus fuerunt excessiva suavitate præditi.

De Moyse refertur, quod sub cœlo nullus eo dulcior, mansuetior fuerit, ita ut populus libentius cum eo, quam cum Deo tractarit. Deus loquebatur voce tonante, & totū fugabat mundū. Moyfes loquebatur pacificè, erat Rex cordiū, & Deus p̄sus Pharaonis. Christus non gloriatur, nisi de sua humilitate, excessiva benignitate, nec curat, quod aliam lectionē, quam hanc ab eo audiamus. Præterea S. Petrus impensius vacabat lachryinis, quam iussionibus, pluresq; lachrymas fundebat, quàm iussiones dedit; dumque à Christo Ecclesiæ præficeretur, nil aliud ab eo quæsitum fuit, an non eum præ cæteris intensius amaret, & majorem charitatem, ac amorem haberet? Et quidem ter fuit interrogatus, & ter illa interrogatio fuit repetita, ad denotandum unicum modum regendi esse amorem, & summam suavitatem.

II. Unum è validioribus argumentis, quæ militant pro clementia, est sensus communis; nam si omnes interrogemus, num potius velint dulcedinem, & benignitatem, quàm severitatem illicò, seposito omni furo, sensum suum proferent pro clementia.

III. Et

III. Et hoc adeo verum est, ut ipsimet, qui in Prælatura sese rigidos erga subditos exhibent, dum subditi fiunt, nec minimum rigorem in suis superioribus sufferre possint. Et revera nil pejus iis obvenire potest, quàm si alius exactus sicut ipsi, eadem severitate illos regeret, quàm ipsi rexerunt; nam fateri debent, & sensim fatentur, quod videant, & reipsâ experiantur, regimen dulce esse validiùs, efficaciùs, magis durabile regimine severo, quodque in regimine suavi omnia incomparabiliter meliùs succedant.

IV. Quodam die inter Carduum, & Rosam lis exorta est, quisnam ex iis esset præstantior: Tu arguebat Carduus, tuâ nimiâ suavitate corrumpis aërem, & occides miserum scarabæum, qui tantum odorem sufferre nequit. Tu è contra replicabat Rosa, es adeo rigidus, ut vel pelle exuas, vel sanguinem elicias. Dum ita litigarent, quidam supervenit, qui percepto statu quæstionis, stetit à parte Rosæ aperte pronuncians, communi sensu hominum Rosam incomparabiliter meliorem esse, eamque esse præferendam, scarabæi-

que mortem non esse attribuendam tantæ fragrantiaë, sed ejus. pravæ naturæ, malignæ complexionis, ita ut Rosa omnino innocua sit.

V. Et profectò major virtus, animus multò solidior exigitur ad regimen suave, quàm ad regimen asperum: nam re ipsa nil aliud, quàm impotentia naturæ, vel quidam naturalis fastus, aut occulta superbia hominem tam elatum efficiunt, ut nec minimum sufferre possit, & sub prætextu zeli omnes suas passiones effundat, & suum amorem proprium, qui nil tolerare potest, prodat.

VI. Aristoteles optimè notat, debiliores ob imbecillitatem complexionis, impotentiam animi, esse crudeliores, asperiores, magis dominativos aliis, nil sufferre posse, sibi que semper imaginari, quod despiciantur. Idem docet experientia in decrepitis; nam senes, infirmi, valetudinarii, morosi, tumidi pravis humoribus, præditi mala complexione; illi qui nullâ eximia dote dotati sunt, tetrici, Juvenes sanguinolenti, igniti, cholericis, ob meram impotentiam, sunt valde dominativi.

Cor

Cor magnanime omnia hæc absque ullo strepitu devorat, & cuncta perfectè emendat. Verùm, hæc corda exilia statim arripiunt ignem, & sub prætextu zeli tonant, & flammæ, ac ignem evomunt.

VII. Accedit argumentum validius, quod illi, qui aliàs valde mites sunt, si aliquo morbo corripiantur, aliquâ molestiâ infestentur, aut grano pruriginis mordentur, fiant imperiosi, asperi, severi: ita ut omnes mirentur, eos cum Angelo Apocalypitico in leonem mutatos. Et sanè hoc nil aliud est, quam argumentum & signum evidens, illam severitatem nil aliud esse, quàm debilitatem, & exiguum imperium, quod quis habet in suas passiones. Sapiens inquit Seneca, nunquam irascitur, nec à suis importunis humoribus finit se vinci. Bestiolæ ad minimum tactum statim mordent; Leo, & Elephas nec caput movent, ad aspectum catellorum, qui eos allatrant.

VIII. Et revera à vero nec per capillum abest, quod Superiores, qui vel aliquo modo feveri sunt, pati nequeant existimationem, quâ alii eos feveros judicant; immò ipsi met sibi persuadere nequeunt, quod rigidi sint; quin potiùs sese valde mites judicant; illosque crasse hallucinari, qui contrarium de iis autumant, & pronunciant, sibi que imaginantur, quod apicem clementiæ attigerint, quod tamen nil aliud est, quàm si spina putaret se esse Rosam, eò quod eidem roseto innexa, & infixata sit.

IX. Quadam vice nonnulli Apostoli irritati, ob, nescio quid iis denegatum, & non datum, à Christo flagitarunt, ut ignem è cœlo dimitteret, illosque temerarios, & insolentes, qui Apostolis, ipsique Salvatori ingressum in eorum terram disputabant, incineraret. Verùm, Christus mansuetus Agnus eos acriter reprehendit, iisque dixit, hunc non esse genium Apostolicum, nec spiritum, quem iis toties inculcarat, & commendarat, non quod illi perversi illud supplicium non promeruisent, sed quod ille genius non esset cœli, & Dei,
qui

qui mundum suavitate dignâ suâ bonitate, quæ infinita est, gubernat. Homo vilis, uti quotidiana experientia docet, uno mense plura in virtute sanctæ obedientiæ præcipiet, quàm sensatus superior per viginti annos. Signum magnæ impotentiae est, quod aliquis in momento omnia in vertice summi rigoris collocet, & tale imperium in alios exerceat, ut aliqualis Tyrannus spiritualis vocari possit.

X. Et revera esto nullum aliud argumentum pro clementia militaret, solus successus regiminis severi sufficit. Prælati, quem subditi magis timent, quàm amant, omnibus invisus est; nam timens naturaliter eum odit, quem timet, cumque eum in odio habeat, certum est, quod non nisi invitus ei obtemperet: omnia ei videntur gravia & impossibilia; mille adfert excusationes, ut se defendat; iudicium nunquam se submittit, immò potiùs ad contrariam partem deflectit; contra omnia murmurat, cor obduratur, & congelatur; jugum ei fit insupportabile, numerat dies regiminis, dumque tempus Prælaturæ expirat, totus mundus lætatur, & Prælatum ab-

absolutum ad Antipodes relegari optaret. Quod si forsan in eodem loco eum commorari contingat, illi, qui fuerunt ejus subditi, suum exiguum erga eum affectum millenis clarissimis argumentis testantur, & quandoque aliquod verbum exiguæ reverentiæ ejectant. Omnes nil aliud optant, quàm quod nunquam amplius promoveatur, vel ad minus, ne unquam ei subsint. Millena contra eum effutiuntur, scribuntur, excogitantur, ita ut ipse tandem agnoscat, quod non solum animos sibi non conciliarit, sed potius irritarit, & exacerbarit, & ex ejus regimine nil aliud pullularit, quàm odia, desolationes, aversiones. Contrarium evenit eis, qui suaviter gubernant; nam totus mundus eos amat, omnes flent, dum abeunt, & si forsan moriantur, diceret omnia bona cum iis amissa, & mortua.

XI. Sol & ventus, ut refert Plutarchus, quadam die litigarunt, quisnam majori amabilitate præditus esset ad alliciendos homines, eorumque corda concilianda. Ventus totus impetuosus accepit fortiter exercere suum furorem, & vi sui spiritus
omniò

omninò violenti, omnia invertere. Ast homo involvens se pallio, & vestem corpori adstringens, confugit ad ædes, & occlusis portis & fenestris diris ventum, ejusque furorem, devovet. Sol è contra, dum suam potentiam prodere debet, quodam benigno radio caput, & pectus hominis impetit, & dulcem flammam in ejus corde accendendo sensim eum calefacit, ita ut homo pallium abjiciat, thoracem aperiat, vestem laxet, & totum suum cor soli, quem intuetur, velut bellam imaginem Dei, patere vellet, summo gaudio afficitur, non fatiatur ejus aspectu; nam adeo à gaudio, & stupore ejus raræ venustatis, & dulcis amabilitatis rapitur. Severitas est ventus congelatus, qui quodvis cor congelat. Dulcedo est Sol, qui accendit, & tam potenter corda flectit, ut quidquid velit, obtineat.

XII. S. Paulus in tertio Cœlo didicit modum regendi animas. Audiamus itaque quid dicat, quod si aliquis titubet, inquit, & vacillet, ac labatur, vos qui verè Spirituales estis, defectum ejus ei proponite, sed in Spiritu magnæ suavitatis, & leni-

lenitatis, & advertite, quod qui tam severe alios reprehenditis, forsan crastina die in defectus graviores lapsuri sitis. Et an velit, quod post vestrum lapsum is, quem tam acriter increpavistis, etiam tam acriter vos objurget, vobisq; dotem augeat, sicut vos auxistis defectum, quem ille commisit?

XIII. Sunt nonnulli, qui quasi absque peccato mortali nequeunt reprehendere quædam peccata venialia, ita ut majorem defectum committant, & majorem passionem ostendant in corrigendis aliorum defectibus, quam sit defectus, quem perstringunt. Sed quomodo corrigant alios, cum seipso corrigere nequeant? Imitantur illum stultum, qui jacturam utriusque oculi lubens subiisset, dummodo ejus hostis juratus uno orbatus fuisset.

XIV. Verum quidem est, quod aliquis possit abuti bonitate Superioris, sed hi non sunt nisi aranei, qui fel & venenum ex floribus sugunt. Soli mali clementia, & mansuetudine Superiorum abutuntur. Verum rigor etiam bonos sauciat, & meliores lædat, & ipsi prudentiores austeritate, & rigore magis offenduntur. Accedit,

dit,

dit, quod illi, qui abutuntur suavitate, & libertatem arripiunt, tandem sincerè fate-ri debeant, quod id purè ab eorum malitia processerit, & quamvis ipsi hoc non fate- rentur, attamen totus mundus eorum ma- lignum genium, & perversitatem sigilla- ret. Verùm illi, qui à rigore offenduntur, continuò severitatem Prælatorum tradu- cunt, & inveniunt, qui eorum opinionem confirmant, & citò aut serius volunt suam innocentiam prodi, & austeritatem suo- rum Prælatorum agnosci ab illis, quibus subsunt, ideoque ad illos eam deferunt.

XV. Adde, quod illi, qui abutuntur mansuetudine, faciliter ad rectam viam re- deant, seseque illi sinui committant, quem sciunt benignitate, & dulci clementiâ re- fertum. Verùm illi, qui pertæsi & execran- tes nimiam severitatem labuntur, despe- rant, abeunt, & non absque miraculo re- ducuntur. Quoddam ex primis Conciliis dicit Ecclesiam vocari columbam, & non aquilam, aut corvū, qui mordent, lacerant, & ex natura mordaces, & crudeles sunt; eò quod columba tantùm dulciter gemit, nullum fel habeat, suisque alis ei blandia-
tur,

tur, qui eam percutit. Ita quoque verus Superior debet esse columba valde dulcis absque ullo felle. Superior, qui mordet, lacerat, qui que suo duro modo procedendi videtur subditos velle discerpere, uti inquit illud magnum Concilium, nec in minimo Spiritui Ecclesiæ, genio Christi Jesu concinit.

XVI. Romæ colebatur Dea eburnea, pulchra instar Solis, quæ omnes propitio notabat oculo, & cuivis intranti ejus fanum sese benevolam exhibebat, quilibet benigno oculo ab ea se notari putabat, & totus mundus ad eam confugiebat, ita ut multi à multitudine eorum, qui devotionis ergo ad ejus facellum confluebant, opprimerentur. Prope hoc facellum colebatur altera Dea, diversi omnino genii, nam cilia habebat torva, oculos offuscatos, faciem severam, formam & Majestatem omnino tetricam, & truculentã. Et en rem miram, narrant Historiæ, neminem quasi visum, qui ejus aræ adgenicularetur, & hoc adeo verum est, ut si daretur Deus, qui esset totus benignus & suavissimus, & alius qui esset totus dirus, austerus, totus mundus adora-
ratu_

raturus esset illum, hunc verò abnegaturus. Et ideo populus Dei libentiùs audiebat Moysen totum humanum, & benignum, quàm Deum, qui loquebatur tonando, & fulminando.

XVII. Omnes magni Sancti, qui fundarunt Religiones, eminenter fuerunt præditi hac prærogativâ, & fuerunt valde mites, affabiles, humani, & semper velut Angeli, qui nil spirant, nisi dulcedinem, & benignitatem prodierunt. S. Macarius vocabatur Deus Monachorum, quia è tot millibus Religiosorum, quibus præerat, nullus eum unquam vidit fulminantem, aut tetricum. S. Bernardus fatetur suam culpam, & coram Deo, ac toto mundo se accusat, quod dum esset juvenis Abbas, prætextu zeli sibi & aliis tam austerus fuerit, ut omnia quasi destruxerit. Dum quodam die S. Abbati Popponi viro eximiæ mansuetudinis objiceretur, quod suâ nimiam humanitate monasterium & Monachos perdidisset, objurgatores sic affatus est: amantissimi Confratres, me felicem censerem, si ob nimiam charitatem, mansuetudinem, dulcedinem damnarer, nam
Christo

Christo Jesu dicerem, eccur nobis commendasti humilitatem cordis, mansuetudinem, clementiam, si nolueris eam à nobis exerceri, & ob illam exercitam nos damnare.

XVIII. Verum enim verò non nemo opponet, Heli ob nimiam suam bonitatem erga suos filios omnia pessundedit; Sed audi sis, Benigne Lector, tu rem non capis, vera clementia non connivet, nec dissimulat defectus, sed eos efficacius reprimat, & corrigit, hac tamen diversitate, ita ut quod alius facit fulminando, minas intentando, clementia faciat limâ surdâ, aurcâ, absque strepitu. Globus æneus experimenti causa in validam cataphractam explosus, magnum quidem edit strepitum, chalybem aliquantisper contundit, glandem debilitat, ita ut in terram decidat, sed loricam bene attemperatam non transfordit. Verum si cochlear balsami, vel olei olivarum in eandem loricam effundatur, paulò post hic liquor insensibiliter illud ferrum penetrabit, & sine strepitu gutta usque ad alteram partem illius metalli, quod globo impenetrabile fuit, perfrin-

get,

get, eamque madefaciet, absque strepitu, mortificatione, destructione minima, quidquid videtur impossibile, fiet, ita ut si illa loricatione prædita foret, infinitas ageret gratias ei, qui eam hoc modo penetravit. Cardinalis Bellarminus, dum Collegij Romani Rectorem ageret, adeo fuit mitis, & mansuetus, ut nullus ei aliquid negarit, aut ejus jussis vel in minimo refragatus sit. Alius quispiam magnum tumultum excivisset, sed mediocritatem negotiorum non expedivisset.

XIX. Et an aliquis id melius possit scire Deo? Et quisnam Spiritus ei magis placeat? an sævus, & immanis? An non potius placabilis & suavis? Beati, inquit ille, qui aguntur Spiritu mansuetudinis: nam Domini erunt mundi, & Imperatores cordium. Re ipsâ, mitis, & benignus est magnes cordium, qui totum mundum ad se trahit; nil ei est impossibile, & in seipso summâ fruitur pace. In mari pacato nulla cernitur tempestas; Mare turbidum semper infestatur ventis, agitur tempestatibus, infame est ob naufragia, & totum calamitatibus, ac infortuniis refertum,

B

XX, Res

XX. Res non spernenda evenit Eliæ. Hic sanctus vir erat totus igneus, & ardore stupendo exardens, ita ut si aliquis ejus votis nō annueret, illico ebullierat zelo & magno fervore; ita ut sibi ipsi necem exoptarit, eo quod vota sua frustrata cerne-
ret. Deus itaque quadam vice aliquid ostendit, quod ei potens lectio fuit; dum jam in apice sanctæ desperationis jaceret, & in extrema ora, in qua deberet usque ad finem mundi manere, persisteret, sibi que mortem optaret; Deus ei mandavit, ut se pararet ad intuitionem Divinæ Majestatis. Et en illicò omnia elementa cum tanto strepitu, ut petrae diffringi, & montes inverti jurasses, commota sunt. Verùm ei dictum fuit, Deum non reperiri in turbine tam sævo, & strepitoso. Post hanc commotionem ventus sævus tam vehementer flare cœpit, ac si montes firmiores excindendos minatus fuerit. Verùm nec Deus in tam horrenda sævitie venti tam truculenti reperiebatur. Dein sequebatur validus ignis, qui omnia elementa in favillas redigere videbatur. Elias autem hanc vocem audivit; neque Deus degit inter
flam-

flammas hujus ignis fatalis, qui non minatur nisi mortes, strages, & incinerationes. Majestas quippe Divina dedignatur has violentias. Verum tandem ventus lenis Orientalis, seu Subsolanus flare coepit, & sibilum summè gratum, & placidum edidit. Et hic Elias exclamans dixit: hic absque dubio Deus venit, & prosternens se in terram, faciem pallio textit, eum adoravit, eique ob favorem tam eximium, quo ei divinum beneplacitum, & modum agendi Divini Spiritus, manifestarat, gratias egit.

XXI. Magna intercedit differentia inter obedientiam damnati ad triremes, & Religiosi. Ille non remigat, nisi adigatur ictibus duri nervi bovis; & mare tantum verberat, ad numerum verberationum truculentarum, quibus ejus dorsum validis fustibus delumbatur. Verum Religiosus est similis populo Dei, qui, ut inquit David, regitur instar ovis. Ostende huic paucillum herbæ, & ubique te sequetur, usque ad abyssum, post te saltitabit. E contra monstra ei pedum, & tota tremet, ac fugiet. Tu deduces, inquebat Regius Vates,

Josephum velut tenerum Agniculum absque ulla resistentia, teque cum gaudio, & gustu per deserta sequetur. Is qui operatur ex amore, plus facit quàm exigatur, & voluntariè operatur. Quisquis operatur coactè, is operatur illibenter, & nihil facit, quod valeat; sed jugiter vacillat, & quotiescunque potest, jugum excutit, & in perpetua tristitia, ac melancholia vivit.

XXII. S. Ignatius eximius Magister Obedientiæ, & boni regiminis asserit hoc in duobus consistere, nempe in dulci efficacità, & efficaci dulcedine. In hoc ligamine, in hoc nexu consistit felicitas boni regiminis. Austerus attendit ad tò *efficax*, dumque id quod impetrat, executioni mandatur, se sufficienter clementem autumat. Ille qui est mollis, qui que omnia indulget, attendit ad tò *dulce*, & nisi invigilet, ac iutendat, omnia destruit. Verùm is, qui dulcedinem efficacità jungit, est Rex hominum, & verus Seraphim. Ego statim dicam, qualiter hoc possit fieri, & si bene attendamus. S. Ignatius idem declarat, dum inquit; Quod si aliquis defectum aliquem

NOTA-

notabiliorem committat, patrata primò debeat tantùm paternè monere. Quod si relabatur, oleo exiguæ monitionis addendum est paucillum aceti, & defectus commissus ei proponendus, & facies dulci rubore perfundenda. Quod si tertiâ vice facinus patret, publicâ pœnitiâ plecti debet. Et an quis majorem suavitatem, & efficaciam adhibere possit? Quod enim cor post hæc media adhibita audeat murmurare, aut in defectum relabi? Si enim habeat guttam puri sanguinis, granum veræ Religionis, lapsum timebit velut pestem, seipsum incusabit, & damnabit, si ex mera infirmitate, & debilitate relabatur.

XXIII. Quis unquam crederet S. Franciscum Patrem, & Generalem sui Ordinis, qui tam rigidus fuit suo corpori, quod vocare solebat suum asinum, quodque nil aliud spirabat, quàm maximam austeritatem, fuisset tam dulcis in suo regimine, ut maluerit abdicare Generalatum, quàm clementiam in regimine Religionis remittere? In ejus opusculis legimus, eum Guardianis interrogantibus, quem modum in regimine servare deberent, sequentes regulas præscripsisse.

Primò, Sitis Medici, & non carnifices; hoc est, defectus subditorum vestrorum corrigite fraternâ benignitate, & non rigore, & suppliciis indignis vestris personis, & officio Patris.

Secundò. Verum regimen consistit in quinque verbis, nempe in vigilantia, amore, supportatione, ignoscentia, pastu boni cibi, & dulcis doctrinæ Agni Christi Jesu.

Tertiò. Verus Prælatus debet esse hostis vitiorum, benignus Medicus perverforum, quos sensim curabit.

Quartò, Ne faciliter credatis garrulis, & delatoribus, qui toti sunt in observandis defectibus aliorum: nam hi communiter sunt aliis perversiores, & ne defectus eorum observentur, non nisi de defectibus aliorum loquuntur.

Quintò. Ne unquam inauditum condemnatis, esto accusator foret Sanctus; nam aliàs errores irreparabiles committetis.

Sextò. Ego abdicò Generalatum, quia volo tantùm corrigere meo exemplo, & efficaci dulcedine meorum monitorum.

Si

Si hæc non sufficiant, nolo in castigando esse carnifex velut sæculares. Hæc sunt ipsamet verba Sancti.

Septimò. Angue pejus detestemini vitia; amate autem ex corde eos, qui deliquerunt; nam vestra bonitas eos convertet.

Octavò. Quod si aliquis fuerit lapsus, Guardianus si delinquenti bene velit, si Deum amet, si velit esse filius Dei, dicat cum Christo: mi fili peccasti, ne amplius pecces. Hæc à bono Guardiano desidero.

Nonò. Forfan coram Deo es peior illo, cui præes, & tamen sanum & vivum illum devorare vis. An hoc non consideres, nec cogites, quod forsan cras sit futurus tuus superior? An velles hoc modo ab eo regi?

Decimò. Res intoleranda est, quod dum subditus vult superiorem, qui sit totus suavis, Superior sit truculentus, & Tyrannus, præcipuus in virga, & cum tam exiguo respectu.

XXIV. Præcipui Sancti has regulas observarunt, & omnes Sapientes citiùs, vel seriùs agnoscunt, & candide fatentur in hoc consistere nervum perfecti regiminis. Id observat in Deo Salomon,

& admirans ejus modum procedendi, Sapientia duodecimo sic fatur: Magne Deus, extra me rapior, dum recogito te esse Deum Omnipotentem exercituum, & tamen incomparabili tranquillitate judicare homines, & de nobis tantâ reverentiâ, & respectu disponere, ac si timeres nobis inferre malum, & ultra nostras vires nos gravare. Quidquid vis potes, nec tamen idcirco vis, quidquid potes, & docere vis mansuetudinem, & benignitatem erga alios; quod si enim tuos hostes tam cautè punivisti, timens ne tuum rigorem erga eos exerceres, quâ diligentia & benignitate non reges tuos filios, qui sunt tua viscera? Hæc sunt verba illius Regis pacifici. Et hinc non amplius demiror Salomonem postquam attente ruminavit, & gustavit illa verba. Suavis, & dulcis modi, quo gubernat Deus, fuisse Regem pacificum, totum plenum benignitate & bonitate; nam si ille, qui potest evibrare sagittas, & fulmina puniendis perversis, censet millies satius esse uti misericordia, & potius super eos pluit Manna, & dulcedinem, ut lucretur eorum corda; an homo
fibi

sibi persuadeat, quod possit melius facere quàm Deus, & scire, qualiter in regimine se habere debeat?

XXV. Quilibet potest peccare, dum vult, & hoc satis conforme est genio naturæ. Sicut etiam valde facilis est imperare, objurgare, vociferari, velle subditos habere sine replica, sine contradictione obediētes, & mox ut aliquis delinquit, in eum eiectione zelum, fel, iram, & agere Imperatorem. Hæc omnia addiscuntur sine Magistro, & spatio octo dierum quis hoc potest facere. Verum, ad hoc ut quis corde Apostolico supportet aliorum defectus, ut reprimat suam iram, & sopiat primas ebullitiones sanguinis, quas naturaliter cor in quibusdam pravis occurribus excitat, & accendit; ut quis silenter, & placidè imperet, & ignem videat extinctum, priusquam delinquentem puniat, ad hoc exigitur virtus virilis, cor generosum, alienum ab omni commodo, & quasi amore proprio evacuatum. Ipsimet humaniores quandoque in hoc errant, dumque non sunt bene constituti, impatientes sese ostendunt velut alij; adeo quippe verum

est, quod faciliter irasci, & ferventer reprehendere errantes, à nullo alio quàm ab impotentia procedat. Interim verum est, quod tranquillitas, & æquanimitas sit virtus, quæ habet aliquid divini, & ut inquit Seneca, si ulla sit virtus, quæ hominem possit mutare in Deum, id efficiet clementia, & mansuetudo.

XXVI. Ipsæmet creaturæ insensatæ idem sentiunt, vel ad minus Deus per eas docet, qualiter ipse sese in hoc habeat, & quisnam sit sensus communis eorum, qui debent subesse. Jud. 9. Quadam vice, uti gesta Judicum referunt, convenerunt omnes arbores, ut eligerent Regem, qui earum curam gereret, easq; gubernaret. Primo itaque adierunt Olivam, dein ficum, & tandem vitem, utpote tria symbola clementiæ. Verùm cum repulsam passæ fuissent, coactæ sunt accedere spinam, quæ aliis suaviatibus eas non excepit, quàm quod iis minitata sit, ignes, quodque omnes sanas, & vivas incinerare vellet. Illi, qui vivunt sub imperio hominum, non respirant nisi ad aulam eorum benignitatis, & dulcedinis, nec aliud exoptant, quàm
oleum

oleum olivæ, manna ficus, nectar vitis, hoc est dulcedinem, clementiam, & amabilissimam benignitatem. Sola desperatio, & vis obedientiæ efficit, ut quis sufferat spinas Rubi totaliter cooperti fatalibus puncturis, & rigorem spinosi regiminis, à quo subditi præ tristitia, & melancholia occiduntur. Profectò generosum cor, quod Deo spontè, voluntariè, nobiliter & ex amore servit, si sibi relinquatur, patrat miracula. Quod si illud velis cogere, & violenter regere, & minari quodam rigore, toto spinoso, pleno puncturis, cruciatur, & mirè coarctatur.

XXVII. Testetur hoc id, quod evenit tempore Jeroboam. Dum populus conquereretur de Salomone, quod in suprema ætate fuisset valde asper, subditosque exactionibus pressisset, Regemque Jeroboam humiliter rogaret, benignitatem suam exerceret, & aliqualem dulcedinem aceto misceret, ut regimen paternum dulcificaret, Roboam sapientiores Aulæ, & caniora capita in regimine regni cōsultuit, ab iisque expetiit, quid supplici populo respondendū esset. Porro hi voce cōcordi ei suase-

runt, ut si feliciter regnare vellet, & corda subditorum lucrari, responderet verbis mellitis, & Regali dulcedine conditis; hoc enim modo eum Regem omnium cordium mundi futurum. Regi hoc consilium non multum arrisit, ideoque Juvenes Palatinos, cum quibus erat educatus, exiguo iudicio præditos, inexpertos accersit, eorumque mentem exploravit. Verùm hi Regi hunc modum respondendi suggererunt. Scitote mei subditi, minimum digiti meæ manus esse grossiorem humeris Salomonis mei Domini, & Patris. Quod si ille vos cæcidit virgis, ego cæsiombus scorpionum vos decorticabo, & pelle exuam. Rex horum consilio acquievit, & hoc modo populo respondit, & suo responso nil aliud lucratus est, quàm quod omnes rebellarint, & Rex fugæ sibi consulere debuerit, coronam, vitam in discrimen coniecerit, & tandem vitam, ac honorem amiserit. En effectus austeritatis. Videte qualiter spina subditos gubernet. Et sanè Religiosi, si à subjectione similium Prælatorum imperiosorum graventur, nunquam amplius in tales incidere

dere

dere vellent. Quilibet animo infigit beneficia à Prælato præstita, & nemo obliviscitur malorum irrogatorum.

XXVIII. Os aureum S. Joannes ad astra usque extollit quandam sententiam magni Apostoli S. Pauli 2. ad Corinth. 10. sic loquentis? Obsecro vos per mansuetudinem mei Domini & Magistri Christi. Et revera nil fuit potentius in mundo, per quod eos adjurare potuit; nam mansuetudo est Domina cordium, ejusque leges sunt adeo suaves, ut homines potiùs milles velint ei obedire, quàm refragari. Poterat eos adjurare per millenas alias perfectiones Christi, per ejus omnipotentem potentiam, per rigorem ejus justitiæ infinitæ, per centum millia beneficia, quæ iis præstitit, & adhuc continuò præstat. Verùm sapienter judicavit, soli clementiæ ab homine nil denegari. Magne Deus, inquiebat bonus Rex Israël, recordare David, ejusque mansuetudinis, qua populum gubernavit. Nil aliud quod diceret, habuit, & hæc verba suffecerunt; nam is, qui nulli denegat id, quod licitè facere potest, certus est, quod nemo ei aliquid

Psal. 133

negaturus sit, & quod omnes ab ejus nutu pendeant.

Tostat.
lib.
umer
p. 12.
. 14.
. 15.

XXIX. Tostatus præterea valde celebrat, & deprædicat hanc sententiam, dicitque ipsum Deum sumere in se negotia eorum, qui ob modestiam aliquod opus executioni mandare non possunt, ita ut quod omnes homines totius mundi perficere nequeunt, ipsemet in propria persona perficiat. Dum Aaron, & Maria suis irrisionibus proscinderent Moysen, quod matrimonium cum quadam Æthyopissa Ægypti inivisset, Moyses tam pacatus, & tranquillus fuit, ut nec verbum in sui defensionem protulerit. Deus itaque, inquit Tostatus, videns ejus mansuetudinem, causam Moysis assumpsit, illos duos murmuratores punivit, & pro merito castigavit, ita ut Deus, qui prohibet, ne homo vindictam ab hoste repetat, dum videt aliquem abuti benignitate suorum servorum, ipsemet vindictamumat. Adeo Deum concernunt eorum negotia, ipseque vult facere id, quod illi nunquam coerciti à magna ducedine, & mansuetudine suorum cordium, effecissent. Et quidem Textus signanter asserit Deum

Tostat.
15.

Deum fuisse iratum, nam nil adeo indignum, ipsique Deo, & Angelis insupportabile est, quàm quod aliqui abutantur nimiam bonitate hominum, iisque noceant, qui nulli nocere, nec ullam injuriam vindicare possunt. Hos insolentes, qui tam turpiter benignitate suorum superiorum abutuntur, Deus tandem graviter punit, uti punivit eos, qui Moysen tam male tractarunt. Ast enim petes, in quonam constiterit hæc dulcedo, cum dicatur nunquam à terra hominem initiozem, inanfectiorem Moysen productum? Sacer Textus duas rationes hujus rei assignat, prima est, quod hic sanctus vir, dum à suis Consanguineis irrideretur, non siverit cor suum illo despectu pungi, nec cum multum jurarit, & non solum non verbis, sed nec minima cogitatione hoc ægrè tulerit, nec aliquam rationem scire voluerit, persuasum habens, se non solum illam irrisionem, sed centies peiores promeritum. Altera est, quod habens potestatem, & potens eos secundum leges castigare, non solum illos non punierit, sed & Deum pro iis rogarit, & in hunc finem iis gratiam Dei obtinuerit.

CAPUT

CAPUT SECUNDUM.

Ulterius probatur benignitatem excellentiorem esse rigore.

I. **P**Rincipalis causa, ob quam Deus elegit Moysen, ut plus quam duos milliones animarum in deserto regeret, fuit, quod fuerit vir dulcissimus totius mundi, & mansuetissimus omnium, qui nunquam terram calcarunt; adeo verum est, quod Deus iudicat mansuetudinem esse omnium mediorem optimum ad homines regendos. Addit S. Ambrosius, Judæos tenerius amasse, & honorasse Moysen ob innatam mititatem, quam miracula ab eo patrata; nam miraculum miraculorum est, omnes suos impetus coercere, ut homines imperturbabili tranquillitate regantur. Quod si credatis S. Chrystomo, ille vobis dicet, Judæos dum viderunt suavem mansuetudinem David, qui non obstante, quod levi negotio in antro posset occidere Saul, potius maluit eum suaviationibus demulcere, & vitam donare, quam vindictam repetere, eumque interimere, ei cœperint obedire, non velut homi-

homini, sed velut Angelo Paradisi. Nil videtur difficile, dum Prælatus magis regit benignitate Angeli, quam rigore, & passione hominis mortalis.

II. S. Bernardus opinatur in Prælatura, & regimine nil proficui posse fieri, nisi fiat in spiritu mansuetudinis, ita ut sicut juxta Scripturam nemo sine fide Deo placere potest, ita nemo sine suavitate hominibus placere, & bene gubernare queat. Ipsemet experimento hoc didicit; cum enim esset Abbas juvenis, totus fervens, & ad partes severitatis, & rigoris declinaret, totus mundus eum timuit, & fugit. Sanctus hoc advertit, veniam rogavit, & stylum mutans, mansuetus velut Angelus effectus est, hacque mansuetudine adeo corda Religiosorum sibi conciliavit, ut septingentos velut agniculos gubernaret; nil eo dulcius inveniri potuit, vocabat se eorum matrem, subditos suos oculos, viscera, cor. Semper fundebat lac, & manna, ita ut si ejus suavitas voluisset componere hominibus, scribere libros, alio modo id non fecisset, quam gloriosus Bernardus hoc fecit. Totus mundus exoptat præesse talem,

qui

Bern.
Ser. m
s. in
Vig.
Nat.

qui ex sua bonitate vult omnibus subesse. Is qui omnibus est in timore, totum mundum timere cogit. E contra quisquis ab omnibus tenerè amatur, non habet, qui eum, vel quem timeat, quin immò quilibet eum tenerè amat, & libentius in propria persona pati vellet, quàm quod ipse patiatur. Subditi ejus jussiones præveniunt, & si ejus mentem prædivinare possent, quilibet honestus, & bonæ indolis libenter eum à labore mandandi eximeret, & omnia faceret, ut ei magis gratificaretur. Verbo, dum dulcedo præcipit, subditus magnâ voluptate afficitur, dum plus facit, quàm mandatum sit.

III. Et quid aliud Deus significare voluit, dum *Elifæus* suum *Scipionem* misit, ut vitæ redderet filium *Sunamitis*, verùm baculo nil effecit, nec effectum prætensum habuit. Ipsemet *Propheta* in persona ivit, mortuo puero condoluit, applicando membra membris, corpori incubuit, ei animam reinfudit, illud insigne miraculum patravit, quod semimortuam matrem præ dolore lætitia perfudit, & gaudio perfusam firmè extinxit. Et an non hic observe-

tis,

tis, inquit Petrus Damiani, quod rigor, & baculus nunquam resuscitet delinquentem, & potius vivos interimat, quàm mortuos resuscitet? Quod si Elisæus, & Prælati auctoritatem suam aliquo modo mitiget, & posito rigore condoleat, & sese attemptet infirmitati subditi, qui deliquit, quique est velut mortuus, statim restituit cor pectori, eum resuscitat ad vitam meliorem, eumque suæ bonæ matri, quæ est perfectio, & Religio, reddet. Apostolis divulgaturis sanctum Evangelium vetitum fuit, ne portarent virgam, vel baculum, sed incederent nudipedes, & non nisi pacem, & benignitatem loquerentur.

Dam.
lib. de
cont.
sec. c.
28.

Luc. 10
S. Am
brof.
lib. 7.
in Luc.

IV. Deo optimè perspecta est natura hominis, quodque habeat quandam pravam indolem insitam à natura, ita ut bonitate maximâ mundi abusus sit. Ast enim, si rigore stimuletur, multò pejora faciet, ideoque Deus sapienter superioribus præcipit, ut potius excedant in bonitate, quàm austeritate, & mavult duos vel tres abuti indulgentiâ, quàm quod unus erga omnes sit asper, & truculentus.

Et

Et cur quæso ob metum, quod quinque, vel sex in una provincia abusuri sint bonitate superioris, rigor exercendus sit erga omnes? cur ut unus modo imperioso, & absoluto intumescat, ei non humilietur; & ne quinque, vel sex capita Phantastica confundantur omnes alij in desolationem agantur? Quod si quis cognoscat hos Spiritus turbulentos omnia evertentes, eos agat in furcam, & interim aliis parcat, iisque non nocent. Nos firmiter credimus ex illis duobus millionibus, quos Moyses gubernavit, majorem partem fuisse perverfam, maledicam, murmuratricem, corde obstinatam; interim Deus voluit, ut Moyses eos gubernaret maxima suavitate mundi, eosque velut infantes in sinu portare. Et an forsitan aliquis meliorem ideam regiminis possit concipere, quàm habeat Deus, & habuit bonus ejus servus Moyses, qui fuit schema, & norma bonorum Superiorum?

V. Id quod maximum robur præstare nequit, mansuetudo facillimo negotio facit. Videtur quidem hoc paradoxon; sed interim est verissimum, quod mansuetudo

tudo rigore, & imperio absoluto efficacior sit. Postquam Messias advenerit, leo, bos, lupus, agnus, verbo, bellæ ferocissimæ habitabunt cum mansuetissimis, absq; eo quod in minimo se sint morsuri vel læsuri, parvulusque puer eos reget, & minabit, ac si essent agni. Leo omnia destrueret, sed Agniculus eos gubernat sine labore, & omnia sunt pacata & tranquilla. In quavis Communitate commixtæ sunt naturæ feroces, suaves cujuscunque generis. Quod si aliquis eas velit regere spiritu leonino, non habitabit inter eos Messias, ab iis exulabit pax: nam perversi magis insolescent, & boni tabescent, & dolebunt, dum videbunt agnos tractari ac si essent lupi, vel mancipia. Tam truces quàm mites malè contenti erunt. Quod si agnus, & mansuetudo omnes regat, perversi citò, vel tarde confundentur, & pudefient, ac emendabuntur; Boni verò excitabuntur, ut fiant meliores, & alios sufferant.

VI. Nonnulli Sancti admirantur, dum audiunt S. Joannē recensentem, quod inter multitudinem innumeram Sanctorum, quos

quos conspexit in cœlo, viderit unicum tantum Agnum, qui omnes gubernabat, qui que Paradisum constituit. Et an mundus melius possit gubernari, quàm gubernetur Paradisus? Omnia hæc ostensa sunt S. Joanni, ut addisceret Spiritum, quo gubernari debent mortales, nempe extrema mansuetudine. Quod si aliquis forsan eo malè utatur, dicite Deo: Domine; cur potius, & quidem tam expresse mandas, ut hoc modo gubernemus? Nos ita gubernamus, quia tu ita gubernasti, tu ita mandasti, tu hoc confirmasti miraculis, & præcipui tui Sancti hoc modo tuos servos gubernarunt. Et profecto nullum potest assignari regimen, in quo non possint oriri aliqui defectus, & deordinationes; sed pauciores oriuntur in imperio dulcedinis, quam in omnibus aliis, illique defectus facilè emendantur, & nisi emendantur, sunt incusabiles illi, qui sunt culpabiles, & citò, vel tardè ex se ipsis fateri debent, quod ipsi soli, & non alij sint causa eorum mali, & sæpe emendantur, & ad frugem redeunt. Illi qui fugantur per nimium rigorem, vix redeunt, & vivunt vel-

velut animæ desperatæ ; nam aliqui non multum curant , quod restituantur curæ Agni ; alii timent , ne denuò incidant in fauces leonis , vel lupi ; & velut minus malum eligunt peritionem , & destructionem.

VII. Spiritus Sanctus scriptis nobis ^{Eccl 32} consignavit lectionem nostram in hoc puncto, dum dixit: Posuerunt te rectorem ne extollaris ; noli extolli , sed esto quasi unus ex iis , gere eorum curam , & de iis sis sollicitus , ac postquam tuæ obligationi satisfecisti , committo te providentiæ divinæ ; nam hæc reliqua faciet ; Nec est quod tua impatientia illi præfigat tempus. Tu velles eum , qui deliquit , statim corrigi ; hic zelus foret bonus , nisi esset indiscretus. Quod si enim Deus non velit , ut modò emendetur , ipseque norit momenta , quibus disposuit , ut hoc fieret ; an non possis habere parum patientiæ , ut omnia fiant suaviter & majori fructu , quam si fierent statim , & præcipitanter ? Non potest credi , quanti æstiment Sancti hanc dulcem longanimitatē.

S. Ba.

Chryf.
Serm. 2
de Ep.
ad Ro-
man. &
Serm.
21. & 25

Aug.
Serm.
6. de
Verb.
Dom.

S. Basilius luculenter pronunciat charitatem mansuetudine plenam esse sublimissimam omnium aliarum virtutum, nec per ullam aliam, quàm per illam homines magis assimilari Deo. S. Chrysostronus eam præfert virginitati, abstinentiæ, & aliis virtutibus adeo eminentibus, ita ut eam habens potius sit Angelus, quàm homo. Saul qui Davidem vivum deglutire volebat, adeo fuit motus ejus mansuetudine, & benignitate, ut eum vocarit suum filium, & mille encomiis eum affecerit. Catenæ aureæ millies meliùs ligant corda, quàm catenæ ferreæ, & austeræ. Magnus Sanctus Augustinus bene & gratiosè dixit, mitem esse Patrem, austerum verò esse tentatorem suorum fratrum: *Durum Prelatum Tentatorem Subditorum puto.* Plutarchus optimè pronuciavit, majus donum, quod Dij superiori largiri possunt, esse virtutem mansuetudinis. Ego, inquiebat illustrissimus Episcopus Genevensis, opinor illum esse Deum, qui peccatores in hoc mundo amat, & supportat.

VIII. Jucundum audire est Platonem inquentem, quod mox ut amor cœlum egre-

egreditur, & Jupiter nil aliud facit, quàm quod murmuret, minetur se lufurum fulminibus, ejaculaturum fagittas, omnes Dij tumultuentur, & Paradifus fiat quasi infernus: è contra, quamdiu gubernat amor fua amabiliffima tranquillitate, omnes Deos in fuma tranquillitate degere, ac fi diceret Paradifum defcendere ad Communitatem, cujus Prælatus eft benignus, & dotatus magna fuavitate; è contra fi rigor intret, ftatim folvi infernum, discordiam produci, & omnia inverti. Et revera nil melius potefi dici, quàm quod inquit S. Dionyfius in octava fuarum Epiftolarum; nam tam egregia pronunciat de Spiritu manfuetudinis, ut foret miraculum, fi aliquis ea legat, nec ardens defiderium perfectam benignitatem obtinendi concipiat. Difertè afferit Demophylo quærendum efle alium Deum, aliam religionem, aliam Ecclefiam, quàm nos habemus, eò quod non exercuerit manfuetudinem, quæ eft proprius Spiritus Chrifti, fed atrociter miferum, qui poft peccatum ad eum, & ad DEUM

C

con-

confugerat, puniverit. Nos, inquit Sanctus, non solemus punire, & malè tractare miseros cæcos, sed iis condolemus, manus porrigimus, & velut fulcrum, & baculus eos sustentamus. Non absimiliter illi, qui commiserunt aliquem defectum, debent magna benignitate juvari, & non asperè, & quadam specie crudelitatis puniri.

IX. S. Bernardus, qui est ipsamet suavitas, admiratur, quod magnus Deus volens castigare suum populum delinquentem, & rebellem, prius licentiam postulare voluerit à suo bono servo Moyse, eosque ante hanc licentiam flagitatam non punire. Docere voluit Spiritum mansuetudinis, quem in nostro regimine habere debemus. Volens benefacere nullius consilium exigit: volens castigare postulat tempus, iudicium, licentiam. Tam illibenter castigat, & vult, ut ejus manibus extorqueatur gladius, fulmen, eique manus ligentur. An putetis, vos ei gratificari, dum verberatis, malè tractatis miseram oviculam, quam vestræ curæ commisit, quam
per

per silvas, montes oberrans quæfivit, inventam propriis humeris imposuit, gaudio incomparabili ad ovile reportavit, totum Paradisum invitavit, secum lætaretur, ob illam errabundam oviculam recuperatam? Alius Magdalenam tot enormibus sceleribus gravatam videns vivam devorasset: sed Christus maluit, vel eam suo cordi, vel seipsum ejus cordi inviscerare, nec ejus egit Judicem, sed Advocatum, & ut inquit Sanctus Bernardus: *Visceralis affectus inviscerat sibi peccatricem.* Affectu cordiali illam reponit in visceribus suæ infinitæ misericordiæ. Agit velut pater filij prodigi, qui, ut inquit S. Petrus Chrysologus, filium non objurgavit, nec punivit, sed in ejus collum irruit, eumque tenerè osculatus fuit: *Et osculatus est eum: non verbera, sed osculatur pater, sic amor vindicat.* Bonus Pater videns suum filium suis pedibus adstratum, veniam rogantem, eum reponit in suo sinu, in suo corde, & pro supplicio ei osculum pacis infigit. Eminentiſſimus modus regendi, dixit quidem

S. Petrus
Chry-
sol. sermon. de
filio
prodigo.

vir eximius, consistit in collatione beneficiorum, & non punitione ac crudelitate rigoris.

X. Ast enim verò, an non Moyses non obstante, quod esset ipsa suavitas, magnam partem populi Dei interfecit, & valde laudavit eos, qui manus suas sanguine proximorum purpurarant, stragem grandem, & apparenter crudelissimam ediderunt? Respondeo me non velle, quod mansuetudo debeat ad omnia delicta conivere, omnia indulgere; nam hoc esset scelus nimis enorme, & iniustitia nimis magna contra Deum, & proximum, sed Prælatos imitari debere Moysen, qui ex una parte sese obtulit morti pro iis, nec permisit, ut Deus eos occideret: immò ex nimio amore, quo ferebatur erga illos, seipsum pro iis sacrificare voluit; ex altera parte, dum castiganda erant delicta, tanta fecit, ut quidem vitia fuerint extirpata, & occisa sed tamen quantum fuit possibile, studuit salvare animas, vel ad minus ita moderari suam iram, ut non posset se vindicare, nisi brachio mansue-

fuetudinis, & sagittâ aureâ amoris paterni. Similiter dum Christus quadam die bile inflammaretur, contexit flagellum ex funibus, & cœpit minari omnibus illis, qui templo abutebantur, illudque prophanabant. Videbatur omnia velle invertere; interim nullum cæcidit, nec vel articulo digiti, vel virgæ aliquem tetigisse legitur.

XI. Plures Sancti insigni ponderatione perpendunt legem veterem fuisse legem rigoris, quæ nil aliud loquebatur, quàm mortes, fulmina, Deum exercituum. Et quid his omnibus profecit? fugavit totum mundum, ita ut nullus Deo servire voluerit, potiùs volebant loqui Moyfi, quàm Deo. In novo Testamento Verbum incarnatum vocatur Angelus, dicitque Christum pro solis miseris peccatoribus venisse. In nova lege Christus prædicat suam mansuetudinem, bonitatem, & verbo nulli unquam aliquid denegavit. Magdalenam, Zacchæum, Matthæum, & alios perversiores benevolè complexus est ipsisque Dæmonibus flagitan-

tibus ingressum in porcos indulfit. Et hoc adeo verum est, ut fermè dixerim eum per hanc solam benignitatem corda totius mundi ad se traxisse. Ipsimet Judæi hoc verissimum judicarunt: nam idcirco eum occidere voluerunt. An non videtis, in-
 quiebat, quod totus mundus ei adhæreat? Nisi oculos aperiamus, actum est de syna-
 goga, omnes eam deserent; voluerunt e-
 um eligere Regem, & jam Rex esset, si vo-
 luisset. Populus, exercitus, eum sequun-
 tur usque ad deserta, nemo sicut ipse un-
 quam locutus est, rapit corda omnium
 Auditorum. Videte quæso magnam diver-
 sitatem. Deus in regimine se exhibet
 austerum, totus mundus eum fugit; è con-
 tra dum se exhibet mitem, ab omnibus
 adoratur. Et an non ergo ille sit insen-
 satus, qui sibi persuadeat, se id posse face-
 re, quod Deus facere non potuit, & se me-
 lius scire modum gubernandi homines,
 quàm sciat ipsemet Deus, qui omnes cre-
 avit, quique omnia abscondita cordis hu-
 mani novit?

XII. S. Abbas Clarævallis nutritus
 lacte Sanctissimæ Virginis, & Filius ipsius
 dul-

dulcedinis explicans illa verba Canticorū: *Cant. 1.*
Meliora sunt ubera tua vino, & suaviora, ac
 fragrantiora omnibus aromatibus mundi,
 dicit, per vinum denotari rigorem, qui
 multos bonos habet effectus; per lac verò
 benignitatem omnibus summè gratam,
 & acceptam. Quisquis vult sponsari
 Agno, debet esse ovis valde placida, &
 mansueta. Quisquis vult regere, debet
 habere ubera turgida compassione, & li-
 beralitate, & paucissimum vinum rigoris,
 & asperitatis: *Bibi vinum & lac meum,* *Cant. 5.*
 inquit Sponsus. Subintrat hic S. Bernar-
 dus, & inquit: Mi chare amice, satiùs
 bibisses solum lac purum, & quidem ad-
 huc melius fecisses, si absque mixtione
 bibisses lac mellitum dulcedine Paradisi.
 Fateor, quod vinum & austeritas produ-
 cant bonos effectus, quodque utiliter lacti
 misceatur vinum, sed debet misceri pau-
 xillum, rarò, & cum magnâ cautela. Vi-
 num confestim inflammat, immutat ratio-
 nem, turbat imaginativam, hominem
 reddit ignitum. Verum lac nutrit cor,
 dulcificat acrimoniam naturæ, os red-

dit tam suave, ut verba, quæ prodeunt ex corde, & ore respersis lacte mansuetudinis, nunquam lacerent corda, nec immutent affectus illorum, qui tibi subsunt. Quadam vice S. Job dixit: O mi Deus, valde desidero rursus videre illos dies, quibus meos pedes lavi butyro, & lacte, quibus ipsæmet petrae mihi propinarunt balsamum, & fontes purissimum oleum. Nil est potentius eo, qui lavat pedes suorum affectuum in balsamo, & animam suam immergit balneo lactis, & dulcedinis; nam disponit de hominibus, prout vult, exarmat omnes potestates inferni, enervat passiones validiores, quæ omnia invertere solent. Spiritus violentus, inquit David, nimia impetuositas eorum, qui nimis austerè degunt, conterit naves Tharsis, & conquassat capita fortiorum, & generosiorum.

XIII. Nil adeo Sanctos celebres, & eximia sanctitate conspicuos deformat, & diffamat, quam si quandoque impatienciâ acti, aliquod verbum austerum, & durum effutiat; Ipsimet statim sentiunt quandam amaritudinem, & dolorem
tam

tam acutum, ut cor transfigat. Assere-
reres Sanctum irâ percitum non posse esse
Sanctum, quamdiu foeditas illius humoris
durat, & cor inficit. S. Propheta Elisæ-
us bile inflammabatur, dumque rogare-
tur, ut aliquod opus bonum præstaret,
putavit durante illa passione, vigente illa
alteratione, se nil proficui facere posse.
Quies ejus cordis, & ordinariæ tranquil-
litate hoc non permittebat. Hinc æ-
cersiri curavit quendam Citharædum,
aut pulsatorem alicujus instrumenti Mu-
sici, dumque suavem concentum illius har-
monia audiret, subito inquit facer Te-
xtus, sopita est illa exigua tempestas,
quam zelus suscitavit in ejus corde, & so-
lita tranquillitate reversa statim Spiritus
Sanctus se ejus cordi infudit, & miracula
patrare cœpit. Ne credas, quod Spiritus
tetricus, cor inflatum, commotum ab ali-
qua passione, quam zelum vocat: quam-
diu illa commotio, illa ebullitio sanguinis
durat, aliquid boni præstare possit. Spi-
ritus prius debent pacari, & pristinae
tranquillitati restitui. Audienda est har-
monia tranquillitatis; omnia respergenda

sunt dulci rore mansuetudinis; nam si totus Spiritus huic dulcedini immerfus sit, certus quis esse potest, quod omnia non sine gustu Dei, Angelorum, hominum facturus sit. Hæc tranquillitas est illa cithara David, quæ sua dulcedine, sua suavitate, fugat Dæmonem odij, & iræ, quæ Saul cruciat.

XIV. Nunquam finirem, si illuc ducere hunc Discursum, quò pervenire potest. Hinc concludere volo potentissimâ sententiâ, quam Spiritus Sanctus docet in Sac. Scriptura. Et quomodo homo fovens iram, & nutriens in sinu suo odium erga proximum, possit ire ad Deum, ut misericordiam impetret? Ille, qui nil aliud est, quàm frustum carnis, qui non vult ignoscere illi, qui est caro sicut ipse; quomodo vult, quod Deus, qui est totus bonus, ei sit mansuetus, & benignus? Cur se ipsum velut ideam non præfigit? Quod si velit, Deus gubernet eum summa bonitate; quomodo est tam temerarius, ut suos subditos regat in asperitate, & austeritate? Cum Deo velit præfigere regulam regendi, & eam ab eo non accipere, cur
non

.cc. 3.

non facit sicut Deus, qui animas ad se trahit funibus Adami, & charitatis, & non ferro, & catenis mancipiorum? Hanc legem dabat Guardianis suæ Religionis Seraphicus Franciscus, iis inculcans, ita regerent suos fratres, sicut vellent à suis Superioribus regi. Quàm enim non sit detestandum, quod aliquis sibi velit superiorem, qui sit ipsa dulcedo, erga subditos autem sit rigidus, ac si esset spinosus carduus? Verùm, justo iudicio Dei sæpe evenit, ut illi, qui fuerunt asperi erga suos subditos, incidant in manus alterius, qui eos tractât, sicut decet, & eo modo, quo alios tractarunt. Dum uti legimus in libro Iudicum, Adonibezech fuisset captus, eique articuli manuum, & pedum præcisi, videns se ad tantam miseriam redactum, altum suspirium trahens, dixit: eheu! Septuaginta Reges, quibus articulos manuum, & pedum præcidi, serviebant sub mea mensa, & se felices reputabant, quod micas decidentes colligere, & rodere possent, & ego ad hunc plorandum statum redactus sum; justissimus est Deus, qui talionem mihi reppendit. Discite itaque à me mor-

tales, quod eâdem mensurâ, quâ mensi fueritis, vobis remetietur. Profectò oraculum cœleste hic miser, & infelix pronuntiavit, experientiaque eum effecit sensatum, quem prosperitas antea stultum, & truculentum reddiderat.

CAPUT TERTIUM.

Quomodo dignoscatur superior austerus, & rigidus?

CÆcitas deploranda est, etiam hominis sagacioris, quòd tam exiguam notitiam habeat sui ipsius, ut ille quem totus mundus sugillat ut nimis rigidum, persuasum sibi faciat, quod sit ipsa dulcedo. Quod si ei dicas, eum esse omnibus invisum, ejusque regimen insupportabile, totum mundum accusabit temeritatis protestans se non esse notum, seque habere optimam intentionem, & cor suavitate refertum. Sed enim, hoc est grandis illusio, & deceptio tota misera. Nunquam alleganda est intentio, nec adferenda pro satisfactione, sed præhabenda est, & præsupponenda. Et quidem in hac materia nec pili est æstimanda, cum ad nil deserviat. Ex exte-
rio-

rioribus judicamus, & non ex iis, quæ non videntur. Quilibet asserit se habere bonam intentionem, si foris sese prodat, ei fides adhibetur, aliàs non. Ostendenda est verbis, actibus exterioribus, bonis affectibus; nam hæc tantùm sunt vera testimonia bonæ intentionis, & boni cordis. Videntur ergo signa regiminis asperi, & rigore pleni.

I. Prælatus itaque austerus dignoscitur ex verbis asperis, ficcis, ingratis, nimis præcocibus, brevibus, ex discursibus, qui non habent aliud exordium, quàm negativam responsionem, & repulsam.

II. Ex oculo feroci, qui videtur velle omnes illos devorare, qui eum humiliter, & quasi tremendo alloquuntur.

III. Ex accentu elato, imperioso, nimis absoluto, ita ut eum diceres Vespasianum.

IV. Ex visu, ex moribus, qui habent nescio quam audaciam, & arrogantiam, ita ut jurares eum esse Pavonem, qui se in gyrum distendit, ut miseras columbas transeuntes terrefaciat. Potest quidem id ei esse naturale, sed fateri debemus, hanc indolem naturalem esse pravam, adeoq; temperandam; nam aliàs molestiam, & tædium creabit.

V. Ex responsione negativa, antequam audiat quid petatur, & repulsione torva, & turpi subditorum.

VI. Et sanè sufficeret sola denegatio illius, quod petitur, immò hæc nimia foret, sed additio verborum asperorum, modus rigidus, ingratus congelat cor miseri subditi, qui potiùs mallet quodvis pati, quàm aliquid petere ab homine tam tetrico, qui videtur carduus spinosus, qui semper lacerat, semperque carnem & pellem aufert.

VII. Præterea austeritas Prælati ex eo dignoscitur, quod postulata illubenter concedat, ita ut subdito nulla fiat gratia, nec maneat obligatus, quin potius esset contentus repulsâ gratiosâ, & comi, quàm gratiâ tam illubenter concessâ.

VIII. Quod postulata nimis citò, nimis impatienter resolvat, absque ulla morâ, consilio, subditos ad primum verbum dimittat, eos condemnet, absque eo quod velit audire unam replicam.

IX. Ex eo quod communiter utatur verbis imperiosis, puta: ego sic mando; ego sic volo; hoc fieri debet, hoc præcipio in virtute sanctæ obedientiæ; ubi est obe-

obedientia? an non sum superior? Apage, nec verbum amplius de his loquere: si non facias, quæ tibi dico, cogeris ad illa facienda; jam dudum notus est tuus modus agendi, mortifica te, & iussa capesse. Hi & similes termini sunt signa Prælati austeri, asperi & dominativi, cujus caput adeo turget Prælaturâ, ut non recordetur se esse Patrem, fratrem, servum, immò est pejor illo misero subdito, cui loquitur, ac si esset Imperator, vel supremus Monarcha.

X. Et sanè quidam animi debiles, & infirmi uno mense plura similium verborum proferent, quàm faciat superior magnanimis spatio quinquaginta annorum. Sunt plures, qui toto tempore vitæ nec semel dixerunt: mando hoc tibi in virtute sanctæ obedientiæ; interim aliquis vilis, stupidus, vento plenus, decies hoc faciet in die, & quidem ob lanam caprinam, quod valde turpe est. Et sanè melius faceret, si præciperet in virtute sanctæ charitatis, & mansuetudinis; nam unus modus obdurat, & obfirmat corda, alter verò illa potenter lucratur.

XI. Præ-

XI. Præterea austeritas Prælati dignoscitur ex eo, quod credat falsis relationibus, personis suspiciosis, quæ jugiter augent ea, quæ observarunt in aliis, absque eo quod sua dicta probent, adeo ut ad primam relationem dent pœnitentias, dent capitula, valde acria, & mordacia. Et in hoc committuntur duo errores; nam primò miser accusatus, inauditus condemnatur; secundò, superior sæpe decipitur, & successu temporis in cognitionem veritatis venit, & videt se innocentem punivisse, & absque culpa pœnitentiam imposuisse, verbaque indigna virtute Superioris, qui debet esse Judex, ut audiat utramque partem, & Pater, qui magnam clementiam, & mansuetudinem exerceat, effutivisse.

XII. Magnus, & crassus defectus est, increpare subditos ob rem nullius momenti, & verbis asperis, visu turbato, modo valde immani, ex musca facere Elephantem, ita ut miser subditus, qui coram Deo ne quidem veniale peccat-

ca-

catum patravit, tractetur, ac si abominandum commisisset sacrilegium.

XIII. Esse nimis præcipitem, & impotentem in objurgando, est magna infirmitas; Crassa est stoliditas sub prætextu zeli, nec minimam rem mundi sufferre, vix videt Prælatus minimum jocum, minimas nugas, & fit totus ignis. Nil pejus est quàm suam auctoritatem impendere in rem nullius momenti. Et revera cum possis aliquid emendare unico verbo, immò forsan absque ullo verbo; cur tantum excites tumultum? Hoc videtur esse magna impotentia, & signum, quod Prælatus nil concoquere possit instar hominis, qui habeat adeo debilem stomachum, ut si comedat, omnem cibum egerat. Et hæc est causa, cur totus mundus te fugiat, quia videt tuos oculos, tuam linguam eadem rotâ moveri, adeo ut si oculus aliquid, quod displicet, videat, illicò lingua solvatur, sua tela ejaculetur, & sæpius plus quàm oportet, acerbior sit. An ergo amiseris omnem longanimitatem?

An

An habeas tam exiguam patientiam, ut nihil sufferre possis?

XIV. Nunquam deberet reprehendi unius tantum defectus, maximè dum adhuc durat, & sanguis bullit, quia delinquens necdum capax est correptionis, seseque forsan defendet, & tam ferventer respondebit, ut te etiam inflammet, adeoque tu, cujus sanguis profilit ad cor, & caput, quique imaginariis te despici, pauca efficias, quæ faciant ad propositum; subito punges, debebis disputare, tuam auctoritatem, reputationem impendere, adeo ut forsan magis peccaturus sis in objurgando subdito, quàm ille delinquat in defendendo suo defectu. Da ei tempus, ut possit agnoscere suum errorem, & ut tu melius, & absque indignatione possis satisfacere tuo debito. Defectu hujus milleni quotidie committuntur defectus, & quod pejus est, dum omnia destruuntur, Prælatus putat, quod bene faciat.

XV. Magna haud virtus est, faciles præbere aures defectibus, difficile est eas præbere virtutibus; contrarium enim fieri

fieri deberet, quale enim cor possit habere subditus, qualem amorem, qualem fiduciam, si videat, quod tam sinistram opinionem de eo habeas, quod facillimè fidem præbeas ejus defectibus, exiguam autem, vel nullam ejus virtutibus, rationibus, innocentia?

XVI. Semper esse immanem, torvum, tetricum, nil aliud inculcare, quàm quod subditus debeat se mortificare, obedire, quod unus sit nimium delicatus, alter nimium obstinatus, & inflexibilis; quod subditus non sit deditus virtutibus; hi & similes discursus sunt signa Superioris austeri, qui non habet cor, aut viscera; vel si illa habeat, sunt ferrea, inflexibilia, ita ut nec nomen viscerum mereantur.

XVII. Robusti & validæ complexionis, nunquam, vel quasi nunquam, malè habent, aut aliquo morbo infestantur. E contra illi, qui temperamentum habent biliosum, calidum, melancholicum, sunt valde crudi, præcipites, ita ut dum quasi nesciunt, quid sit defectus, faciliter alios condemnent; & cor adeo habent durum,

rum, ut compassio nullam invasionem facere possit. Et quidem hunc suum defectum palliant nomine constantiæ Spiritus, & generositate animi, dicuntque se esse imperturbabiles, plenos zelo, quodque absolutè & exactè velint observari regulam, & rident, dum allegatur illud Proverbium: *Summum jus, summa injuria*, quodque justitia nimis severa sit potius rigor, quàm justitia.

XVIII. Dum semel aliquid jubent, si-ve placeat, si-ve non placeat, adimplendum est. Nec hic dico rem bonam esse facilliter mutare bona proposita, sed solùm assero, quod Prælati non debeat esse inflexibilis, obstinatus, inexorabilis. Ad minus subditus hoc exiguo solatio recreandus est, ut ejus rationes audiantur, & perpendantur; nam si contingat, uti contingere potest, quod contemnatur, & parùm æstimetur illicò sumit ansam contemnendi regimen, & existimandi, quod subditi non audiantur, cor obfirmat, nec conatur suum judicium, & murmurationes internas cordis coercere. Et revera quale sit piaculum auscultare, & dare hoc solatium

tium

tium subdito, quî erit vegetus, & sanus, cum totum suum cor effudit, & exiguum flatum in aëre puro, & sincero paternæ charitatis, Superioris hauserit.

XIX. Et quidem nemo inficias ire auit, dari subditos valde importunos, molestos, capitosos, temerarios, parùm mortificatos, discolos, querulos fallaces, obstinatos, immò peiores; nemo inquam hoc negare potest, quia semper tales fuerunt, & in futuro tales erunt. Et quamvis erga tales aliquis rigor adhibendus sit, attamen hic temperandus est prudentiâ, & efficacia. Verùm, eccur illi, qui sunt Agni & Angeli, quique possunt corrigi unico verbo, debeant probare tuum rigorem? Et cur assuescis huic aëri pravo, quem hausisti, huicque pravo mori omnes eodem modo gubernandi? Fac uti Christus faciet in extremo iudicio, separa hœdos ab ovibus, sis rigidus ubi oportet, dulcis, ubi res ita exigat, ne dicatur, te erga omnes æquè asperum esse.

XX. Rigor maximus totius mundi, & minime

nimè tolerandus est illorum, qui volunt à subditis exactissimè minimam servari regulam, altissimum servari silentium, submissa, & non alta voce verba proferri, cum tamen ipsi nihil horum, vel valde pauca observent. Eorum fervor versatur tantum circa alios. Aliis non sunt nisi rigor, sibi ipsis mera indulgentia, & ita omnia inverso modo faciunt, & adversantur stylo Sanctorum, qui tantum sunt rigidi, austeri erga seipso, omnemque dulcedinem effundunt in miseros subditos, & bonos filios, quos tenerè amant.

XXI. Res ridicula est, quod juvenis, qui vix fuit superior per quindecim dies, fulminet ac si foret Generalis, vel in regimine annosus. Ut ostendat se esse superiorem, omnia revocat, quæ ejus Antecessor ordinavit, & autumat se majorem auctoritatem, reputationem acquisiturum, dum aliorum auctoritatem deprimit. Hoc est signum animi valde debilis, & vento referti. Nec mirari debemus, si ab animo vento referto non oriatur nisi ventus; & sidus adeo frigidum, quod conglaciat corda eorum, quos tanto
im-

imperio alloquitur. Porro hæc authoritas sensim deficit, & experientia docet, quod subditi, & inferiores majori fructu regantur, quando æstimantur, & Prælati eos se sanctiores, & meliores judicat. Animi debiles superiorum ob magnam impotentiam faciliùs labuntur in hos defectus. Verùm enim verò, hic acer humor meliùs corrigetur, si videamus signa eorum, qui regunt Spiritu mansuetudinis, & cordium reges sunt.

CAPUT QUARTUM.

Ostenduntur signa regiminis dulcis, & qualiter aliquis se habere debeat.

Dotatus magna mansuetudine in suo regimine est Rex hominum & cordium. Ut quis bene imperet aliis, sibi ipsi bene imperare debet. Tu, qui tuis affectibus, tuæ impatientiæ imperare nequis, desipis, si putes te aliis imperare posse. Quilibet se putat habere hoc talentum, & stultè existimat se sufficientem habere mansuetudinem. Et hoc possumus dicere

dicere absque scrupulo, cum verissimum sit, valdè paucos tam felices esse, ut ad apicem hujus perfectionis attingant. En ergo nonnulla signa, quæ Sancti suâ experi-
entiâ me docuerunt.

I. Sapientissimus Salomon dicit, Deum præcepta suis servis dare cum maxima attentione, reverentia, respectu. Ita expressè Spiritus Sanctus Salomoni retulit. Quod si Deus, qui in homines habet supremum, & absolutum imperium, judicet hos spiritus tam volaticos, & impotentes melius regi respectu, quam imperio: quomodo homo vas luteum audeat alios potius regere verbis, & jussionibus, & sperare, quod per hunc ferocem rigorem, & summam severitatem, aliquem fructum obtinere possit?

II. Nostri Angeli Custodes, & nostri dulcissimi Governatores possent quidem si vellent uti sua autoritate, suas adhibere vires, nostros sistere gressus eos fortiter comprimendo; sed tamen hi divini Spiritus nos aura cœlesti regunt. Dulciter inspirant id quod volunt, & tam amorosè nostris cordibus suas jussiones instil-

linstillant, ut hac dulcedine incomparabili, his catenis aureis ducant quò velint. Raphaël dicebat juniori Tobiaë: charissime frater, an tibi placeat, ut hoc, vel illud faciamus? Poterat eum fortiter trahere, aut violenter trudere, ac dicere; Vade illuc, quia Deus sic vult, & cave, ne resistas: festina, nam si non vadas, ulterius ire debebis. Hæc verba sunt incognita cœlo; hic stylus non est Angelorum.

III. Incomparabili gaudio observavit stylum S. Gregorii Magni; Hic cum esset summus Pontifex, poterat, si voluisset, tonare, & evibrare fulmina excommunicationum, & censurarum; Verùm sanctus vir alium modum adhibuit, & quandoque dicebat; si ita placeat suæ clementiæ; quandoque vestra bonitas gratanter excipiat, quæ dicturus sum; certus sum vestræ benignitatis iudicio hoc non esse faciendum; meo sensu nostro Deo valde gratum erit, si vestra clementia hoc vel illud caveat. Hic sanctus itaque vir non effundebat tempestates & fulmina in capita hominum, sed torrentes mellis, & absque eo quod vel unus tantùm hisceret, aut mini-

D

mum

mum signum displicentiæ ostenderet, obtinebat, quod volebat.

IV. S. Bernardus in primis ebullitionibus suorum fervorum fuit aliquatenus rigidus, & austerus erga suos Monachos, qui eum timebant velut pestem. Bonus Sanctus successu temporis advertit, illum non esse modum conciliandi corda, & mutandi suum Monasterium Clarævallen- se in Paradisum terrestrem, refertum Angelis, & Seraphinis, sed potius in Purgatorium animarum, quæ cruciantur. Et hinc humiliter à suis bonis fratribus veniam petiit, & faciem ita mutavit, ut ipsa dulcedo fuerit effectus, & Clarævallis mutata fuerit in Paradisum, ita ut Monachi, ac si essent Angeli, ad minimum nutum sui Abbatis non amplius incederent, sed volarent. Porrò illius primum principium fuit, quod ad regendos, & gubernandos alios potius necessariæ sint preces, quàm imperiosæ iussiones: *Orando magis, & obsecrando, quàm imperando, impetret magis quam &c.*

V. Et quis non rapiatur audiens S. Paulum, qui non obstante quod haberet tan-

tantam potestatem, usus est verbis tam suavibus, tam amorosis, ut nullum sit cor, quod non emolliatur. Pro eo quod diceret: ego tibi præcipio ex parte Dei; ego hoc mando in virtute sanctæ obedientiæ; hoc jubeo sub pœna excommunicationis, vel similibus verbis, quibus uti poterat, si voluisset, sic loquebatur, & potius rogabat, quam mandabat: Obsecro te Timothi, per amorem, quo me prosequeris; adjuro te per viscera Christi Jesu, te rogo per mansuetudinem Salvatoris; si me ames, quamvis nil pro te fecerim in nomine Dei, hoc, vel illud, quod multum confert ad servitium Christi nostri Domini facias.

VI. Et quid hic dicent nonnulli Prælati, qui tam audacter, tam auctoritative mandant Senioribus, provectioribus, magis meritis, ac si essent Novitii? Quid dicent, dum vident S. Petrum habentem claves vitæ, & mortis, pro eo quod imperet, amarè flentè, & jugiter plures lachrymas, quàm verba, & jussiones fundentem? An aliquis sit adeo barbarus, inhumanus, qui audeat aliquid negare illi, qui seposita necessitate jubendi adhibet lachrymas?

VII. S. Petrus & S. Paulus fundunt aquam dulcedinis, & lachrymarum. S. Joannes fit ignis in cordibus eorum, quibus imperat. Filii mei charissimi, si ametis Jesum, hoc facite. Amate tenerè vos invicem, & hoc sufficit. Amor vobis dicet, quid facere debeatis, quia quod me concernit, nullum habeo mandatum, quod vobis imponam. Christus vult, ut hoc fiat, nec aliud vobis dicere possum. O Deus! Utinam cernere liceret, quomodo beatissima Virgo mandarit S. Joanni suo Filio, & S. Joannes Virgini, quem ejus curæ commiserat, nam modum insignem gubernandi videremus.

VIII. Rem meliùs illustremus. Et quomodo gubernata fuit illa divina familia, in qua vivebant Jesus, Maria & S. Joseph? Quis jussiones dedit? An Christus Jesus? Non, quia erat filius, qui obediebat Patri, & matri. Quis ergo? An nostra Domina? Non, quia erat Sponsa, & subdita S. Joseph. Porrò, ut verbo absolvam, quem putatis imperasse? An S. Joseph? sed an dicatis, quod ille Sanctus non fuerit veritus mandare Deo, & Reginae Angelorum?

Quis

Quis ergo imperavit illi familiæ ? An omnes, vel nullus ? In illa familia nullum unquam fuit visum mandatum; nam mandata præveniebant, & potiùs rogabant, quàm mandabant. Nunquam visa fuit talis familia, in qua quilibet obtemperat absque jussionibus, in qua quilibet mandat id, quod fieri debet, in qua priùs ad executionem proceditur, quàm ad jussionem, in qua exemplum subit vices præcepti. Rem profectò miram. Nullus loquitur, & omnes faciunt quæ debent. Nullus mandat, & omnes exactè obediunt. Et quale fit illud imperium, in quo constat plus imperare, quàm facere, in quo quilibet quidem est Dominus, sed magis tamen servus, quam Dominus, in quo sola regit modestia ?

IX. S. Abbas Poppo jussiones dabat suis Monachis tantâ suavitate, vultu tam sereno, verbis tam paternis, ut nil ei fuerit denegatum. Animus contrariæ opinionis ei objecit, quod nimia sua suavitate omnia destrueret, disciplinam religiosam relaxaret, & aliquos forsan damnandos, sed mitissimus Abbas respondit. O quam felix

D 3

foret

foret Poppo , si tantum ob nimiam clementiam damnaretur : & addebat : charissime frater , quomodo vis imperem subditis melioribus me ? Cum libenter , promptè , exactè mea mandata executioni mandent , cur adhibeam rigorem , nisi ut me venditem Tyrannum monasterii ?

X. Anachoretæ communiter vocabant S. Macharium Deum Monachorum , nam adeo subjectos habebat animos omnium Religiosorum , ut plura fecerint , quàm mandavit ; adeo enim verum est , quod ejus benignitas omnia corda subditorum rapuerit. Amantissimi fratres , inquebat , facite id , quod me videtis facere : nil mandabo , quod prius non egerim : si justa adimplere non possitis , manete in cella , ego pro vobis illa adimplebo ; bono sitis animo , ego pro vobis Christo respondebo , quia optimè scio mei amantissimi fratres , quod si possitis , libentissimè obediretis. Optimè ; an commisistis aliquem defectum ? Id ego non crediderim. Et dato quod aliquem commiseritis , eheu ! an ego forsan majores non committam ? Mi frater , vel ego , vel tu hoc facere debemus , fac ergo , quod lubet.

XI. S.

XI. S. Franciscus nullum Superiorem sibi parem habuit: quamvis enim fuerit Generalis sui Ordinis; attamen vix aliquid ulli unquam legitur mandasse. Hic Sanctus vir dicere solebat: Charissimi fratres, si Christo, & mihi bene velitis, rogo vos, hoc faciatis. Porrò illi pauperes Religiosi sese exenterabant, ut desideriiis ejus satisfacerent. Non præcipiebat iis medietatem eorum, quæ faciebant. Interim subditi nihil sibi videbantur facere, & judicabant mitius agi, ut labori subducerentur. Guardianis interrogantibus qualiter bene regere possent, respondebat: Charissimi inquitemini Jesum Christum: Si aliquis peccavit, dicite ne amplius peccet, quodque libenter ei ignoscatis, & curam habituri sitis, ut proficiat, & deinceps cautior sit. Quod si aliquis deliquerit, dicite, quod etiam sæpiùs delinquatis, & nisi Deus vos præservaret, majores, & enormiores defectus committeretis. Porrò dum ei objiceretur, quod esset nimis dulcis, sanctus vir, ut aliàs dixi, verbum quoddam protulit, quod videtur paradoxum: Volo, inquit, esse pater non carnifex: nec possum odio habere delinquentem, sed ipsum delictum.

XII. Moyſes, qui erat idea boni regiminis, quadam die amorosè Deo conquerbatur dicens: Domine, tu mihi præcipis, portem hunc populum in meo ſinu, ac ſi eſſet infans valde tenellus, vel innocens Agnus; ſed cheu! recorderis mihi ſubefſe plus, quàm duos millones, gentem maxime rebellem, animos obſtinationes totius mundi. Doce me itaque modum, qualiter omnes in ſinu, & in parte teneriori mei corporis portare poſſim. Verùm hiſ non obſtantibus, Deus nec in minimo mutavit ſuum primum præceptum, voluitq; ut loqueretur illis barbaris, ac matres alloqui ſolent tenellum infantem, quem ſinu fovent. Et an ille rectè ageret, qui verbis aſperis, qui tonando, qui in ſinis furioſis, qui atrocibus verberibus exciperet tenellum infantem, quem ſinu geſtat. Volo, inquit Deus Moyſi, hac formâ meum populum à te regi, eumque benignitate patris in officio contineri, & adigi, ut ſuæ obligationi ſatisfaciat. O Deus! & qualis non ſit confuſio, quod aliquis, qui habet duos vel tres ſubditos, intra viginti quatuor horas magis vociferetur, quàm Moyſes

ses vociferatus fuerit spatio quadraginta annorum? Certissimum est ad austeritatem, exiguam, vel quasi nullam virtutem exigi: ad hoc autē ut quis in Spiritu inansuetudinis regat, esse necessarium numerum omnium eminentium virtutum.

XIII. Vultisne scire, quodnam sit signum regiminis efficaciter dulcis? Quando Prælatus sibi capit pejora, & meliora, ac dulciora relinquit subditis; quando imitatur S. Franciscum Xaveriū, qui peccantibus pro pœnitentia injungebat orationem Dominicam, & pro iis flagris usque ad sanguinem se cædebat; quando insistit vestigiis illius magniservi Dei, qui Provincialis electus per terram serpendo officium suum incipiebat ab osculo manuum, seniorum domus: ita ut omnes subditi in lachrymas resolverentur, & ad minimum iutum mandatorum ejus volarent. Sed quid dico mandata? Cum hic vir sanctus quidem rogarit, sed nunquam mandarit? Quamdiu vixit, quantum scire licet, nunquam mandatum in virtute sanctæ obedientiæ ex ore ejus prodiit.

XIV. S. Carolus Borromæus quamdiu

D 5

dira

dira pestis sæviebat, nil aliud faciebat, quàm quod sacerdotes induceret, ut peste correptis servirent. Mandare erat res plena periculis, deserere illum populum afflictum, erat magna crudelitas. His ergo verbis eos affari cœpit: Filioli, qui mihi bene vult, me sequatur; hisque dictis Eminentissimus Cardinalis in ædibus pestiferorum velut mortuus ante infirmos sese prostravit, & ipsam mortem in admirationem rapuit. Totus mundus post eum cucurrit, & Angeli turmatim illam benedictam sequebantur. Nunquam fuit vitalis obedientia. Hic Magnes cœli, qui potiùs faciebat, quam mandabat, dulcibus influxibus suæ charitatis ferrum cordium obstinatorum attrahebat.

XV. Ille alter S. Carolus Genevensis in sua Diœcesi, in sua familia, immò ubique, fuit ille, quem S. Joannes conspexit in sua Apocalypsi, dum vidit in medio innumeræ multitudinis sedentem Agnum, qui omnia facilitate Deo propria regebat. Hic Prælatus aureus, hic Agnus totus dulcedo velut Seraphim omnes sibi obsequentes habuit. Nil unquam

quam negavit, nil ulli mandavit, & vice versa nemo ei ausus fuit unquam aliquid negare, vel aliquid ab eo petere, nisi cum tanto respectu, ut esset stupor illius sæculi. Suam Diœcesin absque ulla difficultate gubernavit, tempus habuit conscribendi suos libros totos aureos, & melleos; fundabat Religiones, alios reformabat, mille personis scribebat, quotidie bis prædica- bat, loquebatur, aures præbebat toti mun- do, & quidem tantâ facilitate, ac si nulla negotia haberet. Adeo verum est, quod ejus benignitas fuerit Domina omnium cordium mundi.

XVI. Interrogate S. Ignatium, & peti- te, quidnam exigatur, ut quis habeat do- num regiminis efficaciter suavis: dicetque nil aliud exigi, quàm ut quis imitetur cha- ritatem Christi Jesu, ejus mansuetudinem, ejus modum regendi. Christus erat Agnus, non regebat instar leonis, sed Agni. Postquam S. Joannes quadam die eum in cœlo in forma leonis conspexit, statim eum vidit mutatum in Agnum, ac si for- ma leonis ei insupportabilis esset. Toto tempore vitæ non nisi semel fuit visus

iratus, & quodam zelo, qui videbatur exiguus vapor iræ, percitus: tunc que flagellum ex quibusdam funiculis contexit, ut è Templo omnes prophanatores ejiceret. Et quamvis nullum legatur percussisse; attamen omnes fugerunt, & ut inquit S. Hieronymus, illa exigua ira armata flagro trium funiculorum majorem terrorem incussit toti Hierosolymæ, quàm ei incusserint omnes machinæ Titi, & Vespasiani. In his clarissimè liquet, dulcedinem cum aliquali zelo amore pleno omnia posse in Spiritus, qui aliquid humani habent.

XVII. Quod si clariùs intueri velitis leges imperii Jesu Christi, videte instructiones, quas dat suo Vicario; In toto Decalogo sui regiminis unicam tantum ei dat legem, eique ter dicit: Simon, Simon, an me teneriùs ames, quàm omnes alii homines? Si me intensiùs ames, vade, & pasce oves meas. An me ames? eos mei amore ama. Viden' quid exigatur, ut in terra sis meus Vicarius. Virtute hujus præcepti gloriosus S. Petrus plures fudit lachrymas, quam mandata dederit, Quod si mandata daret,
ca

ea dabat lachrymis, & continuo profluvio lachrymarum. Et an aliquis possit Superiori, qui lachrymis oculorum mandat, quiq; monet Subditos, tantum amorem, tot flammis charitatis miscet, ut omnia accendat, inflammet, refragari, & non obedire possit? Totus mundus volat ad ejus nutus, & quilibet conatur exactè ejus exequi mandata, immò plus facere, quam mandare auderet.

XVIII. Nec in minimo timeamus S. Paulum gestantem gladium; nec in minimo inquam, eum timeatis, quia vos certos reddo, quod nunquam eum evaginet, eoque in regimine populorum nunquam utatur: quin immò in hoc potiùs utitur lachrymis, quàm armis. Scitis, inquiebat in Actibus Apostolorum, quod per tres annos vobiscum moratus fuerim, & toto illo tempore juges spargens lachrymas, pro quovis in particulari orarim. Porrò hic discursus fuit adeo tener, ut dum ab iis discederet, præ tristitia se mori putarint. Et quis non amaret hominem, qui potens evibrare fulmina, ejaculari tela excommunicationum, potiùs loquitur oculis,

quàm ore, potiùs flagitat, quàm petit? Adjuro vos, inquiebat alibi, per mansuetudinem mei Domini Christi Jesu. Optimè sciebat, quod sola memoria suavitatis Christi Jesu fuerit sufficiens ad elicendas vires ex debilitate, & eruendam patrationem miraculorum ab iis, quibus imperabat.

XIX. Et fanè in communi dici potest, quod principia Sanctorum, ut habeant regimen efficacix plenum, sint sequentia. 1. Ne feras mandata præcipitanter, & quasi ex despectu. 2. Cave, ne aliquid præcipias, dum es iratus, & bile inflammatus, quia dicetur, quod hoc facias ex passione, & non ex motivo obedientix. 3. Ne unquam contendas cum tuis subditis, nec unquam cum iis disputes de causa mandati, quia hoc confert ad disputationem, non ad regimen. 4. Cave, ne nimium premas, & coarctas, sed corde constricto da tempus, sese aperiat, & ad suum statum redeat. 5. Dum aliquid negas, quod sæpe fieri debet, ita hoc facias, ut quilibet videat, à te hoc illubenter fieri, utpote ad
actus

actus à necessitate, & regulâ. Dicas, quod aliâ vice, alia occasione ei velis gratificari; quod velis scribere ad Superiorem, ut gratiam postulatam obtineas, quod majori gaudio perfundereris, si ejus votis annuere posses. Tandem uti dicebat S. Ignatius, si cor, & sanguis subditi turbetur ob repulsam, rationibus eum convince, & ostende, quod ita debeas facere, nec aliter facere possis. 6. Dum postulata concedis, id fac lætanter, non cuncteris, humeros non contrahas, non murmures; nam post tot responsiones negativas, post tot ceremonias, gratia non reputabitur gratia, & subditus mallet repulsam candidam, & sinceram, quàm concessionem quasi extortam. 7. Amabilem te facito per amorem cordialem, & paternum, & nullam experieris difficultatem. 8. Quilibet putat se esse valde suavem, & in hoc puncto nec vir in minimo se esse culpabilem. Quæso te, ne adeo sis passionatus, & cæcus, ne tibi hoc imagineris, ne à tuis bonis intentionibus tibi officias obduci sinas. Melius faceres, si contrarium judicares, nempe

nempe te longè abesse à vera dulcedine.
 9. Semper habeas pileum in manu, & ver-
 bis utaris melleis ; cave ne unquam aliquis
 tuorum subditorum coram te stet capite
 recto, ne eum alloquaris verbis arrogantibus,
 obscuris, æquivocis, ac si loquereris
 servo. Ne dicas, hanc esse tuam consuetu-
 dinem, quia hæc consuetudo stulta, & ru-
 sticitas idem sunt. 10. Ne nimium pre-
 mas, nec ob quisquiliis excandescas, quia
 nonnulli tam seriò inculcant minutias, ac
 si forent res maximi momenti. 11. Alloqua-
 ris tuos inferiores, ac si essent te multò
 meliores, & qui forsitan post quatuor dies
 erunt tui Superiores, vel qui ad minus me-
 lius quàm tu, hoc merentur. 12. Dum
 prima vice superior institutus es, millies
 protestatus es te revera Prælatūra non ef-
 se dignum, sed valde indignum. Juxta hanc
 igitur existimationem manda velut is, qui
 se indignum Prælatūra existimat, & re ipsâ
 indignus est. In principio non loquebaris
 ita arroganter, tam authoritativè, tam tor-
 vè, uti modo facis. 13. Quod si casuali-
 ter, inadvertenter aliquem errorem com-
 misisti, errorem illicò corripue, veniam er-
 rati

rati flagita , verbis utere valde suavibus, quæ cor emolliant, quod exacerbasti: restaura illud aliqua charitate adaucta , & imitaberis naturam , quæ tantum nutrimentum largitur ossi ex infortunio diffracto , ut fiat fortiùs omnibus ossibus cruris. 14. Si quandoque aliquem rigorem adhibere debeas; exhibe te S. Franciscum Xaverium, ita ut multò libentiùs ipsemet faceres pœnitentiam, quàm eam alteri imponas. 15. Dum poples tenelli Agni diffractus est, bonus opilio non conquatit alterum, nec Agnum idcirco verberat, sed medicinam adhibet, tibiam fractam diligenter circumligat, Agniculum sinu gestat, mulcet, & suaviter tractat: ita ut misera bestiola os non aperiret , esto Pastor eam decollaret. Innocens illud animal in tam bonis manibus, nil aduersi invenire potest. 16. Quod si aliquis te contemnat, potiùs ei condole, quàm odio eum habeas; dicas te hoc, ut multò pejora, mereri. Totus mundus adorat Superiorem, qui se humiliat. Econtra conatur alium deprimere, qui super alios se extollit. 17. Nefis causa, ut langueant illi, quibus

bus

bus præstare vis aliquam gratiam; nam hæc dilationes, hi languores mutant gratiam in disgratiam. 18. Nulli unquam objicias beneficia, & obsequia præstita: serpens destruit caudâ ea, quæ capite fecit: ita quoq; tu plura destruis, quàm feceris, ut loquaris, sicuti debes, loquere semper candide; dic te nil fecisse, quod valet; dic tuam voluntatem, tuum desiderium esse bonum. 19. Imitare columbam symbolum Spiritus S. & animæ ejus sponsæ: si columbam percussam suavies; si eam demulceas, si ei pisum des, statim quietatur, & contentatur, & pax est conclusa. Ne cor crucies, ne sis inquietus, sed mox ut subditus agnoscit se peccasse, redi ad tuam tranquillitatem, eiq; cor aperi. 20. Ne unquam sis obstinatus, nec pertinaciter, & asperè defendas tuam innocentiam, sed imitare David & S Bernardum, & dic; *Audiant mansueti, & latentur.* Ego me committo iudicio animarum mansuetarum, & benignarum. Si hæc me condemnent, etiam me condemno, & candidè meū defectum agnosco. Omnes illos, qui bonum habent cor, meos Iudices constituo. Quod si hi me defendant,
Deus

Deus laudetur. 21. Mi per dilecte Lector, rogo te, mihi ignoscas, humillimè veniam flagito. Nimis temerarius sum, dum audeo alios docere id, quod ego non habeo, nec ex me scio, quodque nullis regulis capi, & doceri potest, cum ipsemet Spiritus S. dixerit: *Unctio docebit vos.* Unctio divina erit Magistro hujus divini arcani. Balsamum cœleste docet, qualiter homines in hoc mundo regi debeant. Non fulmina, non tela cœli, non furia, tempestates maris, non tremores, & commotiones horrendæ terræ, non zelus, non justitia, non rigor Dei, sed sancta unctio, balsamum divinæ mansuetudinis, dulcedo cordis Dei hoc arcanum tradiderunt. Suavitas Dei est schola, in qua docetur modus gubernandi homines. Magne Deus, cum tu solus sis Magister, nostra corda hunc modum doce, in ungenos hoc divino balsamo, hac potentissima unctio nos madafac. Felices erimus, si Deo dicere possimus: *fecimus quod iussisti, da quod promisisti.* Reximus velut columbæ, & Agni in humilitate, & mansuetudine cordis. Impertire nobis tuâ S. benedictionē, benedic nostro regi-

regimini, & omnes sciant, quod quidquid boni egimus, id tibi deberi: quidquid verò mali factum est, provenire à nostra stoliditate, omnemque gloriam per totam æternitatem tibi deberi. Ita fiat.

CAPUT QUINTUM.

Hactenus dicta declarantur per praxin, & traditur eorum notabile exemplum.

Nil facilius, quàm præscribere insignes regulas, sed nil difficilius, quàm eas praticare, sicut oportet. Bonum exemplum in hac materia plus valet, quàm decem volumina argumentorum. Graviter non delinquitur ex eo, quod nesciamus, quid debeat fieri, sed ex eo, quod lumina, quæ dantur in intellectu, applicare nesciamus. Jesus Christus Patrem filii prodigi nobis exemplar dedit, eum laudavit, velut ideam proposuit, & vult, ut eam imitemur.

I. Hic Pater, quidquid potuit, fecit, ut impediret, ne filius abiret, & ab eo discederet;

deret ; dumque videret omnem operam amissam, cuncta divinæ providentiæ commisit, sperans eum tandem à Deo reducendum. Prælati quidem exoptant, ne aliqui committantur defectus ; id tamen semper non optant ex timore, ne Deus offendatur, sed potiùs ne eos supportare debeant, vel quia existimant eos cedere in eorum despectum, vel quia aguntur aliqua occulta passione, aut defectu secreto. Debemus imitari Deum, qui etiam ex parvis defectibus magna bona elicit.

II. Quamdiu filius prodigus errabundus vagabatur, & in libidinibus volutabatur, pater imitabatur S. Job, qui Deum rogabat, ut suis filiis benedictionē cœli impertiretur. Profectò hoc longè aliud est, quàm exaggerare defectus, & velle subditos errantes vivos deglutire. Oportet in silentio, & patientia expectare benedictionem Dei, qui corda disponit, ut emendentur: interimq; potiùs orandum, quàm clamandum est.

III. Ad primum rumorem reditus prodigi; ad primum nuncium, quo pater audivit filium reversurum, non egit Arabem, vel

vel silvestrem, non cœpit furere per domum, excandescere, minari, brachi & crurifragia illi misero errabundo, & inobedienti; sed cor, viscera paterna aperuit, ut illum iis in visceraret; dicebat: dummodo sese emendet, omnium præteritorum oblivisci volo.

IV. Dum filium eminens advenientem prospexit, brachiis, & corde obvius ei processit. Non expectavit, ut rogaretur, non exaggeravit defectum filii, gratiam, quâ eum recipiebat. Quisquis sincerè amat, tot ceremonias non adhibet, nec tam exactus in omnibus est. Alius adhibisset impropria, verba amara; sed talis non habuisset cor paternum, sed fuisset homo ferinus, non spirans nisi vindictam, carens omni vero affectu.

V. Mox ut ille miser filius advenit, sese adstravit pedibus sui Patris, & oculis lachrymantibus veniam rogavit. Timor nunquam elicuisset tot lachrymas ex oculis, tot favillas, & suspiria ex corde. Bonus pater verba ex ore ejus ademit, nec permisit illum miserum juvenem, qui suam culpam fateri volebat, & veniam rogare,
vel

vel verbum proferre. Cor paternum hoc ferre non potest, dum subditus qui erravit sincerè se humiliat, & resipiscit. Cor paternum boni Superioris primam syllabam, quam proferre incipit, statim intelligit, nec permittit, ut suam culpam agnoscat; sed eū prævenit, & cor miseri delinquentis ita devincit, ut malit millies mori, quàm ad vomitum redire. Rigor destruxisset filium prodigum, eumque forsan de novo concitasset, & in desperationem præcipitasset.

VI. Nullum ei responsum dedit, sed in collum ejus irruit, osculo pacis eum salutavit, fortiter eum complexus est, omnia præterita delicta extinxit, & filium vi amoris lucratus est, & resuscitavit. Rigor cor occlusisset, & in irrevocabilem desperationem egisset.

VII. Alius eum inedia multasset, pane & aqua ejus capiositatem mortificasset, & juvenis paratus erat ad hæc peragenda; sed hic modus agendi cor ejus non fuisset lucratus. Pater vitulum saginatum jubet occidi,
eum

eum vestibus opulentis, & pretiosis induit, opiparum convivium amicis instruit: nil aliud resonabat, quàm symphoniam, festivi concentus; annulum ejus digitis inseruit, ac si voluisset, desponsare sibi ejus affectus, & cor ligare. Miser ille adolescens pro eo quod comederet, sese præ gaudio mori putabat, & si mille corda, mille viscera habuisset, ea lubens impendisset, ut tam bonum patrem oblectaret.

VIII. Dum filius natu major è campo rediret, illaque festiva gaudia audiret, & interrogaret, quid illa tripudia, quid illæ solemnes nuptiæ in ædibus sui patris denotarent, rem uti re ipsa erat intellexit: cœpit itaque diris devovere suum fratrem, in mō suo patri succensuit, ejusque nimiam indulgentiam fugillavit. Ut quis obtineat, quod vult, peccare & malè agere debet. Boni, & obedientes vilipenduntur, nec curantur; Et nescio quæ alia non effuerit. Vix hæc ad bonum patrem delata sunt, & illicò remedium adhibere, & pacare illum filium studuit, causam assignans, cur benignitate tam incomparabili usus sit. Sat frequenter contingit, ut dum boni
Supe-

Superiores, magnam benignitatem exhibent delinquentibus, nonnullus animus tetricus, & inquietus sub prætextu zeli obmurmuret. Dum Magdalena pedes Christi inungeret, & hic ejus errores tanta benignitate condonasset; totus mundus obstrepere cœpit, sed Dominus eam defendit, & excessum suæ dulcis bonitatis ostendit.

IX. Postquam bonus pater animum ferocem filii natu majoris mitigasset, ut finem imponeret, hanc rationem subjunxit: Dilecte fili, nil minus facere potui, & necessariò aliquale gaudium contestari debui: nam hic meus percharus filius, qui perditus fuit, & mihi quasi mortuus, feliciter inventus est, & quasi vitæ restitutus. Cordi paterno hoc tantum gaudium est, ut debeat lætari de ejus reditu, & omnium suorum præteritorum defectuum oblivisci.

X. Quod me concernit, ego puto bonum senem filium juniorem manu præhendisse, & per triclinium ad natu majorem duxisse, & jussisse, ut in mutuos complexus ruerent, Senioremq; sic affatum esse:

E

esse:

esse: Mi fili, plus quàm verum est, hunc tuum miserum fratrem deliquisse, sed tot calamitates perpeffus est, ut re ipsâ me ad misericordiam commoverit. Insuper tot lachrymas fudit, tanto dolore sua errata detestatur, ut cor habeat petrinum, qui ad condolentiam non movetur. Ad hæc verba omnes in teneras lacrymas resolvebantur. Bonitas illius boni patris salvavit totam familiam, & parvum Paradisum constituit.

XI. Et revera effectus hujus benignitatis tantus fuit, ut nesciamus, an filius conversus unquam relapsus sit. Millies cum Magdalena maluisset mori, quàm vel in minimo bonitatem tam excessivam offendere. Quod si pater severum erga eum se exhibuisset, forsitan gravius quàm ante deliquisset.

XII. Porrò optimum in hac historia est, quod Jesus Christus hanc parabolam applicet suo regimini, & dicat: si aliquis homo tam benignum se exercuerit, quid non debeat expectari ab ipso, qui est Agnus Dei, & ipsimet Deus? Tandem concludit, & hortatur, ut eum in hoc imita-

imitari conemur. Et an putetis eum nescire, qualiter regi debeant homines, ut eorum corda devincantur? Bonus Superior non est ille, qui habet subditos, qui nunquam delinquant; nam sol nunquam talem conspexit, nec talis dari potest. Ille est bonus Superior, cui bene perspecta est humana fragilitas, qui supportando defectus corrigit, qui non cessat balsamo perfundere plagas, donec æger perfectè curetur, & ita comparatus sit, ut malit mori, quàm tam bonum patrem offendere, & cor tanta charitate plenum contristare. Et dato quod infirmus non sanaretur, & suæ obligationi non satisfaceret: quale quæso solatium non sit bono Superiori, si possit dicere: feci quod Christus mandavit, feci quod ille fecit: bonum patrem me exhibui? Quamvis meus filius velit esse filius prodigus, & nolit subesse meæ tutelæ, meæ disciplinæ, sed terminos observantiæ transilire; idcirco tamen ego non omittam ea, quæ facere debeo. Expectemus diem Domini, horam ejus præfixam, & dum minus putabimus, bonitas ejus quod oportet, faciet.

XIII. Qualitercunque aliquis regat, nunquam aberunt aliqui defectus, & erunt aliqui, qui delinquant. Quod si aliquis suaviter, & leniter regat, is 1. regit faciliter. 2. regit absque sollicitudine & labore. 3. non est præceps in negotiis, & omnia facit sine strepitu. 4. non præoccupatur, nec aliquid facit inconsideratè. 5. sibi devincit corda subditorum, & à bonis quidquid vult, obtinet. 6. ostendit à minus bonis injustitiam stare, eosque esse culpabiles, & eos à toto mundo ut tales damnari. 7. ipsimet resipiscunt, & citiùs, aut seriùs coguntur agnoscere suum peccatum, & defectum. 8. Meliùs & exactiùs imitatur regimen Christi. 9. perfectiùs mundat suum cor, & illis, qui abutuntur suâ bonitate, utitur velut instrumentis suæ humilitatis, & charitatis. 10. citò vel serò per patientiam, & longanimitatem omnia negotia ad felicem exitum perducit. 11. nunquam labitur velut illi, qui quamvis per rigorem obtineant aliquid boni, tamen plura mala faciunt, & tandem subeunt magnos labores, conficiuntur magnis pœnis, & vix aliquis erit, qui
eis

eis gratias agat. 12. Ex paucis malis, quæ suffert in subditis, sibi & suis subditis multa bona elicit. 13. Illi ipsi qui sunt difficiles & refractarii, sensim mansuescunt, remittunt, & bonitatem Superioris agnoscunt, deprædicant, & dicunt, quod nõ obstante, quod virga disciplinæ eos ad observantiam adigere potuerit; eos potius voluerit lucrari, & cor aureis catenis charitatis ligare.

XIV. Porrò quod valde observandum est, filius prodigus forsan multò intensiùs amavit suum patrem, quàm alter ejus frater, qui nil aliud fecit, quàm quod murmuraret, ejusque actiones sugillaret, fundatus uti aiebat, in sua innocentia, quodq; nunquam suum Patrem offendisset, non secus ac Magdalena Christum intensiùs amavit aliis, adeo ut Christus dixerit, ei, qui plus amat, plura dimitti. Certum est non rarò subditos, quibus corde paterno aliquis defectus condonatus est, intensiùs, teneriùs amare suos Prælatos, quàm illi, qui dum existimant se innocentes, toti sunt in traducendis actionibus aliorum, ita ut fiant insupportabiles.

XV. Et hic est sensus Paradisi, in quo Angeli magis tripudiant de peccatore converso, quàm de nonaginta novem justis, quos veniã non indigere sciunt. Non absimiliter bonus Superior majori gaudio afficitur, eò quod miserum cor, quod à passione abstractum fuit, per suavitatem absque ulla confractiõne ad viam perfectionis reduxerit, quàm de viginti aliis, qui absque vacillatione suum iter profsequuntur. Et sanè illi, qui sunt duri, & obstinati in condonandis aliorum defectibus, sæpe majores coram Deo committunt, quamvis hoc non agnoscant. Et esto eos de præsentì non committant; quis eos certos reddat, quod in futurum peccaturi non sint? Quod si hoc fiat, qualiter velint tractari. Magnus Deus consolationum, & Pater misericordiarum largiatur nobis sufficiens lumen, ut verè cognoscamus, qualiter nos ipsos, & alios regere debeamus, ut dum ex obedientia admoveamur ad regimen, secundum regulas certissimas, & infallibiles cœli regamus.

CAPIT

CAPUT SEXTUM.

An Prælati possit satisfacere omnibus, & id debeat desiderare?

Profectò magna impotentia, & temeritas nimis grandis est, quod aliquis sibi imaginetur, se id posse facere, quod nemo ne quidem ipsemet Christus unquam fecit. Possumus quidem optare sinceram intentionem hoc faciendi, & laborare, ne aliquem contristemus; possumus quidem ex sensu omnium sapientum facere, quod debemus; possumus quidem gratificari omnibus bonis, & probis; sed cum juxta sapientem numerus stultorum sit infinitus; quomodo aliquis omnibus his capitibus satisfaciet? Quod si tua benefacias, stulti te perstringent. Si tua malefacias, sapientes te condemnabunt. Si nec bene, nec male tuum officium exquaris, utriusque te irridebunt. Ego clarè tibi volo ostendere, hanc rem non posse fieri sine miraculo, & esse quasi impossibilem, aut si sit possibilis, nescio an ad

majus nostrum commodum in hoc mundo debeat desiderari.

I. Et quidem primò dantur aliqua capita, quæ sunt propriè Antipodes, quæ habent spiritum contradictionis, & naturaliter se omnibus opponunt. Facias quidquid velis, semper habent aliquid, quod reponant. Quamvis faceres miracula, illa traducent, velut incantationes, aut illusiones, & dicent, hæc non esse aliud quàm hypocrisin, ut quis suo intento fruatur. Et edic quæso, quomodo pacabis hos spiritus adeo malignos, qui sibi ipsis satisfacere nequeunt, & majori parte temporis nesciunt, quid velint?

II. Quamvis sis valde prudens, & in tuis actionibus circumspèctus: quamvis tua verba examines ad lancem sapientiæ; quomodo contentabis tot inquieta cerebrata, tot leves, & indiscretos spiritus, tot capita, quæ effutiunt, quidquid venit in buccam, quæque totum condemnant, quod non intelligunt? Jam centies te damnarunt, priusquam modum inveneris, vel semel iis ostendendi, & proponendi tuum rectum modum agendi. Hoc est
mar-

martyrium sapientum, quod nempe iudicari debeant nescio à quibus bardis, & animis vilibus, qui omnia carpunt, quæ statim non intelligunt.

III. Mundus refertus est indiscretis, vel invidis, adeo ut quamvis omnibus exactè coneris satisfacere, omnia æqualiter dividere: attamen nunquam contentabis eum, cui sua invidia est zelus, sua passio ratio. Quò melius tua facis, eò acrius te laceffent invidi, & dicent tuam sapientiam nil aliud esse, quam dolum, tuam circumspeditionem traducent, ut nimiam conniventiam, tuum candorem velut minimam simplicitatem, tuam devotionem velut simulationem; tuam amicitiam tanquam adulationem & palpum; tuam scientiam velut ignorantiam; tuam eloquentiam velut garrulitatem, & blaterationem. Quomodo ergo pacabis hanc Sirenem, hanc Tigrim invidiæ, quæ omnia convertit in venenum, & solis calumniis, & criminationibus vitiat? S. Paulus, nunquam potuit efugere tyrannidem hujus invidiæ, & invidi eum semper insectati sunt, eumque perdere studuerunt. CHRISTUS

E 5

JESUS

JESUS amisit vitam, eò quod invidia Synagogæ splendorem virtutum ejus sufferre non potuit: *Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?* &c.

IV. Quomodo speres te unquam contentaturum quædam capita phantastica, quibus non poteris satisfacere, nisi omnes probos offendas, & reliquos omnes contristes? Quid quæso facies? Si bene tua facies, sapientes te suspicient; sed ille fungus, ille stupidus, ille hypocondriacus dentibus te proscindet, & solus plura contra te effutiet, quàm omnes sapientes & prudentes in tui adferent defensionem. Verum quidem est, quod ab eo stet injustitia, sed interim tuum factum mille criminationibus infestabit, & fatuus capacior est ad incendendam domum, quàm sint centum sapientes ad flammam extinguendas. Globus explosus à stulto non minus occidit, quam globus explosus à sensato.

V. Dum aliquis incidit in homines, qui nullum alium sequuntur, quam suas passiones, qui nil aliud consulunt, quàm

quàm suum pervicax, & nasutum cerebrum, qui omnia quæ per phantasiam eorum transeunt, suspiciunt velut oracula, qui passionem venerantur velut rationem, stultam imaginationem æstimant zelum, qui adeo sunt dementati ab amore proprio, qui quidquid faciunt, existimant esse voluntatem præcisam Dei, qui se in omnibus putant quærere gloriam Dei, cum re ipsa decipiantur, & illudantur: quomodo iis satisfacere poterit? Non est alius modus, quàm ut quis in omnibus iis condescendat. Hoc autem nequit fieri absque læsione conscientiæ, offensione Dei, fomentatione illusionis hominis, qui actus, & excæcatus ab amore proprio vult, ut omnia fiant juxta propriam phantasiam. Quod si dicas eum decipi, confestim est in fermento, & bile inflammatur.

VI. Quod si duo à te petant eandem rem, quam uni soli dare possis; quomodo utrique satisfacies? DEUS solus hoc facere potest, & nescio, an sine maximo miraculo. Quod si Deus velit concedere S. Joanni sedem à dextris Christi, & S.

Jacobo sedem à sinistris, confestim reliqui Apostoli murmurant. Quod si illam neget, statim illi, eorumque mater repletur amaritudine, & summa mortificatione. Quid ergo facies, ut utrumque contentes? S. Petrus abit in hanc sententiam, S. Paulus in contrariam, judicatque S. Petrum reprehensione dignum. Descendat de cœlo S. Michaëli Archangelus, & suum sensum aperiat, quia nunquam uni gratificabitur, quin alterum sit offensurus: nisi S. Petrus ex humilitate suam opinionem deponat, & alteri cedat. Ast enim hoc supposito, quid S. Petrus sequens suum judicium, & lumen naturale sui intellectus non dixisset?

VII. Homines sunt adeo cerebrosi, ut ipsimet sæpe nesciant, quid velint. Audiamus ipsummet Christum. Venit Joannes, neque edens, neque bibens, & eum criminantur esse veneficum. Filius hominis velut alii bibit, & comedit, & eum cavillantur esse potato-rem. Quid ergo factu opus, ut capitibus tam pervicacibus satisfiat? Re-
vera

vera maximo mœrore afficerentur, si aliquis conaretur iis satisfacere; nam meliori & potiori parte totius vitæ sunt desolata, male contenta, & omnia carpunt, ac sugillant. Duo præclarissimi viri totius mundi Jesus Christus, & S Joannes hoc non potuerunt facere, adeoque tu temerarius sis, si speres te hoc facere posse, omnibusque absque eo, quod transilias terminos æqui, ac honesti, gratificari.

VIII. Prædicat Christus, & nonnulli in-
quiunt, nullum unquam auditum, qui tam
divinè loqueretur, alii mussitant, & tacitè
queruntur dicendo, illum suis prædicatio-
nibus suscitare gentes, nullumque meliori
modo aperuisse viam, qua populus rebel-
laret, & in periculosissimam seditionem
excitaretur. O Deus! Et quid factu opus,
ut spiritus a deo oppositi, & omninò con-
trarii quietentur? Idem Christus centena
& millena patrat miracula. Aliqui rapiun-
tur ab ejus vultu, eumque adorant, alii
proclamant eum Dæmoniacum, atheum,
qui nulli nec Moyfi, nec Deo credit.
Quod si ergo patret miracula, vocabitur
Magus, veneficus. Quod si ea non patret,

vocabitur filius fabri, homo vilissimus. Eheu! Et quid unquam fieri possit, ut omnibus satisfiat? Quod si sapientia increata, & incarnata omnibus gratificari non potuit: quomodo ille vefanus sibi imaginetur se hoc facere posse, aut quomodo dicet, sibi magnam fieri injuriam, si totus mundus clamet sibi ab eo non plenè satisfactum? O vanitatem vefanam, & dementem præsumptionem?

IX. Sæpe evenit, unum ab altero non intelligi, & exinde quandoque opiniones irreconciliabiles oriuntur. Quilibet pro se habet rationem; nulli tamen favet justitia. Non tibi arrega gloriam, vel ut melius dicam, vanitatem, quod possis reperire modum toti mundo satisfaciendi. S. Epiphanius dicit se nunquam potuisse supportare Origenistas. S. Chrysostronus reponit, ab eo semper condemnandos innocentes cum peccatoribus. S. Epiphanius addit, quod nomen peccatoris adeo sit infame, & peccatum adeo sit fœdum, ut absque mora hæc vipera Ecclesiæ opprimi, & extingui debeat. S. Chrysostronus replicat bonum Judicem nullum condemnare re-

um,

um, nisi prius delictum proprio ore fateatur. S. Epiphanius intinulat S. Chryso-
 mum nimia moderationis ; S. Chryso-
 stomus è contra S. Epiphanium traducit ni-
 mis præcocem, ferventem, & qui non det
 locum veritati, nec habeat patientiam, ut
 illam audiat. Quid, inquit Epiphanius,
 patientia? Hæc re ipsa est indulgentia, &
 dissimulatio. Quid dissimulatio? replicat
 alter; ut dicam quod res est: hæc est præ-
 cipitantia. An ergo metuas, ne condemnes
 hæreticos, nec in minimo timeas, quod
 unum præ altero, innocentem pro reo
 condemnes? Video, te propendere in par-
 tes Origenis, & vereor, ne stes pro inimi-
 cis veritatis. Bene bene, inquit Epipha-
 nius, ego ab eo, & ex parte Dei tibi denun-
 cio, te non moriturum Constantinopoli,
 sed in mari, in exilio. Bene, respondebat
 Chrysostomus, ego ex parte ejusdem tibi
 prædico, te non perventurum ad tuam Di-
 œcesin, & non minus moriturum in mari,
 quàm ego.

Ambo erant Sancti, ambo prophetiza-
 runt, ambo habuerunt aliquam ratio-
 nem, uterque videbatur aliquo modo errare,

ver-

verbo, omnia sic evenerunt, & uterque in mari periit. Nunc vade, & hoc concilia, dicasque quid velis, & vide, num utrique satisfacias, & an non debeas candidè fateri, omnes quantumvis forent sancti, contentari non posse. Hoc est dispositio divinæ providentiæ, hoc permittentis, ut Sancti sibi ipsis diffidant, sese profunde humiliant, agnoscant suam debilitatem, propriis opinionibus nimis pervicaciter non adhæreant, timentes ne decipiantur, & se ipsos quærant.

X. Cassianus inquit, Deum noluisse Angelos præficere hominibus, eò quod certissimum sit, illos beatos Spiritus non contentaturos suos subditos, & fortè minùs quàm eos contentent homines. Quod si enim voluissent adstringere, & duriusculè tractare homines, statim iis fuisset objectum : Angeli bene hæc dicere possunt, cum enim sint incorporei; speculativè tantùm quid sit debilitas corporis sciunt. Aliud est esse miserum hominem, aliud impassibilem, & gloriosum Spiritum. Angeli nesciunt, quid sit tentatio, necessitas, quid sit habere vicinum inimicum. Sunt impeccabiles,

cabiles, & certi de sua salute. Unus Novitius spatio horæ plura dabit sana consilia, quàm Generalis omnium religionum spatio centum annorum executioni mandare possit. Verbo ut finiam, experientia humanarum miseriarum modum regendi homines docere debet; cum & ipsum Verbum Incarnatum dicat, quod ex iis, quæ pertulit, obedientiam, & modum bene regendi homines didicerit. Quod si Seraphim non audeat sibi polliceri, quod cuivis sit satisfactorius: quomodo id homo sua debili, & imperfectâ scientiâ gubernandi sperare possit.

XI. Dum S. Bernardus miracula patre inciperet, ejus patruelis Andreas, ejusque frater eum vehementer, & valde importunè infestabant. Alii Monachi instabant, hac occasione uteretur dono miraculorum tanta liberalitate à Deo sibi concesso; sed quid vir Dei faciat? An patret miracula? Patruelis, & frater pileum tam onerosum ei conficient, tantam temeritatem capiti ejus impingent, ut lachrymas oculis ejus sint excussuri, cum pudore, & confusione sint suffusuri, & velut præsumptuo-

ptuosum traducturi. Quod si miracula non patret, Monachi cavillabuntur, quod ex respectu humano Deo servire desinat, decorem sui ordinis negligat, & ut gratificetur duobus hominibus, omnes Angelos, & reliquos homines offendat. Quid ergo hic faciet Agnus, cum quocunque se vertat, aliquem offendere debeat? Vade nunc, & tibi persuade, te adeo sapientem, circumspectum esse, quod inventurus sis modum omnibus tuis subditis satisfaciendi. Fateri debes, quod nimium de te sentias, dum tanta præsumis de tuo modo agendi. Experientia sat citò tuam simplicitatem deteget.

XII. Et qualiter regas, aut quâ manu duces capita suspiciosa hypocondriaca, phantastica? Spiritus nigri, & fuliginosi, qui suum miserum cerebrum offuscant, proponunt chymæras, eosque æstimant Evangelia, quidquid facis sinistrè interpretantur, & imponent, quæ nunquam somniasti. Candor sincerissimus tuarum intentionum iis videbitur niger, & plenus machinationibus, & molitionibus.

Quod

Quod si iis gratificeris, te vilipendunt. Si opinioni tuæ aliquantisper insistas, aversionem interiorum erga te concipient. Sive eos alloquaris, sive non, non nisi cum molestia eos devincies. Hi cardui non tanguntur absque eo quod pungant, & manum decorticent.

XIII. Verum enim verò, hæc impossibilitas adeo evidens est, ut qui eam in dubium trahit, suspicionem ingerat, num habeat sensum communem, iudicium solidum. Dic, sodes, an sit possibile, quod homo, qui regit multos, quorum aliqui sunt omninò ignei, alij plumbei, alij terrei; quorum aliqui moventur celeritate venti, alij pedem è terra non sublevabunt, esto omnes trochleas, quas artes Mechanicæ invenerunt, adhibeas. Quidquid faciat, omnibus satisfacere queat? Unus dicet eum esse nimis præcocem, & præcipitem, qui omnia vult in momento, qui agenda non considerat: alij eum traducunt velut lentum, qui in mille gyros distenditur, qui nullum opus quantumvis multum sudet, ad finem deducit. Quot subditos quis habet, tot sunt mundi, quorum quilibet ab alio differt. Et quis inveniat mo-

modum sistendi fluxum, & refluxum maris, cursum ventorum, ardorem ignis, tremores terræ, & quod pejus omnibus est, morem gubernandi capita hominum, quæ sunt Triton, bractea; seu Gallus campanilis.

XIV. Certus sis, illos, qui sunt magis spirituales, nisi oppidò sibi invigilent, esse magis refractarios, & difficiliùs aliis regi. Sunt pervicaces in suis conceptibus, obstinati in resolutionibus, pertinaces in suis luminibus, nec est modus coërcendi hunc Chamæleuntem, & impediendi, ne in suis perpetuis inconstantibus constantissimus sit. Monasterium S. Abbatis Popponis in duas factiones distrahebatur; nonnulli eum criminabantur prodigum, utpote suis magnis profusionibus, largis eleëmofynis sanctam paupertatem destruentem. Alii dicebant charitatem ejus fuisse felicitatem illius ædis, ita ut quò plura daret, eò plura à Deo reciperet. Sanctus ille vir valde perplexus hærebat, & nesciebat, quid ageret: si stipem erogaret, clamabant: si eam non daret, altiùs vociferabantur. Quid ergo faceret ille sanctus homo? Atleverabat, se
non

non angendum, nec curaturum, dummodo Deus, prudentes, probi contenti essent, & magnum esse scelus sese omnibus velle attemperare, & quibusdam nasutulis gratificari. Verbo, ut alibi dixi, murmuratoribus dicebat : *Si debeo damnari, propter nimiam charitatem damnari volo.* Cum dicatis me damnandum, non renuo, eò quod fecerim ea, quæ Deus mandat, & Sancti consulunt.

XV. Et quis omnibus majorem satisfactionem dare debuit, quàm S. Franciscus, qui suam regulam à Christo acceperat, quique gubernabat juxta regulas Spiritus Sancti? Interim bonus Sanctus abdicare debuit Generalatum ob causam, quam ipsemet allegavit, & ego justis ex causis reticeo. Interim hic Seraphim fatebatur, magno se affici cruciati, quod sufferre deberet contradictiones fratris Eliæ, & nonnullorum aliorum, qui suum genium illi sanctos simplicitati, ejusque magnæ austeritati attemperare non poterant. Nunc vade, & præsume te facturum id, quod S. Franciscus corpore transforato à quinque gloriosissimis plagis, ore illo referto Spi-

ritu

ritu Sancto, corde toto inflammato, vel ut melius dicam, amore divino transformato in cor, ejusque pectori inviscerato, in hoc mundo facere non potuit. Sicut Septentrio est pars mundi, quamvis valde aspera, & malefica; ita contradictio est pars essentialis nostræ humanitatis, atque in sanctitate floreat, aquilo furiosæ contradictionis vehementer furere debet.

XVI. Et quàm non sint simplices illi, qui mirantur unum non posse omnes contentare, cum nec Seraphim hoc facere possit? An putetis, dum Angelus stitit solẽ, ut obediret Josue, omnibus placuisse? Josue quidẽ fuit optimè contentus, & totus ejus exercitus corde læto laudabat Deum. Verùm hostes quos infectabatur, diris devovebãt solem, & Angelum, & forsan Deum abnegabant. Ipsimet prohi, dispersi per mundũ querelis laceffebant naturam, & eum qui tamdiu sistebat Solem; nam valde molestabat, & cruciabat illos, quorum caput rectè impetebant, & quos radij tam prolixæ, & urentis meridiei urebant. Adeo verum est, neminem posse placere multitudini, in qua personæ tam diversæ habêt commoda, naturas tam contrarias, lumina cœlestia tam disparia.

XVII. An

XVII. An unquam perpendisti Dominam Sanctissimam, quæ erat ipsa benignitas, & mater Divinæ Sapientiæ, nunquã potuisse omnibus satisfacere, etiam illi, cui debebat aliquam obedientiam, & à quo tenerè amabatur? Dum Angelo Gabriele nunciante didicit se futuram matrem Verbi æterni, & hic ei dixit ne vel verbo suo sancto Sponso Joseph mysterium insinuaret; Sanctus Vir videns sanctissimam Virginem esse gravidã, tam profundo mœrore confectus, tanto cruciatu animi anxius est, ut nescirit, quid facere deberet. An eam desereret? sed fatius desereret Paradisum. An eam nõ desereret? sed quid dicet mundus videns eam imprægnatam, nesciens à quo? An eam alloquatur? Sed quid dicet? An nullum verbũ ei dicat? Cor sentiet crepari, bonusque vir nescit, ubi sit, & quid facere debeat.

Ex altera parte an nostra Domina eum nõ alloquatur? si hoc faciat, violabit secretum, offendet Deum, qui volebat, ne vel verbo arcanum proderet. An nihil dicat? Hoc est magnum martyrium, & valde cruciabitur, videns suum sponsum tot angustiis torqueri, è quibus verbo eum possit libe-

libe-

liberare; & tamen non audeat. Viden' ergo, qualiter ambo innocenter desolati sint. Nostra Domina iudicabat illum Sanctum, qui erat testis irrefragabilis suæ vitæ aliud non potuisse iudicare, quàm quod illud opus esset effectus extraordinarius Dei. S. Josephus assererat suam charam Sponsam facillimè absque ullo dispendio duobus verbis illud Mysterium revelare posse. Et profectò nisi Angelus ex parte Dei S. Josephum informasset, nescio, quid non resolvisset, & quid non evenire potuisset. Non rarò evenit, ut superior aliquid faciat, nec tamen causas & motiva manifestare possit, vel debeat; nam quandoque obstrictus erit sigillo inviolabilis secreti, adeoq; si aliquid dicat, præter violationem secreti, forsan totum negotium destruet, & pessimos effectus producet. Quid ergo faciat in tot angustiis constitutus? an suam mentem candidè aperiat? sed secretum frangit, omnia destruit, & pro eo quod minimum defectum emendet, forsan majorem committet. An nihil dicat, & faciat, quod æquum iudicat? subditus hoc iudicabit dissimulationem, prætextum; di-

dicet, quod nullam erga eum habeat confidentiam, quod agat dolosè, fraudulenter; quod non sit sincerus, candidus, sed versipellis. Quid ergo faciat miser superior? quod si loquatur, offendit Deum, violat secretum, prostituit suam conscientiam. Quod si taceat, subditus summo opere affligitur, ita ut nisi adveniat aliquis S. Gabriel, quædam sancta inspiratio, & diem producat in illo misero tenebris involuto, & omnia illa dubia diluat, superior quamvis esset Seraphim, cuiusvis satisfacere nequeat.

XVIII. Nunc capio, cur S. Paulus tam dilucidè dixerit: Si conarer hominibus placere, sanè non essem bonus servus mei Domini Christi JESU. Nam dantur subditi naturæ tam malæ, vel ob aliquam passionem, quæ prædominatur, adeo inordinati, ut contentari nequeant, nisi Christus, & probiores, qui in Communitate degunt, offendantur. Hæc itaque est consolatio virorum sanctorum, & etiam fuit S. Bernardi, qui videns suas actiones in sinistram partem trahi, crebrò dicebat; *Bernarde, audiant man-*

F

sueti,

sueti, & latentur, & sufficit nobis: actiones meæ cribrentur, judicentur à personis benignis, à capitibus mansuetis, suavibus, impassionatis; nam si boni mea acta approbent, & rata habeant, reliquos nil æstimo, nec aliquid ulterius in hoc mundo desidero.

XIX. Ast enim verò, aliud extreimum summopere cavendum est, nempe ut dum omnibus satisfieri nequit, Superior nulli gratificari conetur; quamvis enim subdito non semper injuria inferatur, attamen sæpe offenditur, & Superior ex parte sua injuriam committit, vel quia non est bene informatus, vel quia nimis ex-candescit, vel quia nimis facilem fidem adhibuit delatori, qui quamvis rem æquam se facere putet; attamen defectum nimis exaggeravit, & muscam vendidit pro elephante; vel quia tandem ob aliquam impatientiam, naturam aliquam tetricam torvè, morosè, durè subditos alloquitur, aut ferum, immanem erga eos se exhibet. Et profectò hæc materia est maximi momenti; cum enim Sancti sint homines sicut alij, quamvis quæ Sancti actiones valde perfe-

ctas

Etas producant; attamen quâ hominibus
 iis quandoque aliquid elabatur, quod hu-
 manum sapit. Porrò sicut subditi inde-
 center ponderant hanc impotentiam eo-
 rum humanæ conditionis, ut omnes eo-
 rum defectus propalent; ita valde decen-
 ter, & prudenter superior absque ullo fu-
 co agnoscit se esse hominem impotem, de-
 fectuosum, & humiliter, ac verè fatetur, se
 esse imperfectionibus obnoxium, seque
 inculpabiliter posse errare, & in multis de-
 ficere. Hoc moderamine Deo gratifica-
 bitur per suam humilitatem, bonis per su-
 am charitatem, imperfectioribus per suam
 impatientiam, & longanimitatem. Porrò
 quamvis non omnes perfectè contentet;
 attamen hoc solatio perfunditur, quod e-
 jus regimen, modus agendi sit futurus gra-
 tus sapientibus, & sensatis, qui Deum
 benedicent, quodque nihil sine circum-
 specto sensu suorum ordinariorum Con-
 sultorum, & prudentiorum ædis gesse-
 rit.

XX. Et præterquam quod moraliter sit
 impossibile cunctis placere, & omni-
 bus satisfacere: attamen ignoro, an,

dato quod hoc esset impossibile, quis tam ardentem desiderare debeat, ut omnibus gratificetur, & sese eviscerare, ut hoc fiat. Imitari in regimine Deum, facere ea, quæ sensati facienda judicant, ad hoc ut boni Religiosi contententur, est res optima, & æquum est, ut omni conatu quis hoc obtinere conetur; cor sedulo, & exactè purgetur, intentio rectificetur, ne in hoc aliud quæratur, quàm Deus, facere id, quod exigit obligatio muneris. Verùm angere, cruciari, affligi, si aliquis casualiter offendatur, animum despondere, deserere suavitatem, benignitatem, in eo sensu sapit aliquam impuram intentionem, inordinatum affectum, aliqualem amorem proprium. Facere omnia, quæ humanitùs sunt possibile, ut quis omnibus ferviat, satisfaciat; idcirco supportare omnes sinistros incursus, millenas calamitates, contradictiones, mortificationes, nec tamen desistere à bono cœpto, est sanè virtus eminentis, & cor verè Apostolicum. Ut autem clariùs clucescat, num tam ferventer exoptare debeamus, ut toti mundo satisfaciamus, & quænam utilitas clici-

eliciatur ex contradictionibus, oportet laborem subire legendi Caput sequens, in quo videbimus effectum incredibilem providentiæ Dei, & stratagemata ineffabilis sapientiæ, consilij, & dispositionis ejusdem.

XXI. En verum & infallibile signum tuæ fidelitatis erga Deum, impuritatis tui cordis, & subjectionis, quâ subes tuo amoris proprio? Dum aliquis desperat, & absolutè non vult amplius regere, sed regimen in quemlibet alium transferre; dum aliquis queritur, se servire ingratis; laborare pro gente, quæ nunquam contentatur, quæ nullam gratiam, nullam recognitionem rependit iis, qui sudant, ut iis serviant. Dum aliquis autumat maximum esse cruciatum in mundo, quod nemo de iis cogitet, rem esse intolerandam non nisi malum pro bono recipere, regimen esse crucem insupportabilem, ipsosmet Sanctos illud abhorruisse, nos tutò posse eos imitari, & constanter reluctari, ne ad regimen applicemur. Hic discursus totus refertus est amore proprio, & magnam impuritatem cordis luculenter testatur;

ita ut possimus ita constitutum sic affari:
 Vir dilecte, tu gubernare vis, ut homines
 se tibi devinctos agnoscant, ut habeas cre-
 aturas, ut celebreris velut Phœnix homi-
 num, & eminentis homo, qui modum to-
 tum mundum contentandi invenit. An
 hoc præmium à tuis laboribus expectes?
 An tibi, & non potius Deo gubernes?
 An autumes eum magnum oblectamen-
 tum sensisse in bajulatione crucis, & hæ-
 sione in eadem, ita ut nec ad totum mun-
 dum salvandum ex ea descendere volue-
 rit, cum sic Deo placitum fuerit? E con-
 tra nil est eminentius, quàm quod homo
 portet crucem regiminis purè propter
 Deum, præter Deum nil quærat, nil spe-
 ctet, nil prætendat, ei solùm obtemperet,
 & omnem suum gustum in arâ aureâ obe-
 dientiæ immolet. An S. Paulus abdicavit
 Apostolatam, eò quod totus mundus
 contra eum insurrexerit? An S. Petrus ab-
 jecit claves, eò quod Nero eum in crucem
 agere voluerit? sanè virtus pura in mundo
 valde rara est, & perpauci veri, & fideles
 Servi Dei inveniuntur.

XXII. Deum oro, meæ simplicitati ignoscat. Et an aliquid adducere possum, quo efficacius probem, & decidam hanc quæstionem, quàm si dicam, quod magnus Deus, nisi patret miraculum, nihil quasi faciat, quod suos contradictores non habeat? Quod si Deus non omnibus satisfaciat, quis omnes contentet? Deus decem dedit mandata, & hæc à paucis observantur; reliqui ea pedibus conculcant, & pro uno adoratore Dei numerabis decem, qui eum abnegant, & suis blasphemis proscindunt. Creavit Angelos, & tertia pars rebellavit, nec potuit ferre, quod Verbum incarnaretur, & potiùs naturæ humanæ, quàm angelicæ uniretur. Vult exterminare Hebræos, & Moyses se opponit, & absolutè urget, vel se destruendum, vel populo parcendum. Serenitate oblectat, & flagitatur pluvia. Pluit, & fere-na postulatur aura. Faciat Deus quidquid velit, erit qui cavillabitur, & aliud desiderabit. Pater donat suum filium, & an putes, nil hic esse, quod possit taxari? Oggeri potest, cur eum non misit citiùs? alius replicabit, cur eum non misit tardius?

Cur cum voluit nasci inter Judæos, populum indignissimum totius mundi? Cur editus fuit in lucem in stabulo? An faber lignarius, & nemo alius debuit esse sponsus ejus matris, pater putativus, & nutritius ejus filij? Quod si debuit mori, an non morte minùs ignominiosâ, dolorosâ affici potuit? Et qualem gentem evexit ad Apostolatam? fæccem hominum, lutum platearum. Et eheu! an fuerint oratam foetida, quæ hæc omnia, & multò pejora tot horrendis blasphemiiis evomuerunt, & maneat impunita? Deus hæc omnia videt, & suffert, nec idcirco lumen Solis genti tam maledictæ unquam subtrahit. Vade ergo, & spera quod possis totum mundum contentare, cum magnus Deus cœli, qui solus hoc facere potest, id non faciat, sed ordinem suæ divinæ providentiæ currere permittat.

❦

CAPUT

CAPUT SEPTIMUM.

*Proponitur quæstio S. Bernardi, cur
Deus quandoque permittat, quod
bonus Abbas habeat malos religio-
sos, malus verò bonos.*

Mellifluus Abbas Bernardus idea bo-
norum Superiorum, proposuit
hanc quæstionem Epistolâ septuagesimâ
tertiâ, & septuagesima quartâ cuidam Ab-
bati juveni, qui valde torquebatur ob
quosdam Monachos refractarios, & qui
difficiliter regi poterant. Hic juvenis Su-
perior sic discurrebat: si quilibet satisfacere
suæ obligationi, nullam haberem diffi-
cultatem regendi; & sic discurrendo puta-
bat se aliquid solidi proferre, cum tamen
re ipsa hic discursus arundineus, & stolidus
sit. Homo stramineus posset agere Ge-
neralem Ordinis, regere quinquaginta
mille Religiosos, si quilibet satisfaceret
suæ obligationi; nam ad hoc non exigi-
tur Spiritus, virtus, prudentia, nec aliud,
quàm oculi, ut videant omnia fieri bene,
cum subditi absque auxilio, absque sti-
mulo, ex seipsis sua faciant; & cur ergo

F 5

DEUS

DEUS permittit tot perversos subjici Abbati tam sancto, sicut S. Bernardo permisit subesse illum proditorem Secretarium Nicolaum nomine, qui famâ illum divinum Abbatem exuere conabatur? Me hercle hæc quæstio huic discursui omninò similis est? Et cur aurum nascitur inter venena, unio inter undas, & spumas; rosa in roseto toto hirsuto, & consito fatalibus spinis? Et cur sol ipse, ut loquuntur Poëtæ, rotatur inter monstra constellationum, ursos, leones, dracones, viperas? Sic discurrens, ita ratiocinatur; cur Deus dedit Adamo Cain, & Abel; Abrahamo Isaac, & Ismael; Isaaco Jacob & Esau; Joseph, ejusque sceleratos fratres Jacob. Salomonem, & Absalom Davidi; S. Petrum, & Judam Christo Jesu; S. Michaëlem, & Luciferum ipsi Deo Patri? Quid quæso Deus in hac dispositione prætendit?

Primò, sæpè evenit in hoc casu, id quod evenit cæco nato. Apostoli Christum interrogarunt: Magister, dic amabo, quæ culpâ cæcitas huic misero obvenit? an propriâ, vel parentum? Christus respondit: nec propriâ, nec parentum, sed illam
cæcita-

cæcitatem ei immiffam, ut Deus glorificetur, ejusque fuperna & absoluta potestas omnibus manifefitetur. Profectò non rarò evenit, quod homines innocenter dimicent, unus alteri noceat, vel ex antipathia naturali, vel ex innocua diverfitate regularum, & indiciorum; vel ex exili capacitate intellectus humani, qui res non intuetur, nifi inverfo, & medio modo, & fæpe absq; culpâ corâ deo errat, quamvis ab omnibus hominibus damnetur culpæ, & peccati.

Nullum eft dubium, quin homines exigui judiciû condempnaffent illos duos Angelos Danielis, S. Petrum, vel S. Paulum, S. Auguftinum, vel S. Hieronymum, S. Chryfoftomum, vel S. Epiphanium tanto tempore, & tam obftinatè difputantes; cum tamen coram Deo fuerint Sancti, & magni Sancti. Et fane DEUS fuâ divinâ providentiâ gubernat mundum per jugem, & immortalem pugnam quatuor elementorum, quæ pace non fruuntur, nifi per dulce bellum, quod continuò gerunt. Oceanus non confervatur nifi per fluxum, & refluxum, & atrox prælium, quod undæ, quæ inces-

fanter illud infestant, ei movent; nam si mare semper esset pacatum, non amplius esset mare; & si inter elementa conflaretur pax, natura desineret esse natura, & omnia inverterentur. Quærere ergo, cur Deus hoc modo operetur, est magna temeritas. Susplicere è contra ea, quæ facit, & ea adorare ut meliora, perfectiora, est vera sapientia.

Et revera ad hoc propositum mirè servit dictum S. Augustini & S. Francisci: *Boni sine malis boni esse non possunt*; ita ut deficientibus malis boni esse nequeant, adeoque malis boni commisceri debeant.

Verum S. Bernardus malos adeo necesarios esse inquit, ut si in aliqua æde non degeret aliquis Monachus inquietus, dissolutus, talis ob magnum bonum, quod ex hoc perverso oritur, dum sapienter regitur, quæri, & monetâ aureâ solvi debeat.

Dum mare est pacatum, dum ventus directè vela tumefacit, noctua vices experti Nacleri agere, & clavum moderari potest. Verùm si minimus ventus adversus flare incipiat, navigantes in discrimen vitæ adducuntur. Dum omnes
venti,

venti, omnia elementa, omnes undæ sævi-
unt, & invicem sese infestant, & exagitant,
videmus, & admiramur dexteritatem
præclari naucleri, cujus excellentia nun-
quam luculentiùs cernitur, quàm dum
omnia invertuntur, & omnis spes præ-
cisa est.

Ad quid ergo conducit dissolutus Mo-
nachus in Conventu sanctorum Religio-
forum? Servit velut lima Aurifabro, ut
scoriæ & recrementa avellantur, & re-
scindantur. Servit velut malleus, vel tri-
bulum, quo premitur, tunditur Adamas,
ut nitidus fiat, & sine quo esset deformis,
inconditus, nullius æstimationis. Di-
cere volo perversum mirè conducere
ad purificationem proborum. Si omnia
facias perverse, nec tamen contente-
tur, id optimum est: nam id evenit,
ut discas esse pacatus, & in Deo satis-
facias, nec ullum alium, quàm ipsum
spectes. Quod si quò magis ei bene-
facis, eò magis ferociat, & tibi excan-
descat, eò melius est. Si ei omnia in-
dulgeres, si omnia ejus facta tibi grata fo-
rent, tu capereris amore hujus vanæ satis-

factionis, eam mulceret, & vanè tibi complaceres, quod omnibus satisfacere possis, & toti mundo gratus sis. Et ita forsan perderes virtutes, meritum, & ex omnibus tuis laboribus nil aliud meteres, quàm pauxillum venti, qui te amore proprio, & vana præsumptione replet.

Præterea Deus te docere, & excitare vult, ut habeas virtutes solidas, quæ nil aliud, quàm ipsum spectent. Dum Filii Israël per desertum proficiscebantur ad terram promissionis, DEUS contra eos suscitavit Gebusæos, qui, ut inquit facer Textus, eorum oculis debebant esse festuca, lateribus lanceæ, ne declinarent à via, nec à recto tramite discederent, sed vel ex amore, aut vi absque ullo diverticulo, aut auscultatione quorumcunque novorum rectà versus Judæam traherentur.

Homo pervicacis, petulantis frontis, qui jugiter bombylat, murmurat, qui sæpe torvis oculis te intuetur, Deo disponente tibi servit, ut amorosè adigaris, ut recto tramite ad eum tendas, omnes tuas intentiones ad eum dirigas, in ejus gaudio tuum
gaudi-

gaudium tantum quæras, absque eo quod ab eo vel ad minimum ad creaturas deflectas.

Quod si hominibus acceptus esses, forte nec Deo gratus foreſ, nec Deus te amaret. Ejus bonitas, quæ te cordialiter amat, tua merita dirigit, nec minimum patitur ex iis amitti.

Tu non habes perspectum stratagema ejus divini amoris. An unquam vidisti quosdam fontes cryſtallinos, qui proflunt ex gula leonis, nostro Aquilæ, faucibus Draconis, vel Satyri, cornibus Luciferi, quem S. Michaël pedibus conculcat? Illi qui ex eo bibunt, non horrent illa fœtida animalia, quæ eos evomunt, sed potiùs admirantur artem Artificis, & adorant bonitatem naturæ, & misericordiam Dei, quæ aquas tam limpidas, tam fapidas propinant. Imaginemini vobis Deum per illa ora putrida stillare aquas cryſtallinas puriorum, & illustriorum virtutum. Hoc medio tuam humilitatem efficit veram tuam patientiam invincibilem, tuam charitatem a deo sublimē, ut beneficiat illi, qui mel tuorum beneficiorū convertet

vertet in fel amarissimarum offensarum, & ingratitude; dulcedinem tuæ benignitatis in absynthium, quod jugi amore te cruciabit, convertet. Ast enim, an desineris esse flos ex timore, ne aranea ex eo fugat venenum: aut abjiceres tuam bonitatem ex metu, ne aliqui ea abufuri sint?

Porro adhuc aliud tibi dico, nempe quod nunquam sis futurus bonus Superior, nisi aliqua adversitas tibi obvenciat; cum verum sit, uti & verissimum est, quod *optimus Superior sit perpetuus crucifixus*, & vita boni Superioris sit jugiter pendere affixus cruci. Boni Superioris, inquit S. Bernardus, dum nulli malum inferunt, pro cruce dant flores virtutum, & sanctissimarum operationum. Soli perversi te exagitant, te crucifigunt, & verum ac Apostolicum Superiorem te efficiunt: *Boni portant te* (inquit idem S. Bernardus Epist. 74.) *tu malos portas*. An mireris, quod Abbatis munere fungens debeas terere hanc plateam? Quamvis esses Apostolus, eandem

dem

dem calcare deberes. Dum S. Joannes, & Jacobus primas sedes ad dexteram, & sinistram Christi prætenderent, Christus iis respondit: an possitis epotare calicem, quem ego epotaturus sum? Quin immò replicarunt, eumque & quidem generosè exhauferunt. Et quid inde evenit? Primò cum sinistra sit malum omen, uterque fuit collocatus ad dexteram sui Magistri, immò unus ad dexteram, alter in ejus sinu, vel ut melius dicam uterque cordi Jesu invisceratus fuit. Quid ergo sit esse bonum Abbatem? Bibere calicem Christi. Boni non propinant aliud, quam ambrosiam, nectar, lac, vinum præstantissimum millenarum egregiarum virtutum. Si tua domus exhiberet Paradisum terrestrem, te ipsum inebriares; Verùm discolorus, & malignus calici infundit vinum mixtum felle, & amarissimâ myrrha, per quod evades in superiorem illustrem, & virum secundum cor Dei. Si Davidis regimini nullus alius superfuisset, quàm Salomon, nec mediætas virtutum, & inter has magis illustres nunquã comparuisset, nec virtutes suâ venustate, ac perfectione mundum rapuissent. Per

Abso-

Abfolonem innotuit Davidem verè fuisse Davidem, & hominem secundum cor Dei. Non oves eum crearunt re Pastorem, & Regem Judææ, sed ursi dilaniati, leones discerpti, Gigas prostratus, Saul tanta magnanimitate superatus, Dæmon ejus invictâ patientiâ fugatus, & victus. Hi fuerunt duodecim leones, per quos adscendet ad solium regale, non secus ac Salomon per tot ascendit ad thronum eburneum. Per eandem viam subit in sublimissimum apicem perfectionis, & regiminis Apostolici.

Verùm enim verò, à capite reordiamur, & quæramus, cur Deus sæpe bonis Abbatibus subjiciat perversos subditos, & discolis Abbatibus subditos probos? S. Bernardus, S. Thomas, S. Bonaventura varias assignant causas, quas subjicio.

I. Prima est, quamvis boni Religiosi sint gratiores; attamen discoli sunt utiliores. Boni duas tantùm spectant virtutes, te laudant, te prædicant, adeoq; ut inquit Spiritus S. cum illi, qui nos laudant, nosq; exaltant usq; ad tertiũ cœlũ, ac si essemus beati; nos deprimunt, alliciunt ad vanam complacenciam,

tiam, nostros defectus offuscant, & pallio charitatis involvunt, nobis nocent. Discoli è contra nobis profunt; cum enim nostros defectus aperiant, nobisque illos objiciant, & ostendant quales simus, nos abdunt sub cinere humilitatis, & ignem veræ virtutis in nobis melius confervant, quod quidem amarum est ori, sed cordi dulcissimum. Nunquam homo, inquit Plutarchus, potest esse verè virtuosus, nisi habeat bonum amicum, & bonum inimicum.

II. JESUS Christus dixit: Quamvis omnia feceritis; attamen ingenuè fateamini, vos omnino servos inutiles esse. Quandoquidem homo sæpe in suis bonis intentionibus valde labitur, & ad radios suarum prælustrium, & bonarum operationum vacillat; nec aliud in iis cernit, quàm lucem, & bonitatem, adeoq; difficulter adigi potest, ut candidè confiteatur, se esse servum inutilem, & nullius frugis; Quid facit bonitas Christi? disponit, ut hæc, & similia ab aliquo propalentur, & ita suaviter cogit,

ut

ut agnoscat suam debilitatem, & impotentiam, quod oppido necessarium est, & maximè utile. Is qui fixè intuetur Solem, oculos adeo habet refertos luce, ut quidquid intueatur, non videatur sibi aliud videre, quàm soles. Impinge ei alapam; caput ejus valido ictu saluta, & absque dubio non videbit amplius soles, sed cogetur deprimere caput, & videre suos pedes valdè sordidos, & luculentos. Quamdiu aliquis fixè intuetur sua bona opera, suas bonas intentiones, nil aliud videt, quàm certum splendorem, hoc oblectatur, videtur habere solem in capite, & quidquid agit, à se bene peragi. Quod si aliquis suâ pravâ linguâ eum valde percutiat, sentit ictum, caput deprimat, agnoscit suam impotentiam, & cogitur repetere illam antiquam sententiam: *In omni homine magna est mixtura, & virtutum, & vitiorum.* Quamvis aliquis sit Angelus: attamen quandoq; debet agnoscere: quod sit homo, & consequenter quod debeat esse subjectus multis defectibus, quos agnoscit, & multò pluribus, quos non agnoscit. Viden' ad quid conducant mala lingua.

III. Imperium insensibiliter placet,
ubi-

nilque regimine naturali est dulcius. Non nemo in principio sese finit trahi, reptari ad Prælaturam, sed sensim eam incipit appetere, & natura, quæ antea opprimebatur sub jugo mortificationis, resumit suos spiritus, & adeo intumescit, ut major vis debeat adhiberi, ut Prælaturam relinquat, quàm adhibita fuerit, ut eam assumeret. Ille est perfectus, qui libentius, vel ad minus eadẽ promptitudine & gustu dimittit Prælaturã, quàm eam assumpserit. Ut Deus homini tale desiderium instillet, cum videat illud à natura nunquam produci, permittit, ut aliquis veniat transversim, & ex obliquo, & tot spinas, tot ærumnas in hac via seminet, ut vel ex amore, aut coactione desideret ab ea liberari, liberationem enixissimè postulet, & dum fit voti compos respiret, & in Paradiso sese degerere putet. Et hanc magnam utilitatem adfert perversa lingua.

IV. Fercula quidem delicata nutriunt, sed malos humores augent, & sanguinem corrumpunt; ita ut sanguis sanus sensim putrescat. Lingua mala, inquit Plutarchus, est velut bona sanguisuga, quæ omnem san-

sanguinem corruptum exsugit, ita ut bonus facilius purificetur, & homo perfectæ fanitati restituatur. Nemo tanta virtute est præditus, ut à natura non subjugetur alicui defectui, & in eo aliquis sanguis corruptus non generetur. Ille Spiritus inquietus, & malignus, qui cruciat illum miserum, & innocuum Superiorem, illa lingua viperina, illa acuta novacula, quæ omnia perforat, est sanguisuga, quæ permittente Deo mordet, & maximum commodum adfert. Operari bene est deliciosum, regium. & haud multum difficile. Semper supportare, pati, inducit languorem. Operari bene, sufferre malum, & in hoc esse generosum, & obfirmatum, inquit S. Bernardus, est viri Apostolici. Mala itaque lingua est alterum, quod exigitur ad fabricandum tuum Apostolatatum, & sine ea non fies unquam Apostolus; nam iis non fuit dictum: *In charitate vestra, aut beneficentia vestra, sed in patientia vestra possidebitis animas vestras.* Quod si hæ sint leges Evangelii, cur eas non conaris sequi, & praticare?

V: Bo-

V. Bonus Religiosus opera facit Angelica, ideoque laudatur & nuncupatur Angelus Paradisi. Et forsan evenire potest, quod hoc sensibiliber credat, & opera in fumum vanitatis abeant. Deus itaque permittit, & disponit, ut aliquod caput leve, dissolutum, indiscretum aliquo verbo mordaci eum pungat, cor transfigat, per quod ad se redeat, & recordetur se esse hominem. Alexandrum Magnum palpabant, eumque Deum proclamabant. Porro dum quadam vice sagittâ dirè fauciatu videret ubertim ex vulnere sanguinem manare, conversus ad suos adulatores, sic eos affatus est: & an vobis hic ater sanguis, qui profluit ex hac plaga, videatur esse sanguis Dei, vel hominis mortalis? Dum Imperator rhedâ aureâ, vetus Victor urbem intraret, eodem curru vehebatur quidam servus, qui ad ingressum cujuslibet plateæ vociferabatur: *Memento te esse hominem*, ac si dixisset; illi fatui te vocant Cæsarem, & dicunt te esse Deum terrestrem; sed scias te re ipsa non secus ac alios esse miserum, & terrenum hominem.

Abbas

Abbas, qui vitam S. Bernardi conscripsit, refert, quod dum Sanctus miracula patrare inciperet, ejus avunculus, & frater jugiter eum infestarent, ejus temeritatem accusarent, quod auderet patrare miracula, & ita cor ejus cruciarunt, ut ei lachrymas excusserint, & pudore ac confusione eum suffuderint. Interim Historia observat, Deum hos excitasse, ut sanctum Abbatem intra limites modestiæ continerent. Hoc itaque Deus prætendit, dum Abbati probo dat aliquem Monachum dissolutum; sicut Angelum Satanæ dedit S. Paulo post ejus miras extases, & raptus usque ad tertium cælum, ut eum humiliaret, & ad suum nihilum revocaret.

VI. Religiosi boni, & probi magis quidem profunt Religioni; sed discoli magis profunt Abbati, aliisque Monachis. Hi discoli sunt tineæ, quæ arrodendo destrunt pannum, & lacerant nodos, quo deformatur. Sunt limæ, quæ poliunt cor, sunt leones, qui custodiunt Danielelem; sunt Semei, qui maledicunt David, ut à Deo majoribus benedictionibus repleatur. En verba aurea S. Bernardi meritò ponderanda:

randa : *Elige ergo* (inquit Epistola 73. ad Abbatem Funiacem Reinaldum) *quos eligas, aut qui gravando juvant, aut qui juvando gravant; quantum gravaris, tantum lucraris, in quantum juvaris, tua premia minuis.* Illi, qui te exagitant, vexant, coram Deo tibi sunt valde utiles, & majus bonum tibi conferunt, quàm omnes alij ex Monasterio. Prælati impatientes, & valde imperfecti nunquam pacantur, nec quiēscunt, donec amoveantur hæc maligna capita, iisque amotis se miracula putant patratu-
 Verùm re ipsâ hoc est maxima impotentia animi, & virtutis, & grandis infidelitas. Deus illum inquietum subditum tibi assignavit, velut Angelum Custodem tuarum virtutum, & velut pharmacum præservativum, valde necessarium. Quomodo ergo tu velis eum è domo ejicere? Dum servi David vellent abigere, & occidere Semei, David sese opposuit, eumque defendit dicens : eum acere relinquerent; an vos sciatis Deum non disposuisse, ut his conviciis me laceret, ut dum ego eum humiliter suffero, ejus infinita bonitas mihi sit benedictura, & me pristinæ felicitati resti-

G

tuturæ

tutura? Os quod evomit has injurias, plura bona mihi conferet, quam omnes illi, qui me honorant, & mille elogiis me cumulant.

VII. Probi tuâ operâ non indigent; absque te rectâ ambulabunt, ex se perfectè præceptis regulæ satisfaciunt, & quilibet sibi ipsi Prælatus est. Tu in nihilo iis servis; quinimmò ipsi portant, & supportant tuas imperfectiones, & sanctitate suæ vitæ te consolantur; non magis indigent Prælato, quàm facellum Pontificium, in quo nemo designat modulos, nec increpat alios, aut dissonantiam corrigit; cum omnes sint Magistri, & quilibet ex se pauset, & intonet; Indiget Phonasco, ita ut mutus Phonascum agere posset. Non absimiliter inter probos Religiosos Abbas non est oppidò necessarius; nam quilibet facit, quod suum est. Ut ergo dicam, quod res est; Prælati instituti sunt pro imperfectis, quos Deus tibi dedit. Prælatus es imperfectorum. In hunc finem S. Petro non fuerunt apposita fercula Angelorum, Sanctorum, electuaria saccharata Paradisi, sed Dracones, Tigres, Leopardi, dicendo: *Occide Petre, & manduca.* Occide imperfe-

ctio-

ctiones tuorum subditorum; allabora ut necentur monstra passionum eorundem, & postea ea devora, & calore paternæ charitatis digere. In hoc Petre, eris meus Vicarius, & verus Pastor mearum ovium.

VIII. Et an non sit magna simplicitas velle à nobis abigere subjectum generosiorum actionum, quos elicere possumus, & materia nostrorum gloriosiorum triumphorum? Venite inquit Sponsus, & coronabimini draconibus, leonibus, monstris, quæ commorantur in asperioribus, & abditioribus montibus. Et cur non potius eos coronat stellis? Cur eos non ornat sole? Cur eorum pedibus non substernit lunam? Hoc quidem foret magis splendidum, & pomposum, sed illud est magis utile, & proficuum. Non absimiliter valde gloriosum est S. Abbati, quod similia capita regat. Sed hi dracones conversi in soles, & in nobilissimum diadema quadam die erunt ejus opulentissima, & pretiosissima corona. Mei Sacerdotes, inquit Deus in Levitico, comedent peccata populi. Et cur potius non eos cibos virtutibus, & condimentis perfectionum earundem? Vera charitas non consistit in amore, &

regimine bonorum; nam hoc potest facere infans, sed in supportatione, & regimine imperfectorum, & capitorum. In hoc Prælatus debet ostendere fidelitatem sui cordis; in hoc propriè elucescit, quod sit verus filius Dei, verus Abbas, verus Superior: *Benefacite iis, qui oderunt vos, ut sitis Filii Dei.* Si benefaciatis iis, qui vobis malefaciunt, ostendetis vos esse veros Filios Dei. Reliqua, inquit S. Thomas, subjacent dictæ iis, conviciis, murmurationibus; nam si benefacias bonis, hoc etiam faciunt Turcæ, & ipsimet barbari amant illos, à quibus amantur; nam aliàs essent Tigres, & Leones. Et unde scias, quod dum benefacias bonis, id non proveniat ab inclinatione naturæ, sympathia, aliquo occulto commodo, ab eorum meritis, vel aliquo respectu humano; ita ut coram Deo nihil, vel parum merearis? Verùm à solo Deo, qui ut jubet, venit, ut quis malis beneficiat; ideoque meritum est perfectum, securum, expers omnis commodi, omninò purum, & integrum. Porrò hoc Deus præ tendit, dum tibi subjicit tot maligna, & inquieta capita.

IX. Dum

IX. Dum Deus vellet assignare causam Moyfi, suoque populo, cur eos inter brachia, & pedes tot Jebusæorum coniecisset, hanc unicam assignavit dicens se id fecisse, ut eorum amorem experiretur. *Tentat vos Deus, ut sciat utrum diligatis eum ex toto corde vestro.* Dicitis quod eum sincerè ametis, sed ille immittit hos Jebusæos, ut videat, num verum dicatis. Quod si re ipsâ Deum ametis, etiam amabitis hos perversos. Quod si hos non ametis certi estote, quod multò minus Deum ametis, quamvis contrarium videatur; nam illudimini, & vestrâ impatientiam palpatis, vobisque blandimini. Vos vestram impatientiam coloratis zelo, & desiderio, ut exactè observetur Regula; sed in veritate Regulam destruitis; Experimini paulisper, & urgete ejus observantiam, per amorem & patientiam, nec sub quocunque prætextu ab hoc desistite, quod si hoc non faciatis candidè fateamini vos exigua virtute præditos esse.

X. Verùm enim verò replicabitis: omnes alij sunt Angeli, & Conventus sine illis discipulis Paradisus foret. O sanctam simplici-

tatem, & verum amorē proprium! An credatis, inquit S. Augustinus, si hoc foret melius, Deum id non facturum fuisse? Quinquaginta Angeli, quibus præes, simul sumpti non tantum profunt, quantum prodest ille miser homo, qui a deo te vexat. Erit forsitan quadam die major sanctus totius tuæ ædis. Et an non perpendas, quod omnia, quæ facit, non proveniant ex malitia, sed ex prava inclinatione naturæ? An non recogites Saulum ex perversissimo Pharisæo evasisse in primarium Apostolū Christi, & forsitan illum miserum plus laborare, plus mereri, ut faciat illa pauca opera, quæ facit, quàm laborēt, & mereantur omnes illi Angeli, qui nullum laborem adhibent, ut bene operentur, & sancti fiant? Tandē esto sibi non multū boni operetur, tibi forsitan plus boni operatur, quàm omnes alii simul.

XI. Quamvis haberes omnia talenta mundi, si non habeas donum Spiritus Sancti, & virtutem sufferendi indiscretionem aliorum, nihil facies, quod valeat, nec eris aptus, ut sis Superior, & converferis cum hominibus. Seneca libro de Beneficiis quadam die dicebat: *Non est magnum beneficia dare, & perdere, hoc magnum est, perdere, & dare.*

dare. Benefacere bonis non est res magna, & difficilis. Verum benefacere ingratum, indubitanter res est ardua, nemoque negare potest, quin hoc sit difficillimum. Perdere omnia beneficia absque eo, quod is cui illa præstitisti, vel minimam gratiam rependat; quinimò ea in partem sinistram interpretetur, & mala pro bonis referat, immò & ulterius magno gustu novis beneficiis cumules, hoc verè est animi regii, & divini; & est illud, quod inquit S. Gregorius: Quod inter Divina divinissimum sit alios gubernare, nec tamen à regimine desistere. Fateor hoc esse difficile; sed pariter fateri debeo, hoc esse lapidem Lydium boni Superioris, apicem meriti, corem veræ charitatis, modum faciendi aliquem totum Apostolicum. S. Ignatius anceps hærebat, num deberet fundare Societatem, vel intrare Religionem relaxatã, ut supportando abusus invictã patientiã, eam reformare, pristinoq; vigori restituere possit. Tanti faciebat charitatem, quæ omnia suffert, omnia sustinet, omnia sperat, nec unquam fatigatur, & sistit.

XII. Concludo igitur, & dico juxta mentem S. Augustini, ad conservationẽ Com-

munitatis exigi, ut in ea semper sit aliquis,
 qui Prælatum exerceat, & vexet. Sponsus
 Cant. 8. in Canticis dicit: *Surge Aquilo, veni Auster,*
perfla hortum meum, & fluent aromata. Age-
 dum profili aquilo, sævite Favonij, & quan-
 tum potestis, meis hortis nocete; nam
 fragrantiores odorem spirabunt. Et cur
 accersit Aquilonem, qui flores arefacit,
 omnia corrumpit, & destruit? Dicere vo-
 luit, sanctitatem Superioris nunquam flo-
 rescere, nunquam emittere fragrantiam
 conspicuarum virtutum, nisi exerceatur ab
 Aquilone alicujus linguæ murmuratricis,
 quæ suis maledicentiis, & dicacitate mor-
 tificat virtutes eorum, quos perstringit.
 Discolus itaque subditus præbet ansam,
 & modum superiori, si hic velit, acquiren-
 di. 1. Humilitatem valde solidam. 2. Cha-
 ritatem valde puram. 3. Magnanimitatem,
 regiam. 4. Patientiam invictam. 5. Clarif-
 simam cognitionem priorum defe-
 ctuum. 6. Purissimum, & sublimissimum
 meritum. 7. Intentionem valde rectam. 8.
 Virtutem ab omni concupiscentia liberã,
 & quæ nullum præmium expectat. 9. Man-
 suetudinem Jesu Christi. 10. Conformita-
 tem

tem aptatissimam cum voluntate Dei. 11. Modum nil aliud quærendi, nisi Deum. 12. eum æquè reperiendi in bonis, quàm malis: immò faciliùs in malis quàm bonis. 13. acquirendi Dominum suarum passionum. 14. Evadendi in virum Apostolicum. 15. Cor secundum cor Dei, quod libenter cooperatur cum omnibus ejus dispositionibus, & quidem non rarò cum jactura propriarum satisfactionum. 16. Tandem supportatio levium defectuum eorum, qui graviores in superioribus sustinent, est medium, quo quis in cælo magnus efficaciter sanctus. Hęc est regula perfectionis: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

Et fanè hunc brevem discursum non possum conventius sigillare, quàm hac aureâ sententiâ Thomæ à Kempis: *Beatus qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, & faciliùs miseretur, quàm irascitur.* Quod si discoli hoc non mereantur, Christus hoc promeritus est. Et an hoc deneges Christo, qui amore sui Patris, bonitate sui cordis, pretioso suo sanguine, pro præmio & mercede eorum, quæ ipse pro nobis gessit, hoc flagitat? Quotidie vobis aliquem ignoscit defectum, meritò

Thom.
à Kempis
lib. 1.
cap. 24

itaque amore ejus sustinetis defectus vestrorum confratrum, & occasione illos supportandi magnam æstimatis, ut testemini Christo, quod tenerè ametis omne id, quod vobis commendat, & illos, quos vestro imperio subjecit.

CAPUT OCTAVUM.

Exprimitur idea boni Prælati in persona sanctissimi, & Illustrissimi Episcopi Genevensis.

Profectò nostro ævo difficulter invenimus ideam ditiorem, faciliorem imitatu vitæ S. Francisci Salesii Episcopi Genevensis. Et quidem primò dicebat id, quod ego per transennam tetigi, nullum quasi extitisse, quàm Deum, & ipsum, qui amarat pauperes peccatores, eorumq; defectus sustinuerat. En ergo quædam delineamenta ejus regiminis, en quasdam regulas, quas sequebatur.

I. Et quidem ante omnia jocando dicebat, se esse omnipotentem, & quidquid vellet, se posse facere; nam ex una parte nil aliud volebat, quàm quod vellet Deus; ex altera

altera verò nil aliud expectabat, vel præ-
tendebat ab hominibus, quàm quod intra
terminos debiti commodè possent facere.
De reliquo, quod non obtinebat uno die,
non sperabat in mense, vel anno.

II. Quod si coram eo aliquis Religio-
sus, velut mansuetus, aut magna virtute
conspicuis laudaretur, ætutum interro-
gabat, an non aliquando fuisset, vel nunc
esset Prælati; nam uti dicebat, multi dum
non moderantur habenas, nec aliud ha-
bent onus, quàm seipfos; sunt valde probi:
Id autem, ut veritatem dicam, in multis
non est alia virtus, quàm cessatio à vitiis, &
imperfectiõibus. Verùm quod si aliquis
sedeat ad clavum, gemat sub aliquo pon-
dere, debeat regere, & supportare alios,
tunc prodit, an ejus virtutes solidæ sint; si
enim habeat veram charitatem, qua susti-
neat defectus suorum Subditorum: Si ha-
beat humilitatem, qua toleret despectus:
Si habeat prudentiam, qua expectet, ut au-
diat, quæ fieri debent, ac ita omnia maturè
fiant: Si reprobat quendam falsum zelum,
qui re ipsâ nil aliud est, quàm impatien-
tia, is solidè virtuosus est. Verbo ex his

elucescit, num homo solidas virtutes habeat, vel non: secus non credam, nec dicam aliquem virtuosum; nam sæpe video, quod fictio venditetur pro virtute, & rideo quosdam monitores, qui in omnibus inveniunt, quod culpent.

III. Verum enim verò, non nemo quadam vice sic eum affabatur: Reverendissime Domine, tu toties vadis Genevam, ut tractes cum illo stupido sene Beza viro perversissimo, & quidem tam reverenter cum eo agis, ut re ipsa non parvum scandalum præbeas. Cur quæso, cum sis Præpositus, tuum tempus non impendis melius in negotiis Diœcesis, cujus quandoque es futurus Episcopus? Cur non conversaris cum bonis, in quibus magnum lucrum reportabis? Hem! replicabat ille incomparabilis Præpositus; An non recorderis, quod Christus non tam venerit in hunc mundum pro justis, quàm ut vocaret peccatores quodque S. Paulus dicat, nunquam è cælo auditum gratius verbum, quàm Deum descendisse in terram, ut salvaret peccatores, quorum primum se nuncupabat? S. Paulus? Quod si debeat-

debeamus imitari nostrum bonum Magistrum, & esse potius piscatores peccatorum, quàm justorum, qui nostrâ operâ non indigent, quid ego non faciam pro Beza, & pro omnibus aliis, quod aliquis prædicator in hoc mundo facere potest? Beza est ovis errabunda; an erga ego eum non eruam è faucibus lupi, & ad ovile reducam? Potiùs deponerem mille mitras, pedes, quàm curam peccatorum, compassionem, & tolerantiam defectuum.

IV. Ast enim Reverendissime, tu nimis bonus es, & suavis; discolori abutuntur tuâ indulgentiâ, & forsan eam irrident. In tuis ædibus scelesti videntur gratiores; nam quamvis eorum perversitas tibi sit perspectissima: attamen eos complecteris, ac si essent tui filii. Sed enim bonus Prælatus regebat, rem esse præclaram, ob nimiam clementiam damnari. Et cur enim Deus Pater vocatur Pater misericordiarum, & Verbum incarnatum vocatur Agnus sine felle: Spiritus insuper sanctus non comparet nisi in forma candidæ columbæ, quæ est ipsa suavitas? Quod si aliquid nobilius esset hac infinita benignitate

Dei, Deus hoc revelasset, cum tamen velit duo tantum, nempe humilitatem cordis, et mansuetudinem ab eo discamus. An ergo me impediatis, ne discam lectionem, quam Deus mihi dedit, & ne imiter virtutem, quam tanti æstimat? An forte simus sapientiores Deo?

V. Dum superiores querelis lacefferent imperfectiones suorum subditorum, & nimos relapsus in eosdem defectus, ideoque vellent officio renunciare, eo quod defectus corrigere, eosque diutiùs sufferre non possent. Sanctus vir incipiebat ridere, & amabilissimo rubore suum vultum tingens dicebat: Sed hem! mea charissima soror; an tu nullum committas defectum? an nullum unquam te commissurum putes? Quod si aliquem defectum committeres, an velles subito conjici in carcerem, vel velut incorrigibilis præcipitari ex fenestra? Religio non est composita ex personis perfectis, sed iis qui adspirant, & tendunt ad perfectionem. An putes apicem perfectionis octo dierum spatio posse attingi? An tu hunc apicem attigeris? Quantum tempo-

temporis insumpsisti? Quamdiu in illo manebis? Et dato quod illum attigeris, viden' amabo, an ad illum non subieris ex gratia speciali Dei, & indole naturali, quam Deus tibi indidit, quæ nullam habet reluctantiam, nec difficultatem in faciendis bonis? An velis cogere Deum, omnibus conferat easdem gratias, quas tibi contulit? An velis adigere totum mundum, ut ejusdem tecum sit genii? Annon consideras molestias, difficultates, quas experiuntur tuæ miseræ filiæ in domatione validæ naturæ supra modum virtuti rebellis? Minima adversitas, minima tentatio superveniens turbabit harmoniam omnium tuarum virtutum, & tota eris alia, quàm modo es. Et quid tunc dices, nisi quod putâris, te præditam multis virtutibus, cum tamen hæ non fuerint aliud, quàm exercitium, quod ortum duxit à bona natura & indole? Tunc veniam rogabis, quod tam exiguam charitatem exercueris. Ego quoad me nolo obtinere hanc veniam, & potius tunc volo, & satiùs censeo compati infirmis, eosq; sensim sanare, quàm eos nimiù pelle-

pellere, & urgere, & ita charitatem, ac patientiam rumpere.

VI. An velitis scire, qualiter rexerit quædam capita indomita? En arcanum. Dum quadam die quidam nobilis irâ percitus juxta ædes ejus strepitus edidisset intolerabiles, ac horrendos ululatus canum, hinnitus, equorum, à nonnullis famulis insolentibus edicurasset, ac ad Episcopi cubile accurrisset, ac mille convicia evomisset, verba indignissima totius mundi effutivisset, bonus Prælatus oculo toto suavi, & benigno notavit illum furiosum, nihilque ei dixit. Nobilis se contemptum esse existimans rabiem auxit: Sanctus verò vir silentium, & modestiam. Tandem dum totus percussus ad se rediret, quidam honoratus vir, sic eum affatus est: Reverendissime Domine; quomodo sufferre possis hunc insolentem, & linguam comprimere in occasione tam indigna? Audin' charissime, inquebat S. Prælatus, ego lingua mea pactum inivi inviolabile, & indissolubile; quamdiu meum cor inflammatum, & alteratum est, nec lingua mustitare debet; sedatâ autem irâ lingua dicet, quod

quod volet. Et quomodo meliùs quàm silentio hunc miserum docere possem modum bene loquendi? Quomodo melius bilem sopiet, quàm videndo meam taciturnitatem? Post paucas horas pœnitebit, veniam à me rogabit. Quod si illam à me non flagitet, ego ibo, & quidem lubens flagitabo. An vestro sensu non debeamus compati misero homini bile inflammato? Si DEUS ita nobiscum ageret, de nobis actum foret. Nullum unquam pœnituit silentii, sed sæpe nimiorum verborum.

VII. Quadam vice interrogatus fuit, an optandi essent Superiores, qui nullum unquam commiserunt defectum, quippe essent speculum sine macula, sine imperfectione, & qui nullum darent pravum exemplum? Sanctus vir ridere cœpit, sed risu Paradisi, & dixit: Cavete, ne talia desideria inutilia & absolute impossibilia foveatis: nam Deum rogare debemus, ut tales è cœlo mitteret; nam hæresin sciret, si quis diceret, dari homines nullum habentes defectum. Quin immò dato quod aliquis è cœlo descenderet, qui esset impeccabilis, adhuc aliquid ei objici posset,

set, & dici id, quod quondam fuit dictum alicui antiquo: *In hoc errat, quod nunquam errat.* Ei nulla adhiberetur fides, quia omnes dicent eum nescire, quid sit fragilitas humana. S. Petrus graviter peccavit, & interim creatus est pastor universalis ecclesiae. Ne intuearis defectus, sed virtutes. Quò Prælatus est imperfectior, eò purior est tua obedientia.

VIII. Dum Apostatae, vel quaedam animæ desperatae ad eum recurrerent, dilatabat suum cor, easque velut suos filios prodigos recipiebat. Bene veneritis, inquit, filioli mei charissimi, venite, ego vos amplector, & cordi meo adstringo. Deus & ego vos juvabimus, ne desperetis, ego omnia faciam. Ostendebat illis omnem dulcedinem sui cordis, omnia viscera, suos oculos. Reliquos hic modus agendi male habuit, scandalizabantur, & dicebant, discolos illa lenitate, & impunitate excitandos ad malum. Videte, inquit, hæ sunt meæ oves; Christus iis dedit totum suum sanguinem; an ergo ego iis negem lachrymas? Hi lupi transformabuntur in Agnos, & erit dum nobis sanctiores erunt.

erunt. Si Deus Saulum abjecisset, Ecclesia non habuisset S. Paulum. Habete parum patientiæ, & exiguam iis exhibete charitatem. Ego quoad me eos potius volo ablegare ad purgatorium, quàm ad infernum. Et quibus velis facere misericordiam, nisi miseris peccatoribus? Deus me misit, ut eos curem, & ex abyfso eruam; an ergo velitis, ut reluctet, & contradicam? Reuera non habeo cor tam angustū, ut ita crudelis, & durus sim. Vel cum iis pereundum est, vel laborandum, ut salventur. An non sint mei filii, & mea viscera? Sciunt me illorum esse Episcopum, sed potius volo me eorum ostendere matrem. Si quis velit rigorem, eum à me non petat, quia nec nomen severi habere volo.

IX. Reverendissime Domine, tu sapiens dixisti Superiorem debere esse cordialem; verum quid sit cordialitas, quam tanti æstimas, ut gubernes animas, & cor lucreris? Ut sciamus, quid sit cordialitas, inquiebat bonus pastor, debemus habere cor patris, vel matris, aut cor patris & matris simul. Illa afflicta mater, cujus viscera comovebantur, dum charus
ejus

ejus filius in duas pares secundas erat, hoc me meliùs dicet. Hæc res non docetur per præcepta, aut mellea verba, sed per affectuosam, & cordialem praxin, quam charitas producit in nostris cordibus. Hanc rem te docebit pater filii prodigi, qui suum filiũ recipiebat brachiis apertis, oculis stillantibus lachrymas, corde amplissimo, toto ignito, teneritudine cordiali, gaudio ineffabili, & incomparabili.

Cordialitas itaque boni Superioris primò consistit in hoc, quod habeat cor valde tenerum, quod semper inclinetur ad veniam, & excusandam aliorum fragilitatem. Secundò quod testetur bonitatem sui cordis dulci affabilitate, quæ suam suavitatem diffundat in omnia sua facta, & dicta, ut cuilibet sit summè gratum, & amabile, cum omnibus notum sit, verba dura, sicca esse omnibus odiosa. Tertiò ut habeat vultum plenum suavitate, & benignitate, ita ut persona demulceat. Videbis quandoq; alios, qui nimis torvis spectant oculis, qui semper tonant, qui omnia denegant, vel gratiam tam illubenter concedunt, ut gratiam cum gratia amittant, nec ullus

ullus iis gratus sit. Quartò ut in conversatione sit totus suavis, & sedatus, ut ejus verba sint candida, sincera, columbina, naturalia, absque fuce, præcipitania, absq; nimis ceremoniis, nam ubi est violentia, ibi exulat cordialitas. Verùm unctio Spiritus S. & gratia Christi hæc omnia perfectè docet.

X. Hic sanctus vir hæc omnia perfectè habuit. Ejus Diœcesani dum ad eum venirent, diversas personas induebant: aliqui eum laudabant, aliqui eum adorabant; aliqui pessima dicteria contra eum evomebant: aliqui ei ruinam minabantur; aliqui sclopeta in ejus fenestras explodebant; aliqui, & quis hoc crederet? mille injuriis eum prosciderunt. Interim hic homo cordialis, vel totus cor, vel totus amor faciem semper monstravit modestam oculos columbinos, verba tam suavia, tam amabilia, cogitationes tam paternas, modum agendi tam attractivum, ut quatuor verbis illos lupos in agnos mutaret. Adulatoribus respondebat: sincere fateor, vos me multò meliores esse: Franciscus Salesius est miser homo, uti Deus, & meus Confessarius

bene

bene sciunt. Christus Dominus, & Angeli magnum festum agunt, dum miser peccator convertitur. Et an ergo nolitis me lætari, dum aliquis miser postquam millies me afflixit, & cruciavit, sese meis brachiis committit? Jesus Christus fuit benevolentior erga malos, quam bonos; nunquam majorem præ se tulit lætitiã, quam dum cum iis comederet, dum miracula patret, dum eos ad pœnitentiã, & veniã reciperet. Adeo verum est, quod regimen debeat esse dulce & cordiale, si quis hominum corda lucrari velit.

XI. Quadam die non nemo ei dixit: Illustrissime Domine, & quid faciendum cum iis, qui jugiter relabuntur, & qui centies ob eundem defectum debent reprehendi? Quomodo? respondit: faciendum est id, quod dixit Christus, nempe iis condonandum millenis, centenis vicibus, imò toties, quoties peccant, & per totam æternitatem; cum enim eos Deus supportet, an eos non debeat supportare homo? Annon satis sit, quod tandem resipiscant, & convertantur? Quinimò esto nõ converterentur, an ex parte nostra non debeamus

mus

mus facere id, quod possumus? An forsitan non sim Episcopus peccatorum, æque ac justorum, qui operâ meâ non indigent? An opilio instituaturn tantum pro ovibus adipatis, & sanis, & non morbidis, ac errabundis? Et quibus servit Medicus, an sanis, vel infirmis? Pro quibus venit Christus, an pro justis, an peccatoribus? An tibi charitas videatur tantum facta pro bonis, qui tuâ opera non indigent, & non promiseris, ac omnibus derelictis? An humilitas sit condita, ut tantum supportet probos morigeratos, qui te suspiciunt, qui te honorant, & non pro discolis, insolentibus, qui millenis injuriis te afficiunt? Eheu! paucissimi Spiritu Dei regere norunt.

XII. Quadam vice vidi pastorem per montes, per valles insectantem ovem errabundam, quæ saltitabat per rupes, ut à Pastore fugeret. Miser homo currebat per nives, glacies, sed tandem cecidit in præcipitium, & miserè occubuit. Alter ut eum liberaret, post eum insiliit, sed totum contritum, discerptum, mortuum eum eruit. Sanctus itaque Prælatus cœpit flere & dicere. O Deus! & quàm non sit
hæc

hæc insignis lectio pro Episcopo, & Superiore? Hic miser homo perit, ut salvaret ovem fugitivam, & errabundam: & ego eheu! O me miserum! ut juvem animam perditam, tam exiguum zelum habeam, ut minima res mundi me detineat, & numerem omnes meos gressus, omnes meos labores? O mi Deus! Da mihi verum zelum, & Spiritum Pastoris. Eheu! & hic miser opilio, quot non damnabit Pastores animarum, Superiores?

XIII. Quadam die ei dicebam, quendam Prælatum nunquam fatiari lectione librorum ejus, magnisque eum extollere præconiis. Verùm ipse respondit: Percharre pater, ille bonus Dominus magno me afficeret gaudio, si me relinqueret, qualis sum. Ego melius cognosco Franciscum Salesium, quàm ullus homo in mundo. Meum cor, meus Confessarius sunt duo testes irrefragabiles mearum miseriarum. Viden' qualiter bonus Prælatus, & Superior non debeat curare ea, quæ de eo dicuntur, nec tantam habere complacentiam in sua bona intentione, nec nimium delectari splendore illorum paucorum bonorum operum

rum

rum, quæ facit, ita ut destruat, & perdat
veram cognitionem sui ipsius. Optima
cogitatio, quam habere potest Superior,
est, si quandoque consideret suos defe-
ctus; nam in operibus, quæ iudicio amo-
ris proprii videntur nobiliora; iudicium
amoris veri multos defectus, & imperfe-
ctiones invenit. Is, qui sibi persuadet,
quod omnia sua bene faciat, qui existimat
se nullum committere defectum, qui putat
se tantum delinquere leviter, est Pastor, qui
seipsum, & non oves pascit. Is qui valde
laborat, & parum lucratur, non est fide-
lis, nec in suum regimen benedictionem
Dei trahet. Pretiosissima omnium ga-
zarum quæ reperiuntur in thesauro Su-
perioris, est profunda humilitas, quæ
omnia bona opera soli attribuit Deo; de-
fectus verò tam proprios, quàm Subdito-
rum sibi ipsi. Illi qui semper urgent ra-
tiones, sunt mihi valde suspecti. Sunt si-
miles illis, qui postquam sub meridiem fi-
xis obtutibus observarunt solem, omnia
quæ intuentur, putant esse soles; cum ta-
men alii sciant eos nil aliud videre, quàm
sordes, & spurcicias; & ratio est, quia ocu-

H

los

los habent refertos luce, & lumine amoris proprii, qui eos offuscavit.

XIV. Dum prædicaret Parisiis, passim, & absque ulla discretione invitabatur ad habendas conciones matutinas & vespertinas. Ego quadam die spiritus sumpsi, cumque sic affari cœpi: Reverendissime Domine, sit venia verbo, tu te occidis, tu nimis concionibus te gravas. Ille manum meam premens suaviter subridendo dixit: Pater, te affecuro, quod magis fatiger, si non prædicem, quam quando prædico. Cum Deus me instituerit pastorem, & prædicatorem, officio meo satisfacere debeo. Ut veritatem fatear, valde miror, quod Parisienses me tanti æstiment, qui linguam habeo blæsam, grossam, conceptus viles, discursus communes, & simplices. Tu ipse, qui meis concionibus interfuisti, testari potes, quod veritatem dicam: Et an etiam mecum non obstupeas, quod tot boni Parisienses ad meos sermones confluant? Sed ego mox replicavi: Et an putes Illustrissime Domine, Parisienses tua exigere verba? His sufficit, quod te videant in pulpito; tuum cor loquitur
cum

cum tuo vultu, cum tuis oculis. Esto non recitares nisi orationem Dominicam, dum vident hominem, qualis tu es, contenti sunt. Tua lingua grossa, & tarda melius ferit; tua verba communia inflammata igne charitatis emolliunt, & penetrant corda; tua verba habent, nescio quid rari; sunt pondus, omnia feriunt, omnia penetrant, nihil dicis, & omnia dicis. Alius multò plura diceret, nec tamen diceret medietatem eorum, quæ tu dicis; non habebit Auditores, & esto haberet, nullum fructum in iis reportaret. Tu habes quandam Rhetoricam Annesiorum, vel ut melius dicam, Paradisi, quæ miros effectus producit. His dictis me complectebatur, & suaviter subrisit, ita ut discursum aberrumpere debuerim. En ejus modum; semper suo sensu perdebat, & tamen semper lucrabatur, & habebat, quod venderet.

XV. Habebat aliquod principium, quod velut oraculum debet admitti. Nil dicebat, amittitur dulcedine velut saccharo. Et quamvis per bonitatem aliquis committeret quendam defectum; attamen

men hic coram Deo esset valde innocens, vel causa tanti boni, ut dici possit id, quod cantat Ecclesia de peccato Adami : O felix culpa, quæ Salvatorem mundi, & compendium omnis nostræ felicitatis è cælo traxit. E. contra rigor parum boni præstat, & multa mala causat; turbat corda; generat odium, & ipsa beneficia quæ confert, consumit; nam cum tam exigua gratia ea confert, ut non sit grata, nec aliquis se gratum exhibeat. Rem miram dicebat, quod per tres annos integros studuerit mansuetudini Christi, & humilitati ejus cordis, nec tamen adhuc se esse contentum. Eheu! quod si ille, qui erat ipsa suavitas, ipsa benignitas, integris annis studeat, ut eam acquirat, & putet se pauxillum habere; quid facient illi, qui cor habent plenum spinis, qui naturam habent asperam, verba amara, frontem corrugatam, complexionem arrogantem & imperiosam? Quomodo possint existimare, quod sint capaces ad regendos alios, dum mala passionem regere, & subjugare nequeunt. Hic Sanctus multos Superiores, & servos Dei condemnabit.

Et

Et hinc dum sua incomparabili benignitate omnes etiam Ecclesiasticos scandalosos reciperet, multi obmurmurabant, & scandalizabantur. Verum sanctus vir tantum subrisit dicens: mi Deus, & an non fatius omnes suaviter ducantur ad Purgatorium bonæ & veræ pœnitentiæ, quam impetuosè trudentur, & pellantur ad infernum turpis desperationis, & impœnitentiæ finalis? Et quomodo illi cum hoc rigore vadant ad Purgatorium, qui vix cum illa asperitate absolutè insupportabili, corde mille timoribus transfixo, ad Paradisum ire nollent?

Ego sub fornice cœli non invenio potentius remedium contra impetuositatem, & impatientiam, quæ nomine zeli decoratur, quam suave, & felle carens silentium. Et quamvis aliquis pauca loquatur; attamen amor proprius multa effutit, & tot verba inconsiderata evomit, ut cor spatio viginti quatuor horarum mille amaritudinibus sopiatur. Quando Superior nil dicit, nil respondet, sed libenter injurias suffert, & expectat, donec tempestas sedetur: ira, & indiscretio stupefiunt, & cor

diu suavissima jucunditate, & lætitia
fruitur.

Et revera unum est, quod Prælati, ac
Superioribus magnam molestiam creat,
nempe quod dum mille negotia occur-
runt, & mille audientiam flagitant, qui-
libet statim expedire velit, absq; eo quod
tempus respirandi indulgeat. Hoc mihi
sæpe evenit, sed pactum inivi cum meo
corde, cum mea lingua, & imitatus sum S.
Job. Dum huic servi successivè unus post
alterum nova referret, uni respondit. Sic
Superior si unus veniat, uni respondeat, si
duo, unico responso iis satisfaciat. Hoc
modo Deus probat nostra corda ut videat,
num sustineant malleum, & sint sufficien-
ter solida subditi sunt mihi velut infantes,
qui ad sinum patris confugiunt. Nun-
quam gallina tædium capit, dum pulli si-
mul sub ejus alis se abdunt: immò alas su-
per omnes extendit, & meliori modo quo
potest, eos tegit. Videor mihi sentire,
quod meum cor crescat in pectore, dum
numerus subditorum, qui ad me confugi-
unt, crescit; & ita sum comparatus, ut
omnes unâ ulnâ metiar.

XVI. Quod si aliquis ejus spiritum velut in speculo intueri velit, is debet legere regulas, quas condidit pro directione matrum visitationis: nam omnes sunt refertæ cordialitate, candore, charitate materna, longanimitate, patientia, teneritate extrema, compassione, condolentia, supportatione debilitatum imperfectiorum. Verbo, totæ sunt ignis, totæ amor divinus, totæ patientia invicta. Dum in extasin raptus disceret se futurum fundatorem alicujus Ordinis, ei tradita fuit hæc norma divina, hæc Regulæ Paradisi revelatæ, & impositum, ut regimen animarum facilius redderet. Ejus arma erant lachrymæ, ejus mandata preces tam dulces, ut nullum cor iis resistere potuerit. Ejus maxima particularis erat nil petere, & nil denegare. Verùm distinguere oportet, quod nil re ipsa petierit, & nil quidquid ei gratum judicabatur, fuerit ei denegatum. Famuli eum amabant velut patrem; nil iis dicebat, & tamen omnes sudabant, & ei diu noctuque affectuosè & amorosè famulabantur.

XVII. Dicebat à vero Superiore imi-

tandum esse Jesum Christum, qui visus fuit tenerius amare imperfectiores quàm perfectiores. Infirmi, inquiebat, sunt illi, qui egent medico, & non sani. Magis mihi placet misericordia, quæ supportat infirmos, & defectuosos, quàm sacrificium. Veni ut vocarem peccatores, & non justos. Meus Pater misit me, ut solarem afflictos, & eos qui cor habent afflictum, & aliquâ ærumnâ dolorosâ transfixum, dumque invenio unum drachma, totus Paradisus mecum gaudet, & lætatur. Porro dum sanctus Prælatus hæc verba citaret, dicebat, quod Prælatae visitationis deberent habere hunc spiritum; cum charitatem diceret perfectiùs impleri in imperfectis, quàm perfectis, ac aliquem satius excedere in bonitate, quàm in aliquo zelo apparente, qui sæpe non est aliud; quàm vera impatientia.

XVIII. Addebat Superiorem carentem spiritu generositatis nunquam posse esse verum Superiorem. Pusillanimes & cordis angusti submerguntur & percurrit scypho aquæ. Generosi è contra profundioribus Oceanis illudunt. Superior
angu-

angusti cordis quamprimum aliquis vel minimum defectum committit, statim excandescit, vult eum dimitti, & ad alium locum relegari. Porro hoc nil aliud est, quàm mera impotentia, debilitas & infirmitas cordis ac virtutis. Persona generosa à nihilo turbatur, & movetur, nec ab ullo vult exonerari, quia generositas cordis omnes capit, & existimat, quod dum Deus omnes illos ei subditos dedit, in eorum regimine, & gubernatione debeat ostendere se esse fidelem. Et an non res ridicula foret, si Medicus videns graviter infirmum, fugeret, aut opilio ad adventum lupi fugâ sibi consuleret? Non absimiliter ille qui lætanter regit illos: qui bene se habent, & non alios, qui malè se habent, ita ut eos supportare nequeat, nunquam erit verus Prælatas, nec melius valebit, quàm nauclerus, qui nequit gubernare navim, nisi habeat omnes ventos propitios, & faventes.

XIX. Et revera multi sunt, qui sub falso prætextu humilitatis & incapacitatis fiunt infideles Deo, & coram eo magno merito privantur, Dum Romæ examinandus esset

pro Episcopatu, intravit quandam Ecclesiam, ut miram orationem funderet. Alius orasset: *Veni Creator Spiritus, &c.* ut Deus ei conferret gratiam, ut posset esse bonus Episcopus. Verum sanctus vir Deum rogavit, ut faceret, quod placeret ejus voluntati, & si ei magis conducere, nil diceret ad propositum, ac ita rediret pudefactus; nam hoc summopere desiderabat; nam parum inquiebat, refert, num sim Superior, vel inferior, totus, vel nihil, dummodo Deus in me adimpleat suam sanctissimam voluntatem.

XX. Interim non volebat, nec permittebat prætextu indulgentiæ & suavitatis defectus manere impunes, & foveri temeritatem eos committendi. Superiores, inquiebat, imitari debent sponsum, qui bibebat vinum cum lacte, comedebat favum mellis, & rigorem, dum res ita exigeret suavitati miscebat. Dum quadam die prædicaret, vidit quendam adolescentem insolentem, qui sub concione mille aspectibus quandam puellam alliciebat. Talis petulantia eum commovit, & magno zelo inflammatus exclamavit: Et an templum

plum Dei debeat mutari in speluncam furum, & latronum? Nisi te emendes, digito te monstrabo, & coram mundo te proclamabo. Quoad me nullo, quod me tangit, plus moveor, quàm si me non tangeret. Verùm quod Deum tangit, me maximè angit, ita ut nil sit, quod non faciam, ut quilibet contineatur intra terminos suæ obligationis. Dum agere deberet Eliam, & Leonem, exactè eum agebat, & incredibili reverentiâ loquebatur Papæ Regi, Duci Sabaudorum, urgebat servitium & honorem Dei, etiam cum jactura bonorum, honoris, & propriæ vitæ. Non solùm dicendo, sed & operando fiebat idea bonorum Episcoporum, & speculum verorum Superiorum. Deus det gratiam, ut imitemur ejus eminentes virtutes, & ab eo verum modum gubernandi discamus. Qui vult scire, quid debeat agere, in eum solum debet oculos convertere, & facere, quod ipse fecit.

L A U S D E O.

plam Debeant nuntii in locum eam
 tum, & Janonius Nili te emendo
 agio te monacho, & coram mundo te
 proclamabo. Quod me nullo quomodo
 tuamque pro meo, quod in ista non tu
 velle. Velle enim Deum laque, me
 nuntius, ut si carnis, quod non fac
 tantum quibus continentur in ista terminos
 sic obligationis. Dum agere habet
 illam & laudem, ex parte cum agere, &
 medicinali, tunc enim locum dicitur. Pa
 re. Dum habundant, nigerat levi
 cum & honorari Dei, cum cum factus
 bonorum honoris & propter. Non
 solum dicendo, sed & operando. Istas
 istas bonorum. Insuper, & factu
 ista verum superiorum. Istas & factu
 istas & verum modum gubernandi dicit
 istas. Quia ista dicitur debet agere
 in eum solum debet oculos con-

velle & factu, quod
 ipse

I A L S D E O

37 $\frac{8}{K_1}$ 13

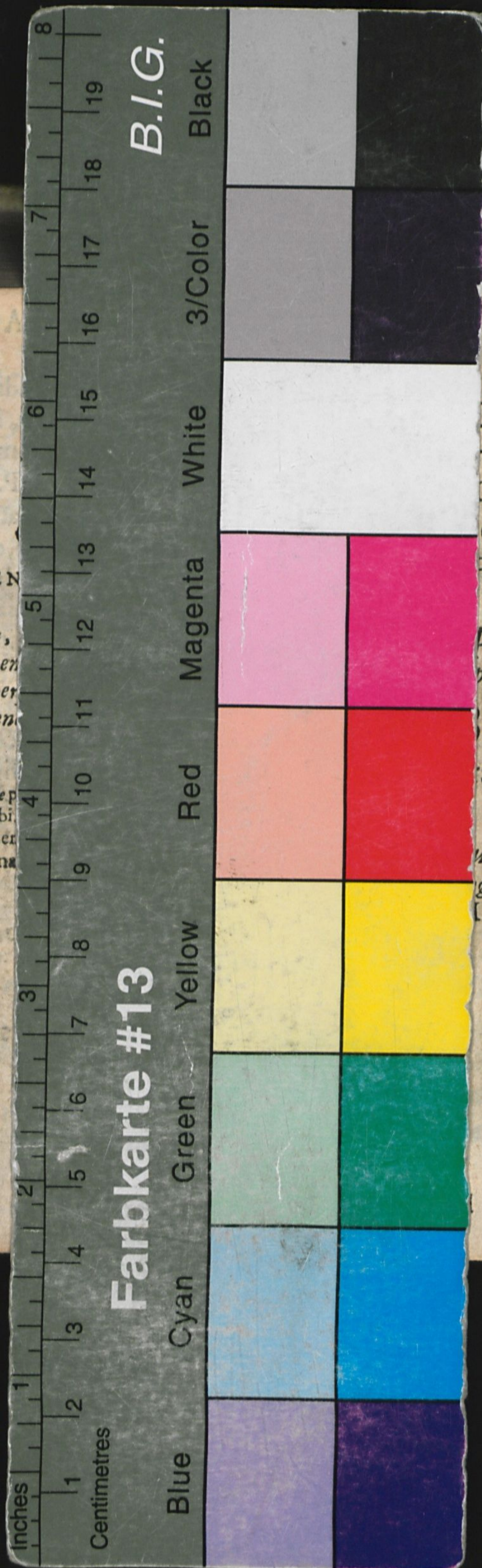
ULB Halle

3

006 567 452

VD17

IDEA
 ONI ET PERFECTI
 EGIMINIS,
 o schemate boni Superio-
 ersona S. FRANCISCI SALESII,
 o scripta Gallicè à Renato Franco
 Prædicatore Regio,
 primum donata lingua Italica,
 postea Latina operâ & studio
 . N. O. F. F. M. R.
 æ Theologiæ Lectoris Jubilati,
 Opusculum
 us Superioribus utriusq; sexus tam
 gularibus, quam Secularibus, utilissimum.
 I GRAT. ET PRIVIL, S. C. M.

MOGUNTIAE,
 JOH. PETRUM ZUBRODT.
 M. DC. LXXV.